

GOED BESTUUR & PARTICIPATIE

ONDERZOEK NAAR GOED BESTUUR &
PARTICIPATIE IN HET BUITENGEBIED

Roel Takken

GRIFFIE ENSCHEDE | SAXION ENSCHEDE

GOED BESTUUR & PARTICIPATIE

EEN ONDERZOEK NAAR DE BESTUURSBELEVING EN PARTICIPATIEGRAAD
ONDER INGEZETENEN VAN HET BUITENGEBIED

Enschede, 3 juli 2017

Roel Takken - 342060
Bestuurskunde - EBS4VA

Saxion University of Applied Sciences
Afdeling Bestuur, Recht & Ruimte

Praktijkcoach - R. Jongedijk
Schoolcoach - J.E.C.R. Sabee
Stage-organisatie - Gemeente Enschede
Organisatie afdeling - Griffie

VOORWOORD

Lang lang geleden (133 dagen om precies te zijn), in een oostelijke gemeente van Nederland begon een hoopvolle, ietwat naïeve vierdejaars student Bestuurskunde, met een lichte voorkeur voor over-gedramatiseerde introducties, aan zijn afstuderen. Hij was nogal in zijn sas dat hij er in geslaagd was een afstudeerplekje te bemachtigen bij een organisatie die goed aansloot op zijn persoonlijke interesses, de griffie van Enschede.

Wat deze student toen nog niet goed in het snotje had, was dat hij zich gedurende deze 133 dagen zou bezighouden met iets, waarover hij de afgelopen drie jaar met grote stelligheid had verklaard dat hij er niets van moest hebben; kwantitatief onderzoek. Dat was toch niks voor hem dat gedoe met cijfertjes en dergelijke. Het is dan ook geen understatement dat het wel even slikken was toen zich realiseerde dat dit nou precies de bedoeling van zijn afstudeeronderzoek zou zijn.

Vier en een halve maand, dit was de tijd die de begeleiders van deze student hadden. In deze tijd moest een relatief onervaren student omgevormd worden tot een onderzoeker met kennis van de achtergrondinformatie, een degelijk en haalbaar plan voor het onderzoek en de vaardigheden om zijn resultaten weer te geven en te analyseren.

Ik geef het je maar te doen. En sterker nog, ze hebben het gedaan.

Nu, 133 dagen later,

zit hier een student die, door periodes van stress en nachtwerk, een blijvend respect heeft opgebouwd voor onderzoekers en kwantitatief onderzoek. Een student die toch met veel plezier heeft gewerkt aan zijn afstuderen. Een student die het geluk had om te werken met flexibele en constructieve begeleiders op een afdeling vol met door en door vriendelijke mensen.

Deze huidige student wil dan ook een aantal mensen bedanken die niet alleen hebben gezorgd dat er een bruikbaar, leesbaar en wetenschappelijk verantwoord onderzoek gedaan is, maar ook gezorgd hebben dat hij kan terugkijken op een persoonlijk uitdagende, maar toch plezierige afronding van zijn studie.

Ten eerste wil ik mijn praktijkbegeleider en stuurman Rolf Jongedijk bedanken voor zijn advies, flexibele en persoonlijke aanpak en algeheel bemoedigende manier van doen.

Ook mijn afstudeerbegeleider Jan Sabee wil ik bedanken voor dezelfde begripvolle, ondersteunende en flexibele ondersteuning waarmee hij mij heeft ondersteund gedurende mijn stage. Tot slot wil ik alle werknemers van de griffie bedanken voor persoonlijke en vaak humoristische persoonlijke omgang. Dit maakt dat ik deze afstudeerplek aan iedere student zou kunnen aanraden.

Verder wil ik de volgende mensen apart bedanken die tijd en moeite hebben gestoken in dit onderzoek:

Ton van Snellenberg

Gerrit Meutstege

Lynn Buschers

Roel Takken, Enschede 03 juli 2017

INHOUD

Voorwoord	
Begrippenlijst	
Samenvatting	
1 Het ontstaan van dit onderzoek.....	1
1.1 Inleiding	1
1.2 Waarom dit onderzoek?	1
1.3 Motivatie	2
1.4 Betrokken partijen	3
1.5 Dit alles leidt tot de doelstelling	5
1.6 Dit wordt gevangen in de volgende onderzoeksvragen... ..	5
2 Theoretisch kader, door welke bril kijken we?	6
2.1 Goed Bestuur, wat is dat?	6
2.1.1 Wat verstaat de gemeente onder goed bestuur?	7
2.2 Participatie	8
2.2.1 Burgerparticipatie	8
2.2.2 Maatschappelijke participatie.....	8
2.2.3 De participatieladder	9
2.2.4 Participatie, hoe zit dat?	10
2.3 Wetswijzigingen	13
2.3.1 Artikel 170. van de Gemeentewet	13
2.3.2 De nieuwe omgevingswet	14
3 Methode.....	15
3.1 Opbouw en uitleg van de deelvragen	15
3.2 Onderzoeksopzet	16
3.2.1 Kwalitatief	16
3.2.2 Kwantitatief	17
3.3 Uitzetting	18
3.4 Logboek.....	19
4 Resultaten	21
4.1 Wat verstaan de ingezetenen van het buitengebied onder goed bestuur?	21
4.1.2 Wat verstaan de ingezetenen onder goed bestuur?	21
4.1.3 ...conclusie.....	22
4.2 Wat zijn de bevindingen over en beoordelingen van ingezetenen van het buitengebied over goed bestuur en participatie in het buitengebied?	23
4.2.1 Spreiding.....	23

4.2.2 Binding met het buitengebied	25
4.2.3 Bevindingen van goed bestuur	27
4.2.4 Participatie & bevindingen van participatie	31
4.2.5 Conclusies	39
4.3 Wat zijn de ideeën en suggesties van ingezetenen van het buitengebied over goed bestuur en participatie in het buitengebied?	40
4.3.1 Wat heeft men ingevuld?	40
4.3.2 Welke conclusies en aanbevelingen kunnen hieraan ontleend worden?	42
4.4 Wat zijn opvallende verschillen en/of overeenkomsten in definitie, bevindingen en ideeën tussen respondenten?	43
5 Conclusie	44
6 De discussie	45
6.1 Validiteit	45
6.2 Is er uitgekomen wat we verwachtten?	46
7 Aanbevelingen	47
7.1 Informeer de ingezetenen	47
7.2 Communiceer flexibel, persoonlijk en op maat	48
7.3 Vertrouwen en good will	49
Bronnen	50
Bijlagen	52
Bijlage 1, Uitgewerkte enquête	52
Bijlage 2, Vragenlijst buurtkringen	70
Bijlage 3, Grafieken	71
Bijlage 4, Stawel	79

BEGRIPPENLIJST

Om misverstanden te voorkomen is het aan te raden eerst de onderstaande begrippenlijst door te nemen. Zo kunt u er als lezer zeker van zijn dat u weet welke definities er in dit onderzoek, voor de onderstaande begrippen, gehanteerd worden.

Begrip	Definitie
Beoordelingen	Eigen ervaringen waar men een zeker waardeoordeel over heeft
Bevindingen	Onderzoeksresultaten
Buitengebied	Die gebieden binnen de gemeente Enschede die buiten de bebouwde kom vallen.
'Goed Bestuur'	Verzamelnaam voor verschillende projecten die momenteel binnen de gemeente lopen ter verbetering van het bestuur van de gemeente en het centraal zetten van de waarden van 'Goed Bestuur' in de koersbepaling van de gemeente.
Ideeën	Input of suggesties van ingezetenen ter verandering/verbetering van het onderzoeksonderwerp. (goed bestuur en participatie)
Ingezetenen	Ingezetenen van het buitengebied zijn mensen die door woonplaats, bezit of werk direct verbonden zijn met het buitengebied. Onder ingezetenen vallen: - Inwoners van het buitengebied van Enschede. - Mensen die vastgoed bezitten in het buitengebied. - Mensen die werken in het buitengebied. - Mensen die een bedrijf hebben in het buitengebied.
Opvallende	Grote of onverwachte verschillen of overeenkomsten in de resultaten. Dit blijft open voor de interpretatie van de onderzoeker en de lezersgroep
Participatie	Burgerparticipatie 'De deelname van individuele burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties aan het realiseren van publieke opgaven.' (J. de Jong, 2014)
	Maatschappelijke participatie 'Activiteiten die een bepaalde tijdsinzet vergen, die niet tegen betaling worden verricht, en die ten goede komen aan bepaalde maatschappelijke groeperingen, de leden van het eigen huishouden uitgezonderd.' (RIVM, 2005, p. 8)
Survio	Online enquêtetool gebruikt voor het maken en uitzetten van de enquête.
Stawel	Belangenbehartigingsorganisatie voor het buitengebied.

SAMENVATTING

Het programma voor 'Goed Bestuur' is een koersbepaling van de gemeente Enschede met doelstellingen, speerpunten en ambities over de manier waarop de gemeente Enschede idealiter bestuurd zou moeten worden. Om niet alleen 'voor' maar ook 'met' inwoners te kunnen werken aan een beter gemeentelijk bestuur is er onderzoek gedaan naar de praktijkervaring en beoordeling van inwoners over het gemeentelijk bestuur.

De gemeentesecretaris heeft hierbij in de driehoek het voorstel gedaan om in het bijzonder de focus op het buitengebied, en de samenwerking met Stawel te richten. De methode die gehanteerd is voor het ophalen van informatie bestaat uit een combinatie van half gestructureerde interviews met de buurtkringen en een digitale enquête onder ingezetenen van het buitengebied die is opgezet in samenwerking met Stawel. Met de verkregen informatie is er een antwoord gegeven op de centrale onderzoeksvraag:

Wat zijn de bevindingen over en beoordelingen en ideeën van ingezetenen van het buitengebied over goed bestuur, met betrekking tot participatie in het buitengebied?

Uit de resultaten blijkt dat er slechts kleine verschillen zijn in de mate waarin ingezetenen zich verbonden voelen met het buitengebied. Daarnaast hechten ingezetenen veel belang aan de speerpunten uit het programma 'Goed Bestuur'. Ingezetenen hanteren als zodanig eenzelfde definitie van wat goed bestuur constitueert als de gemeente Enschede dat doet.

Aan de hand van deze definitie kan geconstateerd worden dat, ingezetenen van het buitengebied noch zeer tevreden, noch zeer ontevreden zijn in hun beoordeling van goed bestuur in het buitengebied. Er zijn wel enkele groepen ingezetenen die gemiddeld genomen ontevredener zijn. Voornamelijk vrouwen, ingezetenen jonger dan 45 en ingezetenen die 10 jaar of minder inwoner van het buitengebied wonen, blijken ontevredener te zijn dan de gemiddelde ingezetenen.

Onder ingezetenen is er een hoge mate van participatie verspreid over veel verschillende participatie niveaus. Ingezetenen participeren vooral uit een gedeeld verantwoordelijkheidsgevoel voor het buitengebied en voor elkaar. Er is echter geen verband tussen de mate van betrokkenheid van respondenten en hun tevredenheid. Ditzelfde geldt voor een verband tussen de mate van participatie en de binding met het buitengebied of de tevredenheid onder ingezetenen van het buitengebied.

Factoren die het meest belemmerend worden geacht in het participeren zijn een passieve en ontoereikende informatievoorziening door de gemeente. En stijve en bureaucratische vorm van communiceren door de gemeente.

Een oplossing voor deze belemmering lijkt te liggen in een verbrede informatievoorziening die door verschillende typen informatiekkanalen aan te bieden rekening houdt met de diversiteit aan behoeften, kennisniveaus, vrije tijd, gezondheid en digitale bereikbaarheid van ingezetenen. Door dit te combineren met een meer persoonlijke en flexibele manier van communiceren kan de toegankelijkheid tot het participatieproces vergroot worden.

1 HET ONTSTAAN VAN DIT ONDERZOEK

1.1 INLEIDING

Het is dinsdag 18 september 2012.

In de troonrede schrijft toenmalig minister Asscher over een overheid die: *“mensen niet in de eerste plaats als consument ziet, maar als burgers die de ene keer zelfstandig, de andere keer samen de toekomst van Nederland vormgeven”* (Romana Abels, 2015)

In zijn eerste troonrede vat Koning Willem Alexander dit een jaar later, in één woord samen: Participatiesamenleving.

Het begrip kreeg vleugels. Werd in 2013 zelfs officieel tot woord van het jaar benoemd en is tegenwoordig niet meer weg te denken uit het Nederlandse overheidswezen. Maar hoe ziet een participatiesamenleving er in de praktijk uit? Hoe staat het eigenlijk met de mate van participatie onder burgers? En hoe ervaren burgers de manier waarop hun lokale overheid hiermee omspringt?

1.2 WAAROM DIT ONDERZOEK?

Ook in de gemeente Enschede zijn er verschillende verandertrajecten ter modernisering van het gemeentelijk bestuur opgestart. Van één centrale koersbepaling voor deze verandertrajecten was echter geen sprake.

Toen er op 1 februari 2016 een verandering in de gemeentewet werd doorgevoerd, die inhield dat de burgemeester een brede zorgplicht heeft voor het *“functioneren van de gemeentelijke organisatie als geheel”* (DGBK, 2015) Art. 170 Gw, gaf dit aanleiding om in de bestuurlijke driehoek tussen burgemeester, gemeentesecretaris en raadsgriffier te beginnen aan het programma ‘Goed Bestuur’.

‘Goed Bestuur’ is een koersbepaling met doelstellingen, speerpunten en ambities over de manier waarop de gemeente Enschede idealiter bestuurd zou moeten worden. Het programma is als zodanig een verzamelnaam voor alle lopende verandertrajecten met dit doel. De nota is echter nog in ontwikkeling. Ten tijde van dit onderzoek is het programma ‘Goed Bestuur’ nog geen bevestigd en algemeen gehanteerd document. Dit betekent dat het programma momenteel nog niet openbaar gemaakt kan worden.

De griffie heeft opgemerkt dat er vooral insiders binnen de gemeente en ‘the usual suspects’ werken aan ‘Goed Bestuur’. Dit betekent dat bij het ontwikkelen van een programma, wat onder andere dient ter verbetering van participatie en de relatie tussen gemeente en inwoners, er voornamelijk ‘voor’ maar nog niet ‘met’ de inwoners gewerkt wordt.

Daarom is er de behoefte ontstaan om te kijken naar wat er leeft onder inwoners met betrekking tot goed bestuur en participatie. De gemeentesecretaris heeft hierbij in de driehoek het voorstel gedaan om in het bijzonder de focus op het buitengebied, en de samenwerking met Stawel te richten. Dit in verband met de toekomstige nieuwe omgevingswet die, voornamelijk voor het buitengebied voor grote veranderingen kan zorgen. Daarnaast bestond er al langer een ambitie binnen de griffie om het buitengebied meer bij de dagelijkse gang van zaken te betrekken naar aanleiding van gesprekken met Stawel.

De keuze voor het buitengebied betekent echter wel dat dit onderzoek niet gezien kan worden als een meting van wat de gemiddelde inwoner van Enschede vindt van participatie en het bestuur van zijn of haar gemeente. Het betreft slechts de gemiddelde ingezetene van het buitengebied van Enschede.

Naast de focus op het buitengebied zal dit onderzoek zich beperken tot het fysieke domein van de gemeente Enschede. Deze afbakening komt voort uit het ontstaan van de informatiebehoefte binnen de bestuurlijke driehoek van de gemeente. Daarbij sluit een focus op het fysieke domein goed aan bij de functie die Stawel in het buitengebied vervult. De focus op het fysieke domein en het buitengebied zorgen ervoor dat het onderzoek niet onhaalbaar breed wordt.

De verandering van de wettelijke context heeft geleid tot het opstellen van het programma 'Goed Bestuur'. Het ontbreken van onderzoeksinformatie over de bevindingen en ideeën van inwoners over de waarden van goed bestuur en participatie is vervolgens aanleiding geweest tot het doen van dit onderzoek. De aanleiding voor dit onderzoek ligt dus in de recente wetswijzigingen en de hernieuwde interesse in de waarden van goed bestuur die deze wijzigingen binnen de gemeente teweeg hebben gebracht.

1.3 MOTIVATIE

In het programma 'Goed Bestuur' wordt onder andere de ambitie uitgesproken om zo veel mogelijk mensen *"mee te laten beslissen, denken en praten over zaken die hun raken"*. Daarnaast hamert het programma erop dat het gemeentelijk bestuur, rechtvaardig, betrouwbaar, duidelijk en informatief moet zijn. Ook wordt er benadrukt dat de gemeente leerbereid moet zijn en moet willen verbeteren waar het nog niet goed gaat.

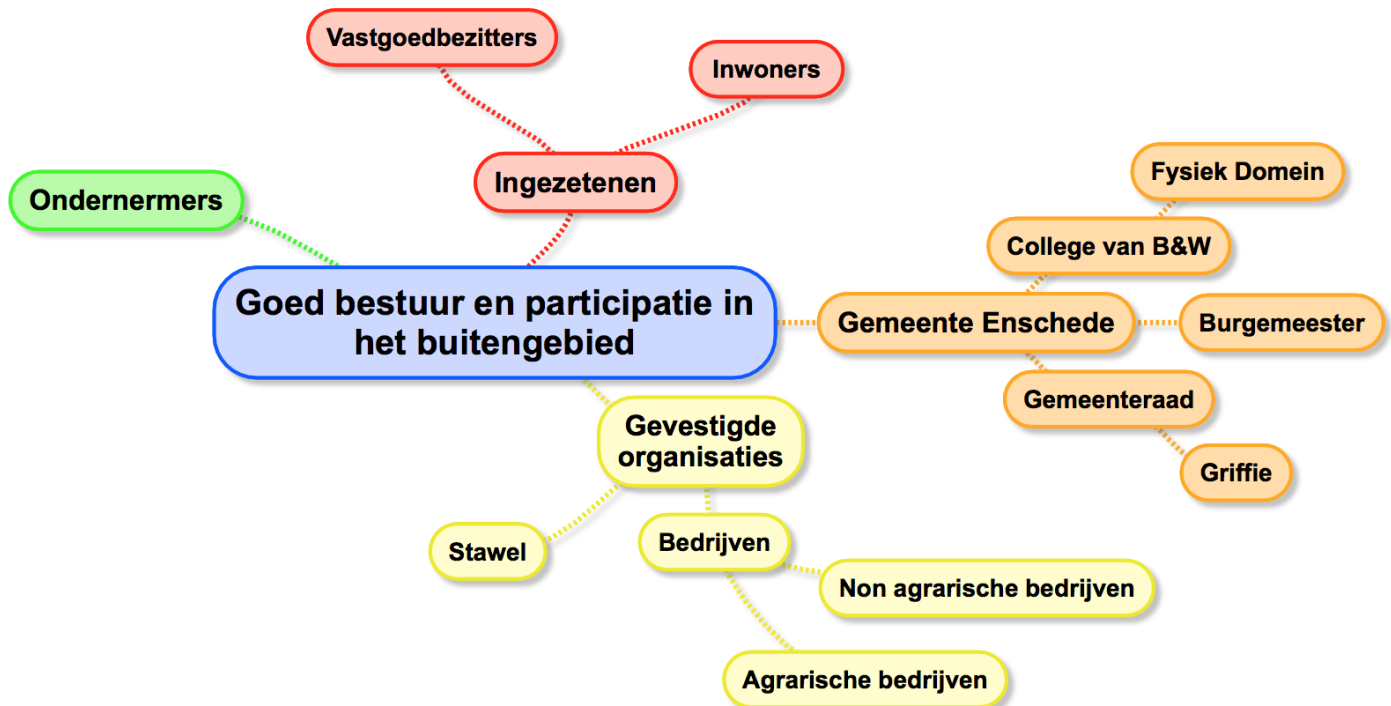
Dit leidde binnen de bestuurlijke driehoek van Enschede tot het ontstaan van de vraag: 'Gegeven deze ambities en de veranderingen in de wettelijke context, hoe presteert Enschede momenteel op het gebied van de bovenstaande speerpunten in het buitengebied?'.

Door onderzoek te doen naar de bevindingen over en beoordelingen van ingezetenen over deze speerpunten. Kan niet alleen de huidige situatie van het buitengebied in beeld worden gebracht, maar kunnen er mogelijk ook 'goede voorbeelden' voor participatie en 'Goed Bestuur' uit het buitengebied worden gehaald.

1.4 BETROKKEN PARTIJEN

Oké, nu weten we waarom er onderzoek is gedaan. Maar wie zijn er eigenlijk allemaal bij dit onderzoek betrokken?

Onderstaand zijn de verschillende personen, groepen of organisaties weergegeven die een rol of belang hebben bij het onderzoek. De oplettende lezer zal opmerken dat er een zekere mate van overlap is tussen deze betrokken partijen. Zo kunnen vastgoedbezitters ook inwoner zijn, maar zijn niet alle inwoners vastgoedbezitters. Ondernemers kunnen ingezetenen zijn, maar dit is niet per definitie het geval.

Figuur 1 – Betrokken partijen

Dit creëert een uitdaging voor het schematisch opsommen van de rollen en belangen van de verschillende partijen. Ingezeten kunnen bijvoorbeeld niet als één groep een belang of rol toegewezen krijgen. De groep mensen die onder ingezetenen valt is daar simpelweg te divers voor. De bijbehorende tabel op de volgende pagina is dan ook geen volledige weergave van alle mogelijke belanghebbenden in alle combinaties en variaties die daar in mogelijk zijn. Het betreft hier slechts een eenvoudige weergave van verschillende partijen die belangen bij het onderzoek kunnen hebben. Daarbij is ook de rol beschreven, die aangeeft wat partijen relevant maakt voor het onderzoek en/of het buitengebied.

Betrokken partij	Rol	Belang
Inwoners van het buitengebied	- Vormen draagvlak voor bestuurlijke beslissingen. - Respondenten in de enquête.	Kwaliteit van het bestuur van het buitengebied draagt bij aan het welzijn van de inwoners. Inzicht in informatie over hoe andere inwoners het bestuur beoordelen, dit creëert duidelijkheid en mogelijkheden tot mobilisatie rond een breed gedragen opinie.
Agrarische bedrijven	- Vormen een belangrijk deel van de economische en agrarische meerwaarde van het buitengebied. - Grondbezitters in het buitengebied. - Respondenten in de enquête.	Verdiene hun inkomen in het buitengebied en zijn gebaat bij goed bestuur van dat buitengebied.
Ondernemers buiten het buitengebied	Kunnen zich vestigen in het buitengebied en bijdragen aan de economische meerwaarde.	Kunnen of willen zich vestigen in het buitengebied en zijn daarbij gebaat aan informatie over en kwalitatief goed bestuur.
Niet agrarische bedrijven	Dragen bij aan de economische meerwaarde van het buitengebied.	Bedrijven die in het buitengebied gevestigd zijn, hebben er baat bij als dat buitengebied zo goed mogelijk bestuurd wordt. Dit onderzoek kan zwakke plekken in de omgang met het buitengebied boven water brengen en zo aansporen tot verbetering van de bestuurlijke kwaliteit.
Stawel	Belangenbehartiger buitengebied.	Het onderzoek verschaft informatie over de opinie van haar achterban. Dit vergemakkelijkt de belangenbehartiging en kan aanleiding geven tot actie of samenwerking op nieuwe gebieden tussen gemeente en Stawel.
Domein Fysiek	Bestuurlijke rol in het dagelijks bestuur het fysieke beleid van het buitengebied.	Het onderzoek levert reflectie maar ook nieuwe ideeën op waar het domein iets mee kan. Geeft inzicht in waar men behoefte aan heeft.
Griffie	Opdrachtgever en ondersteuningsorgaan van de raad.	In haar rol als ondersteuningsorgaan voor de raad heeft de griffie er belang bij om goed geïnformeerd te zijn. Daarnaast heeft de raad de griffier specifieke taken gegeven ter bevordering van participatie door de burger aan de besluitvormingsprocessen van de raad.
Burgemeester	Zorgplicht drager van de algemene kwaliteit gemeentebestuur	In art. 170 van de gemeentewet staat dat de burgemeester zorgplicht heeft voor de kwaliteit van het gemeentelijk bestuur. Dit betekent dat de burgemeester de kwaliteit van het bestuur actief moet bevorderen. Daarom heeft ook de burgemeester belang bij een onderzoek dat informatie verschaft over hoe het bestuur beoordeeld wordt in een bepaald en soms minder belicht gebied binnen de gemeente.

1.5 DIT ALLES LEIDT TOT DE DOELSTELLING ...

EEN BEELD TE GEVEN VAN DE PRAKTIJKERVARING EN IDEEËN VAN INGEZETENEN VAN HET BUITENGEBIED OVER GOED BESTUUR EN PARTICIPATIE IN HET BUITENGEBIED

Middels dit onderzoek wordt er een beeld gegeven van hoe ingezetenen van het buitengebied, de manier waarop het buitengebied momenteel wordt bestuurd, ervaren. Daarbij wordt er speciaal gekeken naar de mate waarin men in het buitengebied participeert en welke factoren daarin bevorderend of remmend werken.

Het onderzoek dient primair als kennisverwerving voor de gemeente Enschede. Daarnaast vervult het onderzoek een secundair doel: het buitengebied meer in de schijnwerpers zetten, en externe partijen meer te betrekken bij het gemeentelijk bestuur.

1.6 DIT WORDT GEVANGEN IN DE VOLGENDE ONDERZOEKSVRAGEN...

Centrale vraag

Wat zijn de bevindingen over en beoordelingen en ideeën van ingezetenen van het buitengebied over goed bestuur, met betrekking tot participatie in het buitengebied?

Deelvragen

- 1- Wat verstaan de ingezetenen van het buitengebied onder goed bestuur?
- 2- Wat zijn de bevindingen over en beoordelingen van ingezetenen van het buitengebied over goed bestuur en participatie in het buitengebied?
- 3- Wat zijn de ideeën en suggesties van ingezetenen van het buitengebied over goed bestuur en participatie in het buitengebied?
- 4- Wat zijn opvallende verschillen en/of overeenkomsten in definitie, bevindingen en ideeën tussen respondenten?

Om deze vragen te kunnen beantwoorden is er in dit onderzoek gebruik gemaakt van kwalitatieve onderzoeksmethoden, zoals half gestructureerde-interviews. Daarnaast is er vooral gebruik gemaakt van kwantitatieve onderzoeksmethoden, zoals een grootschalige online enquête onder ingezetenen van het buitengebied. Voor meer over de opzet van het onderzoek zie hoofdstuk 3.

2 THEORETISCH KADER, DOOR WELKE BRIL KIJKEN WE?

"In een onderzoek vormt de theorie de bril die je gebruikt om naar een situatie te kijken. Alleen wie verleent jou die bril? Dat, is het theoretisch kader" (Sabee, 2017)

Het theoretisch kader dient als houvast voor het onderzoek. Hier wordt onder andere aangegeven binnen welke context er naar de centrale vraag wordt gekeken. Dit is van belang aangezien de context in hoge mate vormend is voor je interpretatie van de resultaten.

2.1 GOED BESTUUR, WAT IS DAT?

Inzicht in wat het programma voor 'Goed Bestuur' is en wat de doelstellingen van dit programma zijn, is zeer belangrijk voor het begrijpen van de context en aanleiding van dit onderzoek. Het voorlopige programma voor 'Goed Bestuur' is nog niet openbaar. Waardoor de kenmerken van goed bestuur die aan het programma ontleend zijn nog enige mate van verandering kunnen ondervinden.

Het programma 'Goed Bestuur' is voor dit onderzoek zeer belangrijk, aangezien dit programma en de ambities die hierin zijn verwoord, gebruikt zijn voor het opzetten van de enquête en de interviews met de buurtkringen. In het programma 'Goed Bestuur' staan enkele kernwaarden, bijvoorbeeld 'rechtvaardigheid' en 'effectiviteit'. Waarden waar de gemeente goed op wil presteren. Deze waarden zijn in de enquête opgenomen ter vaststelling van de mate van tevredenheid van ingezetenen over de manier waarop de gemeente momenteel op deze waarden presteert.

'Goed Bestuur' is een verzamelnaam voor verschillende projecten die momenteel binnen de gemeente Enschede lopen ter verbetering van het bestuur van de gemeente. Hierbij kan gedacht worden aan het makkelijker maken van burgerparticipatie of het aanpassen van de klachtenbehandeling.

In dit onderzoek betekent goed bestuur echter nog iets anders. In de centrale vraag gaat het over de bevindingen en ideeën van ingezetenen over goed bestuur. Hier wordt niet bedoeld 'Goed Bestuur' als in het programma van de gemeente, maar goed bestuur als in deugdelijke bestuur of kwalitatief hoogstaand bestuur van de gemeente. Er wordt dus onderzocht wat ingezetenen van het buitengebied als goed bestuur beschouwen en welke ervaringen ingezetenen hebben met het huidige bestuur.

Er wordt niet vastgesteld wat respondenten vinden van de verschillende projecten binnen de gemeente die samen de naam 'Goed Bestuur' hebben. Noch is er onderzocht hoe ingezetenen de kwaliteit van individuele bestuurders, ambtenaren of overig betrokken actoren beoordelen. Wel wordt er gevraagd wat zij als goed (gemeentelijk)bestuur van het buitengebied verstaan en hun ervaringen met dat bestuur en suggesties ter verbetering hiervan. Vandaar dat in het onderzoek onderscheid gemaakt wordt tussen het programma 'Goed Bestuur'

Het onderzoek valt binnen de context van 'Goed Bestuur' als programma, maar doet onderzoek naar goed bestuur als concept.

2.1.1 WAT VERSTAAT DE GEMEENTE ONDER GOED BESTUUR?

Maar als 'Goed Bestuur' niet alleen een programma is maar ook een concept (goed bestuur). Wat verstaat de gemeente dan onder goed bestuur?

In het programma voor 'Goed Bestuur' wordt geen letterlijke definitie van goed bestuur als concept gegeven. In plaats daarvan wordt er gebruik gemaakt van enkele kernwaarden waar de gemeente naar streeft. Dit is, gezien de mate van complexiteit en diversiteit, van de gemeentelijke taken, ook niet meer dan logisch. Het succesvol handelen volgens deze kenwaarden vormt de basis voor goed bestuur als concept.

De speerpunten uit het programma 'Goed Bestuur' zijn voor dit onderzoek samengevat in zeven speerpunten.

Speerpunten	
Responsiviteit	Doet de gemeente wat met de input/initiatieven van inwoners?
Betrouwbaarheid	Komt de gemeente haar afspraken/beloftes na?
Communicatie	Communiqueert de gemeente op een duidelijke, professionele en snelle manier?
Effectiviteit	Voltooit de gemeente, projecten tijdig en op een juiste manier?
Informatie	Is informatie vindbaar, volledig, begrijpelijk en bruikbaar?
Rechtvaardigheid	Kan de inwoner er op vertrouwen dat een besluit rechtvaardig tot stand is gekomen ook als hij/zij het er niet mee eens is?
Objectiviteit	Wordt er gehandeld zonder vooroordelen?

Als de gemeente goed scoort op de bovenstaande waarden dan is er volgens het programma 'Goed Bestuur' sprake van: goed bestuur.

De bestuurskundigen of rechtsgeleerden onder de lezers zullen in de bovenstaande speerpunten een grote mate van overeenkomst met de a.b.b.b's (algemene beginselen van behoorlijk bestuur) herkennen. Dit betreft tien beginselen ontleend aan de Awb (Algemene wet bestuursrecht) of de jurisprudentie. Drie van de beginselen uit de Awb, ook wel de formele a.b.b.b's genoemd betreffen gedragsregels voor de overheid in haar procesmatige omgang met burgers.

De formele beginselen betreffen zijn:

- **Fair Play beginsel** (art. 2:4 Awb) *"Het bestuursorgaan vervult zijn taak zonder vooringenomenheid"* (Visscher, 2012, pp. 88-102)
- **Zorgvuldigheidsbeginsel** (art. 3:2 Awb) *"Bij de voorbereiding van een besluit vergaart het bestuursorgaan de nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen"* (Visscher, 2012, pp. 88-102)
- **Motiveringsbeginsel** (art. 3:46 Awb) *"Het bestuursorgaan moet ervoor zorgen dat een besluit is voorzien van een kenbare motivering, zodat iedereen kan zien wat het bestuursorgaan heeft overwogen om dit besluit te nemen"* (Visscher, 2012, pp. 88-102)

De overeenkomsten tussen sommige speerpunten uit het programma en de beginselen van goed bestuur tonen aan dat, het programma voor 'Goed Bestuur' deels een herbenadrukking van al bestaande beginselen betreft.

Er bestaat naast de wettelijke context echter ook een maatschappelijke/publieke visie op goed bestuur. Hoewel sommige speerpunten uit 'Goed Bestuur' vergelijkbaar zijn met wetsartikelen, is het programma niet bedoeld als juridisch raamwerk. De gemiddelde burger ontleend zijn of haar visie op goed bestuur is niet aan de wet.

In plaats van het vanuit de gemeente (binnen) naar de burger (buiten) een set waarden op te geven ontleend aan de wet. Wordt getracht waarden van bij de burger op te halen voor de gemeente. Er wordt getracht een definitie van wat goed bestuur constitueert op te halen bij de inwoners en niet te ontleenen aan de wet.

2.2 PARTICIPATIE

Het begrip 'participatie' is een onderdeel van 'Goed Bestuur' in dit onderzoek is er echter specifiek naar het begrip participatie gekeken als onderdeel van 'Goed Bestuur'. Welke definitie wordt er in dit onderzoek gehanteerd voor het begrip participatie, en welke literaire theorieën zijn er gebruikt om dit begrip meetbaar te maken in een enquête?

2.2.1 BURGERPARTICIPATIE

Het woord 'participatie' in de doelstelling en de centrale vraag kan opgedeeld worden in twee vormen van participatie. Beiden zijn voor dit onderzoek belangrijk en er is onderscheid gemaakt, omdat er belangrijke verschillen zijn tussen de twee vormen. De eerste vorm van participatie die in dit onderzoek gehanteerd is, is 'burgerparticipatie'. De definitie die in dit onderzoek voor burgerparticipatie gehanteerd wordt, is: *"Burgerparticipatie is de deelname van individuele burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties aan het realiseren van publieke opgaven"* (J. de Jong, 2014)

Let wel, activiteiten die binnen definitie vallen worden alleen meegenomen in het onderzoek als deze binnen het buitengebied van de gemeente Enschede plaatsvinden en betrekking hebben op het fysieke domein van de gemeente. Zo zijn de vragen en de doelstelling ook geformuleerd.

Activiteiten die onder participatie vallen zijn bijvoorbeeld, maar niet uitsluitend: het persoonlijk geven van een zienswijze over een gemeentelijk plan en/of het door de buurtkringen ondernemen van actie ter aanvulling op gemeentelijke plannen of beleid.

2.2.2 MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE

Het begrip 'burgerparticipatie' dekt echter niet het gehele scala aan activiteiten waar in de doelstelling over gesproken wordt. Naast actieve of passieve deelname van burgers aan publieke of gemeentelijke projecten bestaat er ook niet-overheidsgerelateerde participatie.

Een inwoner van het buitengebied die jaarlijks de fietstocht organiseert of deelneemt aan opruimacties van de publieke ruimte toont duidelijk affectie voor zijn of haar maatschappelijke kring. Omdat er in deze situaties echter niet altijd gesproken kan worden van 'publieke opgaven' zouden deze acties, in dit onderzoek, buiten de definitie van participatie vallen. Om ook deze meer lokale en individuele vormen van participatie in dit onderzoek mee te kunnen nemen, is voor activiteiten als mantelzorg, deelname of organisatie van buurtactiviteiten de term 'maatschappelijke participatie' in het onderzoek opgenomen.

Onder maatschappelijke participatie wordt in dit onderzoek verstaan: *"Activiteiten die een bepaalde tijdsinzet vergen, die niet tegen betaling worden verricht, en die ten goede komen aan bepaalde maatschappelijke groeperingen, de leden van het eigen huishouden uitgezonderd"* (RIVM, 2005, p. 8)

In de definitie worden activiteiten die uitsluitend ten goede komen van leden van het eigen huishouden uitgezonderd. Indien dit niet het geval zou zijn zou ook het uitruimen van de vaatwasser als maatschappelijke participatie kunnen worden gezien. Kleine huishoudelijke klusjes vallen buiten dat wat in dit onderzoek onderzocht wordt. Om als maatschappelijke participatie gedefinieerd te worden, moet een activiteit ten goede komen aan meer mensen dan alleen de leden van het eigen huishouden.

2.2.3 DE PARTICIPATIELADDER

Er zijn veel verschillende manieren waarop men kan participeren in het buitengebied. Sommige activiteiten betreffen alleen het consumeren van informatie en andere vereisen actieve interactie. Om onderscheid te kunnen maken in de verschillende manieren waarop men in het buitengebied aan participatie doet, is de participatieladder van Partners en Pröpper gebruikt. Dit is een uitwerking van de al bestaande participatieladder van Arnstein. De versie van Pröpper is echter praktischer ingericht, wat de reden is geweest om hier de voorkeur aan te geven. Daarnaast wordt de participatieladder van Pröpper momenteel al gebruik in rekenkameronderzoek en adviesrapporten over participatie in Enschede. (J. de Jong, 2014), (A. Schilder, 2017)

Zie de onderstaande tabel voor een schematische weergave van de participatieladder. (Igno Pröpper, 2006)

Vorm van participatie en rol van de partijen	Willekeurige voorbeelden	Bijpassende 'bestuursstijl'	Typering volgens kernbegrippen
Initiatiefnemer zelfstandig beleid voeren, zelf creëren en zelf beslissen	Burgers ontwikkelen een eigen plan voor de inrichting van een winkelcomplex, waarvan de burgers zelf eigenaar zijn. Dit plan moet ook primair door de burgers zelf worden gefinancierd en uitgevoerd.	Faciliterende stijl	Interactief beleid
Samenwerkingspartner (co-producent) met anderen beleid voeren en hierover gezamenlijk beslissen	Problemen worden alleen aangepakt als burgers (en andere partners) deze als knelpunt ervaren en er bijvoorbeeld pas wordt gesloopt als zij dat als noodzakelijk ervaren.	Samenwerkende stijl	Interactief beleid
Medebeslisser zelf beslissen op onderdelen binnen de kaders van gemeente	Burgers kunnen zelf beslissen over herinrichtingsvoorstellen voor een plein/ straat in de wijk.	Delegerende stijl	Interactief beleid
Adviseur (vanaf het begin) in een vroeg stadium met veel ruimte advies geven	Burgers worden om advies gevraagd voor de invulling van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO), inclusief de verdeling van de budgetten.	Participatieve stijl	Interactief beleid en inspraak
Adviseur (aan het eind) in later stadium reageren op uitgewerkt plan	Burgers worden gevraagd te reageren op een concept- cultuurnota.	Consultatieve stijl	Inspraak
Toehoorder of object van onderzoek luisteren en/of antwoord geven op gerichte vragen	Een gemeente neemt een verkeersbesluit en communiceert alleen over de instelling van een 30 km/u regime in een woonwijk.	Open autoritaire stijl	Zelfstandig gemeentelijk beleid
Geen rol gemeentebestuur neemt een besluit en communiceert daar niet over	Er wordt een nieuw automatiseringssysteem (soft- en hardware) aangeschaft voor verwerking en monitoring van ingekomen post.	Gesloten autoritaire stijl	Zelfstandig gemeentelijk beleid

Figuur 2 – Participatieladder

De onderste treden van de participatieladder betreffen betrekkelijk lage niveaus van participatie. Hier gaat het om hoofdzakelijk passieve participatie zoals op de hoogte blijven van de het reilen en zijlen in het buitengebied. In het middengedeelte treffen we acties als adviseren aan. Hier wordt onderscheid gemaakt tussen eindadvisering en beginadvisering.

Logischerwijs kan een ingezetene die vooraf advies geeft, meer invloed uitoefenen op de richting en uitvoering van het beleid dan een ingezetene die pas adviseert, nadat een definitief plan is gevormd. Deze laatste ingezetene heeft een meer reflecterende rol en komt daardoor lager op de participatieladder te staan.

In de bovenste drie lagen van de participatieladder zien we vormen van burgerparticipatie die intensieve actie van de ingezetenen vereisen. Hier wordt uitgegaan van een zekere mate van invloed die de ingezetenen kan uitoefenen over de besluitvorming. Hoe hoger de ingezetene komt op de ladder, hoe meer hij of zij te zeggen heeft in het proces.

Tot slot gaat de bovenste trede van de ladder uit van initiatiefneming. Eigenlijk kan hier al niet meer gesproken worden van burgerparticipatie, aangezien het de burger is die met het project of plan begint. Het is echter wel mogelijk dat de gemeente later als partij aanhaakt bij het plan wat door de burger gestart wordt. Dit kan zowel als facilitator of medebeslisser zijn. In dergelijke gevallen spreken we van overheidsparticipatie. Omdat dit ook een vorm van participatie is, wordt initiatiefneming ook genoemd in de participatieladder van Pröpper.

Hoe is de ladder gebruikt?

In de enquête zijn vragen zodanig opgesteld dat er vastgesteld kan worden of respondenten participeren en zo ja op welke trede van de participatieladder deze vorm participatie thuishoort. Dit is van groot belang voor het onderzoek aangezien de trede waarop men participeert vormend is voor het beeld van participatie in het buitengebied.

Zo zou er van een buurtschap waar 70% van de mensen participeert, gezegd kunnen worden dat participatie daar hoger is dan in het nabij gelegen buurtschap waar dit niveau op 30% ligt. Maar geldt deze conclusie nog steeds als men erachter komt dat in de buurtkring met 70% alle participatie bestaat uit participatie uit de onderste trede (toehoorder)? Dergelijke verschillen in het niveau van de participatie zijn wel degelijk van belang.

2.2.4 PARTICIPATIE, HOE ZIT DAT?

Nu we een definitie van participatie vastgesteld hebben en een methode hebben gekozen om deze participatie op verschillende niveaus te kwantificeren, is het zaak naar de uiteenlopende visies op burgerparticipatie en maatschappelijke participatie te kijken. Hoe is de huidige visie van deze begrippen in het Nederlandse overheidswezen tot stand gekomen?

Participatie, modebegrip?

Wie vast wil stellen dat het begrip 'participatie' een populair begrip is in de Nederlandse bestuurswereld hoeft slechts naar de bergen en nog eens bergen aan onderzoeken, essays en boeken over participatie te kijken. Waarom is dit begrip zo populair en is hier slechts sprake van een bestuurskundige modehype?

De interesse in participatie en in het bijzonder burgerparticipatie vindt zijn oorsprong in een aantal veranderingen in de Nederlandse samenleving.

Ten eerste zijn er sinds de financiële crisis in 2008 legio beleidsmatige en financiële veranderingen doorgevoerd. Vaak namen deze veranderingen de vorm aan van bezuinigingen. Deze drang tot bezuiniging kwam deels voort uit het inzicht dat, gegeven de demografische en maatschappelijke veranderingen, de verzorgingsstaat zoals die in de jaren zeventig en tachtig had bestaan niet langer houdbaar was. (Specht, 2012)

Met als gevolg versoering van de voorzieningen.

Combineer deze bezuinigingen met een sterke decentralisatie van enkele centrale overheidstaken zoals de zorg en een verandering in aanpak is noodzakelijk. De gemeenten hebben echter niet de middelen noch de capaciteiten om meer taken te verrichten. Een deel van de vroegere gemeentelijke takenpakket kan dus niet meer worden uitgevoerd. Dat wil niet zeggen dat de behoefte aan deze diensten niet meer aanwezig is bij de gemeente, inwoners of belangenorganisaties. (Hirsch Ballin, 2014)

Ten tweede is de visie op de rol van de overheid veranderd. Dit besef leeft ook zeer sterk binnen de gemeentelijke kringen. Dit onderzoek is zeker niet de eerste in zijn soort. Er zijn meerdere onderzoeken naar de veranderende rol van de overheid te vinden. De algemene strekking is vaak dat de overheid niet langer de alleenstaande of zelfs hoofdbestuurder zal zijn. Men neigt in toenemende mate naar een meer faciliterende rol. (VNG, 2013)

Dit is in een notendop de oorzaak van de focus op participatie. Door burgers te laten participeren en aan te moedigen tot participatie kunnen een deel van de ex-werkzaamheden van de gemeente opgevangen worden door burgers. Hierbij kan men denken aan mantelzorg, maar ook projecten ter bevordering van groene stroom of het verbeteren van de leefomgeving. In deze zin kan gesteld worden dat participatie zeer waarschijnlijk geen bestuurlijk modebegrip is waar we over 10 jaar niks meer van horen. Het betreft eerder een reactie op de constatering dat het oude systeem van een verzorgingsstaat in de huidige technologische, economische en maatschappelijke situatie niet meer houdbaar is.

Consensus

Betekent dit dat men het erover eens is wat participatie is en zo ja hoe het ingezet zou moeten worden?

Nee, zoals bij elk vraagstuk waar meer dan een handjevol mensen bij betrokken zijn is ook hier sprake van uiteenlopende opvattingen. De critici van het streven naar een participatiesamenleving beroepen zich daarbij op een aantal argumenten.

Ten eerste de verschillen in participatiepotentie onder verschillende bevolkingsgroepen. Om succesvol te kunnen participeren op gemeentelijk beleid en/of vrijwilligerswerk te kunnen ondernemen in eigen omgeving, moet er eerst aan een set vereisten tegemoet gekomen worden. De gezondheid en mobiliteit van burgers moet van een dusdanige kwaliteit zijn om hen in staat te stellen aan het participatieproces mee te doen. Dit is lang niet voor iedereen het geval. Daar komt bij dat het wel of niet vitaal genoeg zijn om deel te nemen aan het participatieproces grotendeels buiten de invloedssfeer van de burger zelf valt. Het is vaak niet door keuze dat iemand te ziek, gewond of zwak van gestel is om te kunnen participeren. Hierbij zijn er ook verschillen tussen mate van vitaliteit tussen bevolkingsgroepen. Zo zullen ouderen eerder vitaliteitsproblemen ondervinden dan jongere burgers bijvoorbeeld.

Naast gezondheid spelen ook kennis, geld en tijd een rol. Niet iedereen weet dat en hoe je kunt participeren. Dit plaatst lager opgeleiden of minder intelligente burgers in een nadelige positie. Heeft een burger naast kennis het geld om eventuele investeringen te doen die nodig zijn om te participeren en heeft hij/zij tijd beschikbaar om aan het participatieproces te besteden? (Hans Boutellier, 2014, pp. 17-21)

Een overkoepelende factor bij al deze basisvereisten tot participatie, is dat ze niet gelijk verdeeld zijn over de bevolking. Niet elke bevolkingsgroep bezit evenveel geld, tijd gezondheid of andere factoren van belang om in gelijke mate te kunnen participeren. De kritiek die hieruit volgt is een voorstelling dat, als de overheid een stap terugneemt en burgers voor specifieke taken zelf verantwoordelijk maakt, dit zal leiden tot een oververtegenwoordiging van die groepen met meer "sociaal kapitaal" (Hans Boutellier, 2014, pp. 18-21)

Ten tweede geven sommige critici aan dat er voornamelijk gericht wordt op sociale participatie, terwijl politieke participatie niet of nauwelijks aan de orde komt. Dit wordt ook wel eens “*goedgemutste machteloosheid*” (Tonkens, 2014) genoemd.

Sommige voorstanders van participatie onderschrijven de bovenstaande zorgen ook. Hierbij argumenteert men dat hoewel dergelijke risico's bestaan, deze niet noodzakelijkerwijs ook op een dusdanige manier tot uiting hoeven te komen. Daarom zouden het geen gegronde redenen zijn om niet te proberen meer maatschappelijke en burgerparticipatie toe te passen in het gemeentelijke bestuur. (Jurriaan Omlo, 2014)

De middenweg tussen deze voor en tegenstanders van een participatiesamenleving ziet het gebruik van participatie als een verrijking van wat eerst de verzorgingsstaat was en niet als een vervanging hiervan. Onder ander middels participatie kunnen de minder sterke punten van een verzorgingsstaat in de moderne tijd worden aangevuld door democratische en politieke vernieuwingen door te voeren. “*Opdat boze buitenstaanders gedreven binnenstaanders kunnen worden*” (Tonkens, 2014). Dit is overigens ook de visie die in dit onderzoek gehanteerd wordt.

In het kort

Dat de gemeente Enschede ,door middel van onder andere ‘Goed Bestuur’, en vele gemeenten met haar streven naar meer participatie in het gemeentelijk bestuur is een feit. Of en zo ja hoe gemeenten participatie zouden moeten inzetten is een heel onderzoek op zichzelf waard.

Hier volsta ik met een constatering dat de huidige discussie rond participatie relatief nieuw is. Veel gemeenten waaronder ook Enschede hebben daarom nog geen algemeen geaccepteerde manier om met participatie om te gaan, met alle gevolgen van dien. Als de gemeente de omgang met participatie niet op orde heeft kan dit tot teleurstellingen en ontmoediging leiden bij inwoners die stuiten op problemen in hun poging tot participatie en een inwoner die eenmaal ontmoedigd is, is niet makkelijk weer aan te moedigen om het nogmaals te proberen.

Hoewel er in dit onderzoek geen uitspraken gedaan worden over ‘of’ en ‘hoe’ participatie vormgegeven zou moeten worden, wil ik met dit onderzoek en het weergeven van de stand van zaken rond participatie in het buitengebied de besluitvorming rond deze participatie voor de gemeente Enschede vergemakkelijken.

2.3 WETSWIJZIGINGEN

Art. 170 van de gemeentewet en de nieuwe omgevingswet vormen twee veranderingen in de wet die mede aanleiding zijn voor het doen van dit onderzoek. Wat hebben deze wetswijzigingen voor een invloed gehad op aanleiding tot en uitvoering van dit onderzoek?

2.3.1 ARTIKEL 170. VAN DE GEMEENTEWET

Art. 170 Gemeentewet (overheid.nl, 2017)

1 De burgemeester ziet toe op:

- a. Een tijdige voorbereiding, vaststelling en uitvoering van het gemeentelijk beleid en van de daaruit voortvloeiende besluiten, alsmede op een goede afstemming tussen degenen die bij die voorbereiding, vaststelling en uitvoering zijn betrokken;
- b. Een goede samenwerking van de gemeente met andere gemeenten en andere overheden;
- c. De kwaliteit van procedures op het vlak van burgerparticipatie;
- d. Een zorgvuldige behandeling van bezwaarschriften;
- e. Een zorgvuldige behandeling van klachten door het gemeentebestuur.

2 De burgemeester bevordert de bestuurlijke integriteit van de gemeente

3 De burgemeester bevordert overigens een goede behartiging van de gemeentelijke aangelegenheden

Art. 170 van de Gemeentewet stelt de zorgplicht van de burgemeester voor de algemeen bestuurlijke kwaliteit van zijn of haar gemeente vast. De benadrukking van deze verantwoordelijkheid heeft er binnen de gemeente Enschede toe geleid dat men opnieuw kritisch is gaan kijken naar kwaliteit van het bestuur. Als je goed kijkt naar art. 170 lid 1 zie je dat het artikel veel overeenkomst heeft met de punten die in het programma 'Goed Bestuur' zijn opgenomen. Burgerparticipatie, klachtenbehandeling en afstemming van beleid met betrokkenen, zijn hier voorbeelden van.

Hier is goed te zien waarom er ook in het programma 'Goed Bestuur' op deze punten gehamerd wordt. Dat wil niet zeggen dat deze punten niet nagestreefd werden voordat art. 170 werd aangepast. Maar de verandering van het artikel heeft wel tot het onderstrepen van deze punten geleid. Het programma 'Goed Bestuur' is deel van deze extra nadruk op deze punten.

Dit onderzoek is daardoor een deelproduct van deze onderstreping. Een onderzoek naar de praktijkbeleving van goed bestuur is daarom ook een onderzoek naar de beleving van een deel van de punten opgesteld in art. 170. Deze wetswijziging is van belang doordat het tegelijkertijd de context geeft aan wat er onderzocht wordt en indirect de aanleiding is tot het doen van dit onderzoek.

2.3.2 DE NIEUWE OMGEVINGSWET

Naast deze verandering van de gemeentewet staat ook de nieuwe omgevingswet in de planning. Deze verandering naar de omgevingswet moet leiden tot verduidelijking, door de verschillende wetten zoals de Wabo, Waterwet en Wet milieubeheer samen te voegen tot één wet; de omgevingswet. (VNG, 2016)

Zie figuur 2 voor een weergave van de samenvoeging van de huidige wetten in de omgevingswet. (Ministerie van I&M, 2014)

Het doel van de nieuwe omgevingswet kan omschreven worden als:

"Doel van deze wet is het mooier, schoner en veiliger maken van de leefomgeving. De nieuwe wet moet de bestaande wetten vervangen en zorgen voor een integrale én gebiedsgerichte benadering. De leefomgeving staat centraal. Een ander uitgangspunt is dat afwegingen zoveel mogelijk op decentraal niveau gemaakt worden. Een kernpunt van het wetsvoorstel is het vroegtijdig samenwerken met de omgeving: inwoners, ondernemers, belangenorganisaties.

Als zij inbreng hebben bij de totstandkoming van de omgevingsvisie, het omgevingsplan en grote projecten komt direct alle aanwezige kennis en creativiteit op tafel. Dat vergroot de kwaliteit van de besluitvorming en het draagvlak. Wat uiteindelijk tot snellere besluitvorming leidt." (VNG, 2016)

Huidig recht

- 26 wetten, 4700 artikelen
- 120 Algemene Maatregelen van Bestuur
- 120 Ministeriële Regelingen

Omgevingswet

- 1 wet, 349 artikelen
- 4 Algemene Maatregelen van Bestuur
- circa 10 Ministeriële Regelingen

Afbeelding 2 (Ministerie van I&M, 2014)

Of dit in de praktijk ook zo zal uitpakken valt nog te bezien.

"De nieuwe omgevingswet laat bepaalde zaken open voor interpretatie. Het kan echter zo zijn dat gemeenten daardoor zelf deze gaten meteen gaan opvullen. Dan vervalt dat flexibele aspect van de wet en ook een groot deel van de meerwaarde." (van Snellenberg, 2017)

Weten wat er onder mensen leeft en waar ze wel of juist niet behoefte aan hebben, kan erg helpen in het optimaal benutten van de mogelijkheden van deze wet. Dit betekent echter wel dat dergelijke verwachtingen of ideeën binnen de mogelijkheden van deze wettelijke context moeten blijven. Het is belangrijk te onthouden dat de gemeente niet in ideeën van ingezetenen kan meegaan als die ideeën buiten de kaders van de wet vallen.

In dit onderzoek is ook ingegaan op hoe men de omgang met ruimtelijke participatie ervaart. Denk hierbij aan initiatieven voor groene energie of creatieve omgang met het landschap. De nieuwe omgevingswet is daarom ook een van de aanleidingen om onderzoek te laten doen naar de praktijkervaring van ingezetenen over goed bestuur en participatie in het buitengebied. Want specifiek voor dat buitengebied is de omgang met de leefomgeving van zeer groot belang.

3 METHODE

Hoe is dit onderzoek opgezet? Welke keuzes zijn er gemaakt in de opzet van dit onderzoek en hoe hebben deze keuzes het eindresultaat beïnvloed? Kortom, welke methode is er gehanteerd om tot een betrouwbare beantwoording van de onderzoeksvraag te komen? Op deze vraag zal worden ingegaan in dit hoofdstuk.

3.1 OPBOUW EN UITLEG VAN DE DEELVRAGEN

Om de centrale vraag te beantwoorden, zijn de volgende deelvragen opgesteld. Deze vragen hebben samen tot de beantwoording van de centrale vraag geleid en daarmee indirect tot het bereiken van de doelstelling. Per vraag staat beschreven hoe deze vraag beantwoord zal worden in het onderzoek.

Deelvraag 1: *Wat verstaan de ingezetenen van het buitengebied onder goed bestuur?*

- Deze vraag dient om een definitie van goed bestuur te geven en inzicht, in wat ingezetenen van het buitengebied hier onder verstaan. Een dergelijke definitie kan ook bestaan uit een set breed gedragen kenmerken of factoren die weergeven waar een bestuur aan moet voldoen om als goed bestuur erkend te worden. Komt de definitie van wat de gemeente goed bestuur noemt wel overeen met wat de ingezetenen van het buitengebied onder goed bestuur beschouwen? En zo niet, waar zitten dan de verschillen?

Deelvraag 2: *Wat zijn de bevindingen over en beoordelingen van ingezetenen van het buitengebied over goed bestuur en participatie in het buitengebied?*

- Deze vraag dient ter directe beantwoording van het onderdeel 'bevindingen' en 'beoordelingen' in de centrale onderzoeksvraag.
- Deze vraag is beantwoord door analyse van de enquêteresultaten. De enquête is dusdanig ontworpen dat de resultaten na analyse antwoord kunnen geven op deze vraag. Zie hiervoor bijlage 1. Het betreft de verschillende onderzoeksresultaten over ingezetenen van het buitengebied en de beoordeling van die ingezetenen over goed bestuur en participatie in het buitengebied.

Deelvraag 3: *Wat zijn de ideeën en suggesties van ingezetenen van het buitengebied over goed bestuur en participatie in het buitengebied?*

- Deze vraag dient ter directe beantwoording van het onderdeel 'ideeën' in de centrale vraag.
- Deze vraag is beantwoord door analyse van de enquêteresultaten. De enquête is dusdanig ontworpen dat de resultaten na analyse antwoord kunnen geven op deze vraag. Zie hiervoor bijlage 1.

Deelvraag 4: *Wat zijn opvallende verschillen en/of overeenkomsten in definitie, bevindingen en ideeën tussen respondenten?*

- Door middel van deze vraag kan er een weergave worden gegeven van onverwachte resultaten die buiten het bereik van de andere deelvragen vallen maar wel noemenswaardig zijn. Het kan zijn dat er voor de gemeente of Stawel relevante gegevens uit de enquête voortkomen die niet direct een plaats hebben in de beantwoording van de onderzoeksvraag. Het zou echter kortzichtig zijn dergelijke aspecten niet op te nemen in dit onderzoek.

Wat als "opvallend" beschouwd wordt, is door de onderzoeker bepaald en is open voor persoonlijke interpretatie. De lezersgroep heeft de onderzoeker geadviseerd in de vaststelling welke resultaten als 'opvallend' beschouwd kunnen worden en/of meer aandacht verdienen.

3.2 ONDERZOEKSOPZET

Om de centrale vraag te beantwoorden en zo aan de doelstelling van het onderzoek te voldoen, is er in dit onderzoek een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek gebruikt. Hierbij ligt het zwaartepunt op het kwantitatieve gedeelte en functioneert het kwalitatieve deel van het onderzoek als ondersteuning hiervan. Door een combinatie van deze twee methoden te gebruiken, kunnen de zwakke plekken in ene aanpak aangevuld worden met de sterke punten van de andere aanpak.

3.2.1 KWALITATIEF

Het kwalitatieve deel van het onderzoek bestaat uit twee delen. Een eerste deel waarbij er gesprekken met ervaringsdeskundigen zijn gevoerd ter ondersteuning van verdere deskresearch. Vervolgens een tweede deel waar gesprekken met de besturen van de verschillende buurtkringen zijn gehouden om te helpen bij het uitzetten van de enquête, zie 3.3, en het beantwoorden van de eerste deelvraag.

Om basiskennis op te doen over het onderwerp en over wat er speelt en speelde in het buitengebied is er gebruik gemaakt van deskresearch en half gestructureerde-interviews. Het gaat hier niet om interviews waar een vooraf bepaalde vragenlijst is gehanteerd en alles woord voor woord wordt vastgelegd. De gesprekken zijn uitsluitend bedoeld om eventuele hiaten in het beeld en de kennis van de onderzoeker te dichten.

Mensen waarmee is gepraat om kennis op te doen of om van ideeën te wisselen zijn:

Persoon	Rol	Datum
Rolf Oldejans	Beleidsadviseur, specialiteit buitengebied	01-03-2017
Josee Ligteringen	Sr adviseur bij de griffie, onderzoeksmanager rekenkamer	Meerdere malen
Job Kantelenberg	Trainee griffie, werkt aan 'Goed Bestuur'	07-03-2017
Reginalt Lefeu	Beleidsadviseur, omgang met buitengebied	09-03-2017
Ton van Snellenberg	Deskundige nieuwe omgevingswet, lid lezersgroep van dit onderzoek	Meerdere malen
Theo de Bruijn	Bestuurskundige, specialiteit publiek-private samenwerking	14-03-2017
Boudewijn Rip	Oud beleidsmedewerker, ervaring buitengebied	14-03-2017
Pieter Jan Klok	Assistent professor of policy analysis aan de Universiteit Twente en ervaren in participatieonderzoek	04-27-2017
Djoerd de Vos	Directeur leefomgeving	25-04-2017
Lynn Buschers	Onderwijskundige met ervaring in het ontwerpen en toepassen van toetsen en vragenlijsten	Meerdere malen

Enkele namen zijn uit de lijst gelaten zoals Rolf Jongdijk of Gerit Meutstege aangezien er vaker van hun inzichten gebruik gemaakt zal worden en over uiteenlopende onderwerpen.

"Er valt denk ik nog heel veel meer uit te halen door echt met die mensen te praten dan alleen een enquête uit te zetten. Dus ik zou als ik jou was wel kijken of dat kan"

(van Snellenberg, 2017)

"Je kunt zo ook thema's ophalen voor je enquête door met mensen te gaan praten"

(Bruijn, 2017)

Ter ondersteuning van de enquête is er ook met de besturen van de verschillende buurtringen gepraat. Dit op advies van meerdere bovengenoemde personen. In totaal zijn er zeven buurtringen die de zeven buurtschappen vertegenwoordigen in de gemeente Enschede. Alle buurtringen zijn benaderd met de vraag of ze tijd en mogelijkheden hadden voor een gesprek. Vijf van de zeven buurtschappen zijn akkoord gegaan met een gesprek. Met de buurtringen Usselo, Tweekelo, Boekelo-Rutbeek en Broekheurne zijn er gesprekken geweest. Met de buurtring van Esmarke is er een korter telefonisch gesprek gehouden. De buurtringen Driene en Lonneker hebben door gebrek aan tijd of animo niet deelgenomen aan de gesprekken.

Deze gesprekken dienden meerdere doelen:

- Bekendheid met het onderzoek vergroten onder inwoners van het buitengebied om zo het aantal respondenten binnen buurtschappen te optimaliseren.
- Inzicht geven in de strekking, bedoeling en uitvoering van het onderzoek aan enkele inwoners van het buurtschap. Hierdoor konden ingezetenen die nog niks van het onderzoek hadden vernomen terecht bij hun eigen buurtring voor vragen.
- De bestuursleden van de buurtringen hebben geholpen met de verduidelijking van wat er in de enquête diende te komen of hoe bepaalde zaken het best verwoord kunnen worden.
- Ondersteuning van de enquêteresultaten, door met de buurtringen te praten vergroot je als onderzoek je kennis en van wat er speelt in delen van het buitengebied. Dit is belangrijk voor je contextvorming van dat gebied. Door de resultaten van de enquête, de kennis uit de gesprekken met de buurtringen en de kennis van Stawel met elkaar te combineren kunnen er betrouwbaardere conclusies worden getrokken uit de enquêteresultaten.

Voor deze gesprekken is er gebruik gemaakt van een standaard vragenlijst, zodat voor specifieke onderwerpen antwoorden vergeleken en gebruikt konden worden. Zie voor deze vragenlijst bijlage 2. In deze gesprekken is echter ruimte gehouden om af te wijken van de vragenlijst of door te vragen op onvoorziene onderwerpen.

3.2.2 KWANTITATIEF

Voor het kwantitatieve deel van het onderzoek is er een digitale enquête opgesteld en uitgezet. Deze enquête is gehouden onder de ingezetenen van het buitengebied van de gemeente Enschede. Voor het uitzetten van de enquête is de digitale software van www.survio.nl gebruikt. Dit is een professionele site voor het maken en uitzetten van enquêtes met ingebouwde dataverwerkingssoftware.

Er is voor een hoofdzakelijk kwantitatieve opzet van het onderzoek gekozen, omdat dit simpelweg de enige haalbare manier is om binnen de beschikbare tijd bruikbare en betrouwbare data te verzamelen. Bij meer dan honderd mensen langs gaan om half gestructureerde-interviews houden was, hoewel dit meer context zou geven in de beantwoording, voor dit onderzoek niet realistisch gezien de tijd en middelen die beschikbaar waren. De boven benoemde interviews met de besturen van de verschillende buurtringen zijn daarom ook gebruikt als aanvulling op de enquête.

Er is gebruik gemaakt van digitale uitzetting van de enquête, omdat dit het aantal mensen dat bereikt kon worden optimaliseerde binnen de middelen die beschikbaar waren. Ook beschikken deze digitale middelen over automatische dataverwerking wat analyse van de resultaten vergemakkelijkt. Gebruik van een digitale, algemeen toegankelijke enquête was daarom de meest geschikte optie om de data te verzamelen die nodig was voor de beantwoording van de onderzoeksvragen.

De enquête

De enquête bestaat uit drie hoofddelen

- 1: Goed bestuur
- 2: Participatie
- 3: Ideeën en suggesties

1. Voor het maken van deel 1 van de enquête is er gebruik gemaakt van het programma 'Goed Bestuur', zoals dat nu bestaat binnen de gemeente Enschede. De ambities die in het programma 'Goed Bestuur' beschreven staan, gaan uit van enkele kernwaarden waar de gemeente aan wil voldoen. De vragen in de enquête zijn afgeleid van de kernwaarden uit het programma 'Goed Bestuur'. Hiermee wordt achterhaald hoe tevreden ingezetenen van het buitengebied zijn over hoe de gemeente nu invulling geeft aan deze waarden.

2. Om de mate van participatie in het buitengebied te meten is gebruik gemaakt van de participatieladder van Pröpper. Dit maakt het mogelijk om naast de mate van participatie ook het soort participatie te meten. De vragen zijn zo opgesteld zodat kan worden gemeten op welke tree/treden van de participatieladder, de respondent thuishoort. Zie 2.2.3 voor een weergave van de participatieladder van Pröpper.

3. Het onderdeel ideeën en suggesties uit deelvraag 3 zal bestaan uit open vragen waarbij naar ervaringen, tips of klachten van respondenten is gevraagd. Dit geeft respondenten tevens de gelegenheid andere niet eerder behandelde onderwerpen die zij van belang achten aan het licht te brengen.

Voor een volledige weergave van de enquête plus een toelichting op de vraagstelling en vraagtypen zie bijlage 1.

3.3 UITZETTING

De enquête is op de volgende manieren uitgezet:

1. Uitzetting door Stawel: De link naar de enquête is op de voorpagina van de site van Stawel geplaatst. Daarnaast heeft Stawel in haar nieuwsbrief ingezetenen aangemoedigd om mee te doen met de enquête. Tevens heeft Stawel gebruik gemaakt van haar mailbestand om zo in de weken na het online zetten, herinneringsmails te sturen naar ingezetenen in die maillijst.
2. Uitzetting door Buurtkring: Tijdens de gesprekken met de buurtringen zijn de buurtringen op de hoogte gesteld van de enquête en het doel hiervan. Veel buurtringen gaven aan mee te willen werken aan het uitzetten van de enquête en het verzamelen van respondenten. Deze hulp bestond uit het rondsturen van informatie over de enquête in nieuwsmail/brief, het benoemen van de enquête tijdens bijeenkomsten of vergaderingen en het helpen met het verspreiden van papieren versies.
3. Uitzetting door post te versturen. Zoals al benoemd is het versturen van papieren versies van de enquête naar het gehele buitengebied onpraktisch en onrealistisch. Toch is er wel gebruik gemaakt van papieren versies. Er zijn zeventig enquêtes inclusief een brief met uitleg en een antwoordenvolop klaargemaakt. Deze zijn in zeven pakketten van tien enquêtes verspreid onder de buurtringen.
De buurtringen zijn van tevoren gebeld en gevraagd of ze wilden helpen deze uitgeprinte versies te verspreiden onder mensen in hun buurtschap, waarvan ze weten dat ze niet of weinig gebruik maken van het internet. Deze mensen zouden

zonder papieren versies buiten het gezichtsveld van de enquête vallen. Alle buurtkringen hebben meegewerkt aan de verspreiding van deze uitgeprinte versies. Het idee voor het gebruik van een kleine selectie van uitgeprinte enquêtes met verspreiding door de buurtkring werd geopperd door de bestuursleden van twee verschillende buurtkringen.

3.4 LOGBOEK

Het logboek dient als een weergave van verschillende keuzen die gemaakt zijn gedurende het opstellen en uitvoeren van het onderzoek en het effect dat deze keuzes hebben gehad op het onderzoek.

- **Gebruik van achterban van Stawel:** Een van de problemen die dit met zich meebrengt, is dat er bijna alleen mensen in de enquête worden meegenomen, die door Stawel vertegenwoordigd zijn. Door de omvang van de achterban van Stawel en de diversiteit van deze groep is er echter gekozen om deze compromis te maken. Ook omdat er zonder de medewerking van Stawel realistisch gezien geen kwantitatief onderzoek mogelijk is binnen de tijd die voor de opdracht staat.
- **Keuze voor fysieke domein:** Er is gekozen om in het onderzoek te focussen op het fysieke domein van de gemeente. Dit is deels gedaan om de enquête gefocust houden en deels omdat er bij de opdrachtgever een grotere interesse is op dit gebied.
- **Uitzetting:** De enquête is hoofdzakelijk bedoeld geweest als een online enquête. Deze keuze voor het vooral online houden van de enquête heeft echter wel invloed op het soort mensen wat je bereikt. Niet iedereen heeft even veel toegang tot of vaardigheden met digitale middelen. Dit betekent dat de keuze voor een hoofdzakelijk digitale enquête effect heeft gehad op de resultaten. Hier is in de analyse rekening mee gehouden.
- **Antwoordpakketten:** De zeventig in 3.3 benoemde antwoordpakketten waren bedoeld ter compensatie van de sturende effecten die een volledig digitale enquête kan hebben. Van deze zeventig pakketten is er echter maar één enquête teruggezonden. Van de 87 ingevulde enquêtes is er dus maar één op papier ingevulde versie. Waarom er maar zo weinig gebruik is gemaakt van de papieren versies is niet bekend. Alle mogelijke middelen die noodzakelijk waren voor invullen en kosteloos terugzenden van deze pakketten zijn gebruikt. Het aantal teruggezonden papieren enquêtes is te laag om enige compensatie te geven voor het feit dat de enquête digitaal verstuurd is. Dit kan effect hebben op de heterogeniteit en daarmee dus ook de spreiding van de antwoorden. Er moet dus geconcludeerd worden dat de opgestuurde pakketten men uitgeprinte enquêtes geen succes waren.
- **Volledige fysieke zending:** De enquête is niet volledig uitgeprint naar de inwoners van het hele buitengebied gestuurd. Uit eerdere ervaringen van Stawel met enquêtes in het buitengebied blijkt dat dit onpraktisch is. Dit komt doordat er in de verdeling van de postcodes en adressen geen duidelijke scheidingen zijn te maken. Dit resulteert erin dat bepaalde inwoners de enquête niet krijgen of andere niet ingezetenen juist wel. In plaats van een complete fysieke rondzending is ervoor gekozen om naar elke buurtkring enkele uitgeprinte exemplaren op te sturen. De buurtkring kan deze langs sturen bij mensen die geen digitale toegang of vaardigheden hebben. Zo kunnen toch resultaten bij hen opgehaald worden.

- **Controlemechanisme:** Er is in de enquête geen controlemechanisme ingebouwd ter voorkoming van dubbele invulling of invulling door niet-ingezetenen. Na nadere beschouwing bleek dit niet realistisch te zijn. Postcodes blijken uit ervaring van eerdere enquêtes niet betrouwbaar genoeg. IP-adressen zijn niet bruikbaar aangezien meerdere ingezetenen hetzelfde postadres kunnen gebruiken. Controle op naam zou te veel tijd kosten in de analysefase. In de enquête zijn vragen verwerkt waaruit kan worden vastgesteld of een respondent ook ingezetenen is of niet. Per vraag wordt bekeken welke respondenten worden meegenomen in de analyse.

- **Meerkeuze of Enkelkeuze:** Vraag 18 t/m 23 zijn hoofdzakelijk enkelkeuze vragen waarin vastgesteld wordt, of een respondent op de betreffende trede thuishoort en zo ja, komt dat door eigen initiatief of aansporing van externe organisaties. Vraag 18 en 23 is betreffen meerkeuze varianten van hetzelfde vraagtype als 19 t/m 22. Dit is bewust gedaan omdat het in de context van deze twee vragen mogelijk is dat meerdere antwoorden tegelijkertijd van toepassing zijn op een respondent. Voorbeeld: Een respondent kan tegelijkertijd door Stawel geïnformeerd worden over plannen en projecten in het buitengebied en zelf ook informatie opzoeken hierover. Bij het meedenken over het plan of project is er slechts sprake van één primaire reden. Een respondent denkt mee uit eigen initiatief of omdat de gemeente hem/haar daartoe uitnodigt.

In theorie kloppen de vraagstellingen van beide vragen. In de praktijk bleek dat, het door elkaar gebruiken van meerkeuze en enkelkeuze in eenzelfde soort vraagtype niet verstandig was. Hoewel de data uit de resultaten van beide typen vragen nog steeds bruikbaar was leverde het gebruik van twee typen vragen problemen op vanuit een analyseperspectief.

Zo kunnen de resultaten van vraag 18 t/m 23 niet weergegeven worden in overzichtelijke tabellen en/of grafieken zoals die gebruikt worden in 4.2.2 of 4.2.3.

De les die ik als onderzoeker hieruit moet trekken is, dat het geven van meer opties of het gebruik van gecompliceerde vragen lang niet altijd leidt tot meer bruikbare data. Dit heeft erin geresulteerd dat vragen 18 t/m 23 per vraag behandeld moeten worden. Dit is ten koste gegaan van de overzichtelijkheid en dient als zodanig hier vermeld te worden.

- **Bevindingen en beoordelingen:** De centrale vraag en deelvraag 2 van dit onderzoek bevatten beide de woorden: bevindingen en beoordelingen. Omdat in dit onderzoek het woord bevindingen refereert aan 'onderzoeksresultaten' en beoordelingen aan 'ervaringen waar men een zeker waardeoordeel over heeft' dekte de opstelling van de vraag in de oude vorm niet het onderzoeksdoel van de vraag.

Oude vorm: Wat zijn de bevindingen en beoordelingen van ingezetenen van het buitengebied over goed bestuur en participatie in het buitengebied?

Nieuwe vorm: Wat zijn de bevindingen **over** en beoordelingen van ingezetenen van het buitengebied over goed bestuur en participatie in het buitengebied?

De verandering betreft in het geval van deelvraag 2 maar één simpel woord. Dit heeft echter effect op de strekking van de vraagstelling.

In de oude vraagstelling waren de bevindingen over de ingezetenen van het buitengebied niet relevant voor het beantwoorden van de vraag.

Deze gegevens zijn echter wel degelijk van groot belang voor de Griffie en Stawel als opdrachtgevers voor dit onderzoek. Door een relatief kleine aanpassing in de verwoording van deze vragen zijn niet alleen de beoordelingen van, maar ook de bevindingen over de ingezetenen van het buitengebied weer van belang voor dit onderzoek.

4 RESULTATEN

Dit hoofdstuk vormt het zwaartepunt van het onderzoek. Na twintig pagina's aan inleiding onderzoeksmethoden en theoretisch kader is het nu tijd om te kijken wat nu eigenlijk de resultaten zijn van het onderzoek. Op deze vraag zal worden ingegaan in dit hoofdstuk door stuk voor stuk de vier deelvragen te behandelen.

4.1 WAT VERSTAAN DE INGEZETENEN VAN HET BUITENGEBIED ONDER GOED BESTUUR?

In paragraaf 2.1.1 werd gesteld dat, in plaats van een letterlijke definitie, het programma voor 'Goed Bestuur' een set waarden/speerpunten hanteert. Het streven van het programma is om de waarden vanuit het perspectief van de burger op te stellen. Dit leidt echter tot een interessante vraag:

4.1.2 WAT VERSTAAN DE INGEZETEN ONDER GOED BESTUUR?

Komen de waarden uit 'Goed Bestuur' over goed bestuur en participatie overeen met waarden die de ingezetenen van het buitengebied van belang achten voor goed bestuur?

In het kort: **Ja**

In tabel 1 staan de gemiddelde antwoorden van vraag 9 t/m 15 uit de enquête weergegeven. Vraag 9 t/m 15 zijn ontworpen om de waardering en het belang wat ingezetenen toeschrijven aan de zeven speerpunten te achterhalen. Ingezeten konden op een schaal van 1 t/m 10 aangeven hoe tevreden ze met het speerpunt waren en vervolgens hoe belangrijk ze een goede uitvoering van dit aspect vonden. In tabel 1 wordt echter slechts naar het belang gekeken, voor de complete resultaten van vraag 9 t/m 15 zie hiervoor bijlage 3 grafiek 2 t/m 8.

Belangrijk is dat het hier niet gaat om een cijfer als in een rapportcijfer, de cijfers zijn slechts indicatoren die aangeven waar op een schaal van heel onbelangrijk naar heel belangrijk de respondent staat.

Tabel 1 – Hoe belangrijk vinden ingezetenen de speerpunten?

Speerpunt	Vraag	Belang
Responsiviteit	9 – De mate waarin de gemeente uw voorstellen/ideeën meeneemt in de beleidsvoering	8,5
Betrouwbaarheid	10 – De mate waarin de gemeente beloftes/afspraken nakomt	8,8
Communicatie	11 – De mate waarin de gemeente snel, professioneel en duidelijk communiceert	8,7
Effectiviteit	12 – De mate waarin de gemeente tijdig en op de juiste manier plannen/projecten uitvoert	8,4
Informatie	13 – De mate waarin informatie over gemeentelijke plannen/projecten vindbaar, begrijpelijk en bruikbaar is	8,5
Rechtvaardigheid	14 – De mate waarin de gemeente rechtvaardige besluiten neemt ook als u het er niet mee eens bent	8,7
Objectiviteit	15 – De mate waarin alle voorstellen objectief/zonder vooroordelen behandeld worden	8,4
Gemiddelde		8,6

Uit deze resultaten blijkt dat ingezetenen een zeer hoge mate van belang hechten aan alle speerpunten. Daarnaast zijn er relatief kleine verschillen tussen de waarden die ingezetenen aan de speerpunten hebben gegeven.

De gesprekken met de buurtkringen, dienden om vraag 9 t/m 15 van de enquête goed te kunnen formuleren en tevens om context te geven aan de mogelijke beantwoording. Deze voorbereidende gesprekken leidde voorafgaand aan de enquête al tot het vermoeden dat ingezetenen zich goed kunnen vinden in de waarden uit het programma.

Voordat er in de gesprekken naar een definitie van goed bestuur werd gevraagd, (bijlage 2 vraag 8). Benoemde alle buurtkringen het belang van zaken als: erop kunnen vertrouwen dat de gemeente haar beloften nakomt, het hebben van een goede communicatie of de laagdrempelige beschikbaarheid van informatie.

Twee bestuursleden van een buurtkring, die anoniem zullen blijven, zeiden over de zeven speerpunten: *"Ja dat, die dingen die je nu net noemt als je dat hebt dan heb je wel goed bestuur volgens mij"*.

Naast het onderstrepen van het belang van de factoren waren de bestuursleden het ook opvallend eens over wat elke factor zou moeten inhouden. Bij elke buurtkring verstond men onder betrouwbaarheid voornamelijk het erop kunnen vertrouwen dat de gemeente haar woord houdt. Hoewel een term als Responsiviteit niet gebruikt werd door de bestuursleden omschreven ze wel het belang van een gemeente die ook daadwerkelijk wat doet met hun input en zo niet ook laat weten waarom niet.

Deze enquêteresultaten worden ondersteund door wat in de gesprekken met de buurtkringen is opgehaald. Dit leidt ons tot de volgende...

4.1.3 ...CONCLUSIE

Ingezeten van het buitengebied onderschrijven de zeven speerpunten uit het programma 'Goed Bestuur' voor de totstandkoming van goed bestuur en houden er als zodanig dezelfde definitie voor goed bestuur op na als het programma.

Omdat noch de ingezetenen in interview of enquête, noch het programma 'Goed Bestuur' een letterlijke definitie geeft van wat goed bestuur is moet een definitie van wat goed bestuur is ontleend worden aan de waarden/speerpunten van het programma 'Goed Bestuur'. Aangezien ingezetenen in gesprek en enquête aangeven deze waarden uit het programma voor 'Goed Bestuur' te onderschrijven leidt dit tot de conclusie dat ingezetenen van het buitengebied er dezelfde definitie van goed bestuur op na houden als het programma.

4.2 WAT ZIJN DE BEVINDINGEN OVER EN BEOORDELINGEN VAN INGEZETENEN VAN HET BUITENGEBIED OVER GOED BESTUUR EN PARTICIPATIE IN HET BUITENGEBIED?

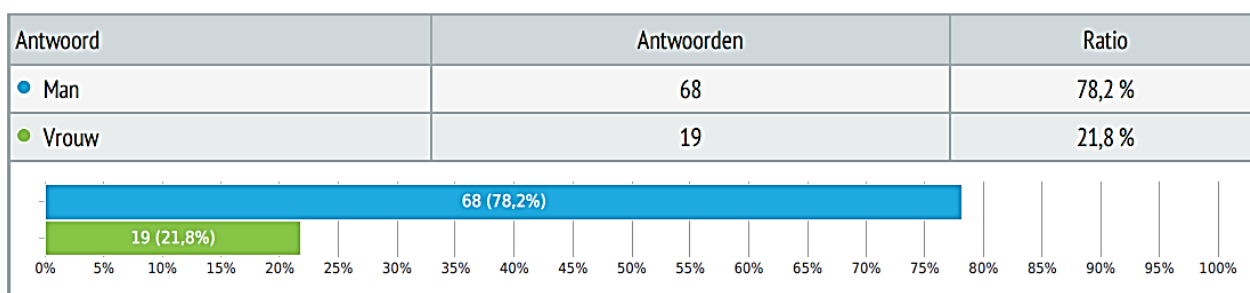
Wat vinden ingezetenen van de huidige situatie rond goed bestuur in het buitengebied? Hoeveel participeert men en waarom? Zijn er verbanden tussen de mate van participatie, de tevredenheid, verbondenheid met het buitengebied, of leeftijd, geslacht en andere variabelen? Deze en andere vragen zullen worden beantwoord in de onderstaande paragraaf. Om herhaling te voorkomen zullen 'opvallende' resultaten, zoals bedoeld in deelvraag 4, meteen benoemd worden.

4.2.1 SPREIDING

Wie heeft de enquête ingevuld? Wat is de spreiding tussen leeftijdsgroepen, geslacht, of woonplaats? Deze democratische gegevens vormen de context voor de analyse die voor de resultaten gebruikt is en zijn als zodanig belangrijk om te behandelen. (Gilovich, 2006, pp. 467 - 468)

Geslacht

In grafiek 1 is te zien dat de overgrote meerderheid van de respondenten mannelijk is.

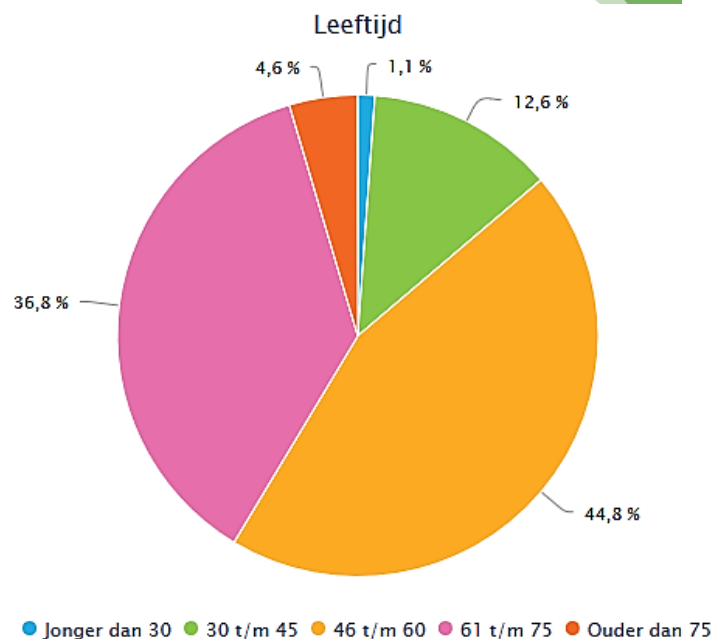
Grafiek 1, Geslacht

Een mogelijke verklaring voor deze spreiding zou kunnen zijn dat, de enquête hoofdzakelijk door Stawel uitgezet is. Stawel is historisch gezien, als een belangenbehartiger voor boeren, een organisatie met hoofdzakelijk mannelijke leden. Daarnaast bestaan besturen van de buurtringen die ook hebben geholpen met de uitzetting bijna volledig uit mannen. Dit kan een effect hebben gehad op de spreiding van mensen die bereikt zijn.

Voor nu kan er echter alleen concreet worden vastgesteld dat er een opvallend verschil is tussen het aantal vrouwelijke en mannelijke respondenten. De man-vrouw verhouding in de enquête verschilt van de werkelijke verdeling in het buitengebied. Dit heeft wel gevolgen voor de uitkomsten van dit onderzoek, zie hiervoor het vervolg van dit hoofdstuk.

Leeftijd

Ook wat leeftijden betreft zien we een verschil tussen de enquêtepopulatie en de werkelijke populatie van het buitengebied. Vooral het lage aantal respondenten onder de dertig is opvallend. Dit kan mogelijk verklaard worden door de bijzondere woonsituatie in het buitengebied. In het buitengebied zijn minder huurwoningen of appartementen, de meeste woningen zullen koopwoningen zijn. Door hun ligging zullen deze woningen zeer waarschijnlijk relatief duur zijn dus en niet bereikbaar voor mensen met minder geld. Omdat het minder waarschijnlijk is dat mensen onder de 30 dergelijke woningen kunnen betalen betekent dat, dat er ook relatief weinig inwoners onder de 30 in het buitengebied wonen.

Daarnaast blijkt uit de gesprekken met de buurtringen en Stawel dat het lastig is om jongeren te betrekken bij het buitengebied. Een combinatie van een al laag aantal jongeren en een hoog percentage non participatie onder jongeren van de buurtschappen is hoogstwaarschijnlijk de oorzaak van het lage aantal respondenten onder de 30. Ter vergelijking is de verdeling in leeftijd en geslacht opgenomen in bijlage 3 grafiek 1.

Grafiek 2, Leeftijd

Woonplaats

Maar liefst 92% van de respondenten geeft aan in het buitengebied te wonen. Van deze 92% geeft 67,5% aan al langer dan twintig jaar in het buitengebied te wonen. Slechts 7,5% van de inwoners geeft aan minder lang dan vijf jaar in het buitengebied te wonen. De meeste respondenten wonen dus al lange tijd in het buitengebied.

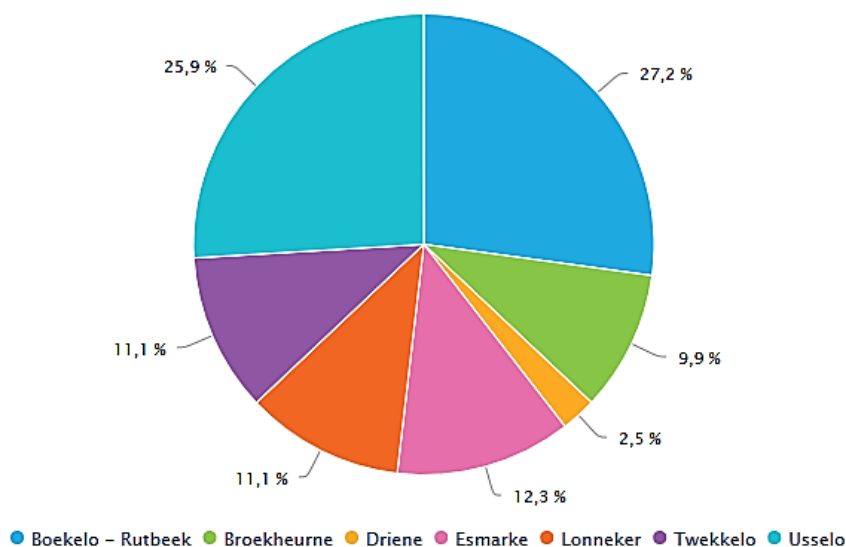
Dit is geen onverwachte constatering. Uit de gesprekken met de buurtringen en Stawel kwam al naar voren dat vooral mensen die sterk geworteld zijn in het buitengebied actief lid zijn van hun buurtring of Stawel.

Misschien nog interessanter dan de woontijd is de woonplaats.

In vraag 5 van de enquête wordt aan respondenten gevraagd om aan te geven in welk van de zeven buurschappen van de gemeente Enschede ze wonen.

Zoals in grafiek 3 te zien is, schieten Boekelo-Rutbeek en Usselo er meteen uit. Deze buurschappen zijn samen verantwoordelijk voor 53,1% van alle reacties. Boekelo-Rutbeek en Usselo staan bij Stawel ook bekend als actieve buurschappen. De buurtringen van deze buurschappen hebben ook een relatief groot aantal actieve leden in vergelijking met de andere buurtringen.

In welk gebied/buurschap van het buitengebied woont u?

Grafiek 3, Woonplaats

Dat deze buurtschappen een hoger aantal respondenten zouden opleveren was verwacht. Dat het verschil met de andere buurtkringen zo hoog uitgevallen is, heeft bij zowel Stawel als de gemeente tot verbazing geleid. Nu we weten dat sommige buurtschappen een hoger aantal respondenten hebben, kan ook gekeken worden naar de verschillen in verbondenheid en beoordeling van goed bestuur tussen de buurtschappen.

Het buurtschap Driene valt op door haar betrekkelijk lage aantal respondenten. In tegenstelling tot de meeste andere buurtschappen valt Driene voor een groot deel buiten de gemeente Enschede. Het grootste deel van buurtschap Driene behoort tot de gemeente Hengelo. Dit is hoogstwaarschijnlijk de reden voor het relatief lage aantal reacties uit Driene.

Waarom is dit noemenswaardig?

Dat er op het gebied van leeftijd, geslacht en woonplaats verschillen zouden zijn tussen de enquêtepopulatie en de werkelijke populatie van het buitengebied, was verwacht. Dit is een van de redenen waarom er langdurig is gepraat over de inwoners van het buitengebied met de buurtkringen en Stawel. De context die deze gesprekken hebben opgeleverd helpen de bovenstaande resultaten te begrijpen. Als lezer is het niet alleen belangrijk om te weten wat de verschillen in spreiding tussen de enquêtepopulatie en de werkelijke populatie zijn. Maar ook in welke mate deze verschillen logisch zijn vanuit de context van het buitengebied.

4.2.2 BINDING MET HET BUITENGEBIED

Het belang van het onderzoeken van de binding die ingezetenen hebben met het buitengebied zit vooral in de toegevoegde waarde die het biedt voor de analyse van de resultaten. Participeren respondenten met een hoge binding met het buitengebied meer? Is er een verband tussen verbondenheid met het buitengebied en de mate van tevredenheid onder respondenten? Om te testen of de mate van verbinding effect heeft op de tevredenheid of de participatiegraad is getoetst hoe sterk respondenten met het buitengebied verbonden zijn.

De informatie over de binding met het buitengebied is voornamelijk opgehaald in vraag 3, 4, 6, 7 en 8 van de enquête. Dit gebeurt ten eerste door vast te stellen of een respondent in het buitengebied woont en zo ja hoe lang. Ten tweede door respondenten te laten scoren op een aantal bindingsfactoren als werk, vrienden of familie of bezit. En tot slot door de respondent rechtstreeks te vragen hoe verbonden hij/zij zich voelt met het buitengebied en het buurtschap.

In de onderstaande twee tabellen is de mate van binding met het buitengebied vastgelegd. In de eerste tabel is er gekeken naar de verschillen in binding met het buitengebied als respondenten verdeeld worden over de variabelen als: geslacht, leeftijd, woonplaats en woonduur. De groepen van leeftijden zijn samengevat in 3 groepen in plaats van de originele 5. Dit om te voorkomen dat door een zeer kleine groep, vertekening van de resultaten plaatsvindt. Op die plekken waar door kleine groepen respondenten of andere factoren vertekening van de resultaten optreedt zijn deze cijfers grijs gemarkeerd.

Tabel 2 en 3 scoren de groepen respondenten op de antwoorden die de groepen hebben gegeven op vraag 6, 7 en 8 uit de enquête. Een combinatie van deze resultaten toont aan of de groep een 'lichte', 'gemiddelde' of 'sterke' binding met het buitengebied heeft.

V6.1 t/m V6.7 betreffen de antwoordopties van vraag 6. V7 en V8 betreffen vraag 7 en 8 uit de enquête.

Tabel 2 – Verbondenheid met het buitengebied en het buurtschap

Respondenten	V6 Ik ben geboren in het buitengebied	V6 Ik werk in het buitengebied	V6 Ik heb een niet agrarisch bedrijf in het buitengebied	V6 Ik heb een agrarisch bedrijf in het buitengebied	V6 Ik heb veel vrienden en/of familie in het buitengebied	Gemiddelde percentage vraag 6	V7 Hoe verbonden voelt u zich met het buitengebied	V8 Hoe verbonden voelt u zich met uw buurtschap	Sterke binding met het buitengebied	
Man	48,50%	33,80%	76,50%	27,90%	19,10%	50,00%	42,60%	5,90%	9,1	8 Sterk
Vrouw	52,60%	21,10%	57,90%	21,10%	21,10%	31,60%	34,20%	10,50%	8,8	7,7 Gemiddeld
Inwoners	51,30%	32,50%	76,30%	27,50%	21,30%	45,00%	42,30%	5,00%	9,1	8 Sterk
Niet inwoners	28,60%	14,30%	28,60%	14,30%	0,00%	57,10%	23,00%	28,60%	8,6	6,8 Licht
<10 jaar inwoner	20,00%	20%	66,70%	0,00%	26,70%	13,30%	24,50%	20,00%	8,9	7,6 Licht
>10 jaar inwoner	58,50%	35,40%	78,50%	33,80%	20,00%	52,30%	46,40%	1,50%	9,1	8,1 Sterk
Jonger dan 46	41,70%	25,00%	75,00%	25,00%	16,70%	58,30%	40,30%	8,30%	9,1	8,1 Gemiddeld
46 t/m 60	56,40%	48,70%	74,40%	33,30%	28,20%	43,60%	47,40%	7,70%	9	8 Sterk
Ouder dan 60	44,40%	13,90%	69,40%	19,40%	11,10%	44,40%	30,50%	5,60%	9	7,8 Gemiddeld
Gemiddelde	49,40%	31,00%	72,40%	26,40%	19,50%	49,00%	37,15%	9,40%	9	8

Hoogste percentage	Laagste percentage	Vertekening	V = Vraag
--------------------	--------------------	-------------	-----------

In tabel 2 vallen een aantal zaken op:

- De factoren uit vraag 6 zijn niet van zeer sterke invloed op de mate van binding die men zelf aangeeft te voelen in vraag 7 en 8. Ongeacht deze factoren voelt men zich dus alsnog erg verbonden met het buitengebied.
- Onder niet inwoners of relatief nieuwe inwoners van het buitengebied is de binding met het buitengebied het minst sterk. Hoe langer iemand in het buitengebied woont, hoe sterker de binding met het buitengebied.

Tabel 3 – Verbondenheid onder buurtkringen

Aantal respondenten per buurtschap	V6 Ik werk in het buitengebied	vastgoed in het buitengebied	V6 Ik bezit grond in het buitengebied	V6 Ik heb een agrarisch bedrijf in het buitengebied	V6 Ik heb een niet agrarisch familie in het buitengebied	Gemiddelde percentage en/ of	V7 Hoe verbonden met uw buurtschap met het buitengebied	V8 Hoe verbonden met u zelf met uw buurtschap	Sterkte binding met het buitengebied			
Boekelo-Rutbeek	22	72,7%	40,9%	77,3%	27,3%	18,2%	54,5%	48,5%	0,0%	9	7,7	Sterk
Broekheurne	8	49,4%	25,0%	100,0%	50,0%	12,5%	50,0%	47,8%	0,0%	8,8	7,8	Sterk
Driene	2	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	50,0%	50,0%	83,3%	0,0%	10	7,5	n.v.t.
Esmarke	10	50,0%	20,0%	50,0%	20,0%	10,0%	50,0%	33,3%	0,0%	9,5	8,2	Licht
Lonneker	9	33,3%	44,4%	88,9%	44,4%	22,2%	44,4%	46,3%	0,0%	8,9	8,4	Gemiddeld
Twekelo	9	66,7%	33,3%	77,8%	22,2%	33,3%	44,4%	46,3%	0,0%	9,6	7,7	Gemiddeld
Usselo	21	28,6%	19,0%	66,7%	9,5%	23,8%	33,3%	30,2%	19,0%	8,8	7,8	Licht
Gemiddelde	12	49,4%	31,0%	72,4%	26,4%	19,5%	49,0%	48,0%	3,2%	9	8	

*In tabel 3 zijn de resultaten voor het buurtschap Driene geheel grijs gekleurd. Omdat Driene een laag respondenten aantal heeft (2) leidt dit tot extremen in de cijfers. Dit levert daarom geen accuraat beeld op en is daarom als 'vertekening' gemarkeerd.

Hoogste percentage	Laagste percentage	Vertekening	V = Vraag
--------------------	--------------------	-------------	-----------

In tabel 3 valt het volgende op:

- Hoewel Usselo het op een na hoogste aantal respondenten heeft, scoren deze respondenten relatief laag op de verbindingsfactoren. In tegenstelling tot Boekelo-Rutbeek dat de meeste respondenten heeft, en hoger scoort op de verbindingsfactoren.
- In bijna alle buurtkringen geeft 100% van de respondenten aan minimaal één verbindingsfactor met het buitengebied te hebben.

In het algemeen kan gesteld worden dat ingezetenen van het buitengebied zich erg verbonden voelen met het buitengebied ongeacht of ze veel of weinig verbindingsfactoren hebben. De verbinding met het buurtschap is iets lager dan de verbinding met het buitengebied maar ook de verbinding met het buurtschap is sterk.

4.2.3 BEVINDINGEN VAN GOED BESTUUR

De vragen 9 t/m 15, 31 en 32 uit de enquête zijn ontworpen om een beeld te geven van de mate van tevredenheid onder respondenten over de zeven speerpunten uit 4.1.1.

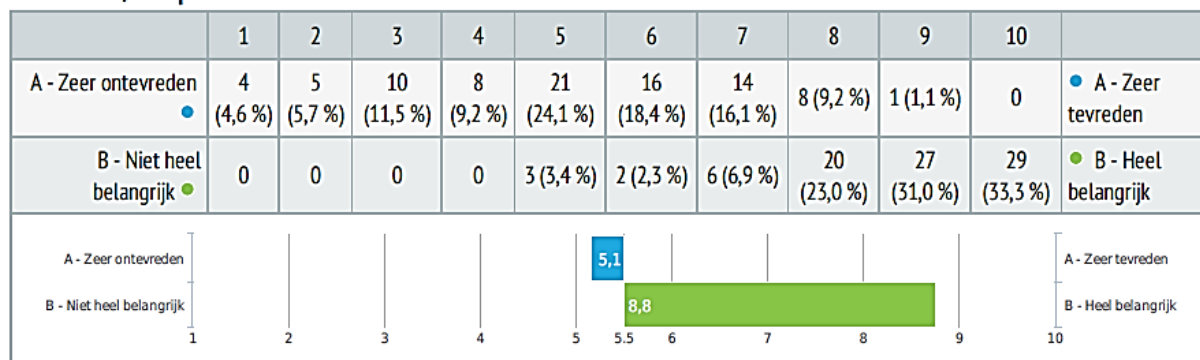
Deel A van de vragen betreft de beoordeling van respondenten over goed bestuur en deel B betreft het belang wat respondenten hechten aan het speerpunt in de betreffende vraag. In deze paragraaf wordt er specifiek naar deel A gekeken, deel B is behandeld in 4.1.

Door de resultaten van deze vragen te analyseren, wordt er een beeld gegeven van de beoordeling van ingezetenen over goed bestuur in het buitengebied.

Er zal in dit onderzoek maar beperkt uitgeweid worden over de verklaring waarom bepaalde groepen relatief hoge of lage waarden toekennen aan tevredenheid. Hoofdzakelijk wordt er kenbaar gemaakt wat de resultaten van de enquête zijn, niet waarom deze resultaten een bepaalde vorm aannemen. Dat is niet het doel van dit onderzoek, noch zijn de meeste vragen uit de enquête geschikt om vast te stellen 'waarom' specifieke groepen meer of minder tevreden zijn.

De resultaten van vraag 9 t/m 15 staan weergegeven in hetzelfde type grafieken als grafiek 4. Zie hiervoor Bijlage 3 grafiek 2 t/m 8. In de grafieken is naast het gemiddelde antwoord ook de spreiding van de antwoorden op de vragen naar tevredenheid en belang per vraag te zien.

10. Hoe tevreden bent u met de mate waarin de gemeente beloftes/afspraken nakomt?

Grafiek 4

In de spreiding van de beantwoording van vraag 9 t/m 15 zitten geen grote verschillen.¹ Bij alle vragen is er sprake van een tevredenheid die net links van het midden ligt. Zie bijlage 3, grafiek 2 t/m 8 voor een schematische weergave.

Deze lichte neiging naar ontevredenheid wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een groep uitschieters aan de ontevreden kant. Waar bij elk van de vragen minimaal 10 respondenten hun tevredenheid met een 3 of minder waarderen zijn er opvallend minder respondenten die dit bij 8 of hoger doen. De hoofdmoot van de respondenten ligt echter telkens rond de midden waarden van 4, 5 en 6.

Dit suggereert dat de gemiddelde respondent niet zeer tevreden nog zeer ontevreden is over het gemeentelijk bestuur. Daarbij komt dat het niet onwaarschijnlijk is dat de gemiddelde tevredenheid in de enquête lager uitvalt dan deze in werkelijkheid is. Dit komt doordat mensen eerder geneigd zijn ergens hun mening over te geven als ze negatieve ervaringen of emoties hebben betreffende datgene waarover hun mening wordt gevraagd. (Jennings, 2017)

Tabel 4 is een schematische weergave van de verdeling van de ontevreden respondenten. Hierbij is gebruik gemaakt van 4 scheidingsfactoren om groepen te maken, geslacht, leeftijd, woonplaats en woonduur. Een respondent wordt als ontevreden beschouwd in de context van de vraag als hij of zij een 3 of lager heeft ingevuld bij die betreffende vraag. Elke vraagkolom in de tabel bevat 100% van de respondenten die de betreffende vraag een waarde van 3 of minder hebben toegekend. Per groep is vervolgens gekeken welk percentage van die 100% ze opmaken. Deze groepspercentages per vraag zijn vergeleken met de het totale percentage van dat groep in de enquête uitmaakt, (kolom 1, tabel 4).

Voorbeeld: Als 56,8% van de ontevreden respondenten van vraag 12 vrouwelijk is maar vrouwen maar 21,8% van het totale aantal respondenten van de enquête uitmaken. Dan is er sprake van een bovengemiddeld hoog aantal ontevreden vrouwelijke respondenten bij die specifieke vraag.

Tabel 4 - Spreiding van ontevreden respondenten

Respondenten	Totale % populatie	Vraag 9	Vraag 10	Vraag 11	Vraag 12	Vraag 13	Vraag 14	Vraag 15	Gemiddelde % ontevredenheid
Man	78,2%	66,7%	63,2%	46,2%	43,8%	66,7%	69,2%	84,6%	62,9%
Vrouw	21,8%	33,3%	36,8%	53,8%	56,3%	33,3%	30,8%	15,4%	37,1%
Jonger dan 46	13,7%	16,7%	31,6%	23,1%	12,5%	27,8%	23,1%	15,4%	21,5%
46 t/m 60	44,8%	50,0%	42,0%	30,8%	37,5%	38,9%	42,3%	46,1%	41,1%
Ouder dan 60	41,4%	27,8%	31,6%	46,2%	50,0%	33,3%	34,6%	38,5%	37,4%
Inwoner	92,0%	94,4%	94,7%	100%	100%	100%	96,2%	96,2%	97,4%
Niet inwoner	8,0%	5,3%	5,3%	0,0%	0,0%	0,0%	3,8%	3,8%	2,6%
1									
< 10 jaar inwoner	18,8%	22,2%	15,8%	23,1%	18,8%	27,8%	30,8%	26,9%	23,6%
> 10 jaar inwoner	81,2%	72,2%	78,9%	76,9%	81,2%	72,2%	65,4%	69,2%	73,7%
Totaalaantal respondenten		18	19	13	16	18	26	26	

Een vraag die op basis van de bovenstaande gegevens gesteld moet worden is; Concentreert de ontevredenheid zich in één groep respondenten die overal over ontevreden zijn, of zijn ontevreden respondenten verspreid over alle respondenten? Indien een respondent bij 5 of meer van de 7 vragen ontevreden is wordt de respondent als structureel ontevreden beschouwd. Dit is gemiddeld 53,5% van het aantal ontevreden respondenten. Zie bijlage 3 tabel 1.

Op basis van de resultaten weergegeven in tabel 4 en bijlage 3 tabel 1 kunnen de volgende constatering worden gedaan.

Constateringen:

- Vooral bij kleinere groepen respondenten zoals: vrouwen en respondenten jonger dan 46 is er sprake van een bovengemiddeld hoog aantal ontevredenen.
- Inwoners van het buitengebied zijn vaker ontevreden dan niet inwoners. Deze kans daalt naarmate respondenten langer in het buitengebied wonen aangezien. Respondenten die minder dan 10 jaar in het buitengebied wonen vaker ontevreden zijn dan langer wonende respondenten.
- De relatie tussen geslacht en antwoordkeuze is bij vraag 15 (objectiviteit) anders dan bij de andere vragen. Dit is de enige vraag waar het percentage ontevreden mannen groter is dan in de rest van de enquête, het tegenovergestelde geldt hier voor vrouwen.
- Aangezien ingezetenen en de gemeente er grotendeels dezelfde definitie van wat goed bestuur is op nahouden, zie 4.1.3, kunnen ontevreden respondenten niet worden verklaard door een verschil van mening over wat goed bestuur is.
- Hoewel de ontevredenheid niet gemiddeld verspreid is over alle respondenten kan deze niet toegeschreven worden aan één kleine groep structureel ontevredenen.

¹ De percentages behorende bij de woonduur vormen samen niet altijd 100% dit komt doordat respondenten die geen inwoner van het buitengebied zijn deze vraag niet hebben ingevuld.

In de onderstaande tabel staan de gemiddelde waarden die verschillende groepen respondenten in deel A van vraag 9 t/m 15 ingevuld hebben. In tegenstelling tot de tabel 3 betreft het hier alle respondenten die binnen een bepaalde groep vallen, ongeacht hun beantwoording. Let wel, deze cijfers representeren waarden op een schaal van 'Zeet ontevreden' tot 'Zeet tevreden'. Met uitzondering van vraag 14 waar de waarden een schaal van Zeet oneens tot Zeet eens representeren. Respondenten geven hun positie op deze schaal aan met cijfers van 1 t/m 10. Deze cijfers representeren geen rapportcijfers.

Tabel 5 – Tevredenheid per groep

	Vraag 9	Vraag 10	Vraag 11	Vraag 12	Vraag 13	Vraag 14	Vraag 15	Gemiddelde
Man	5,1	5,3	5,3	5,3	5,4	5,1	4,8	5,2
Vrouw	4,5	4,5	4,4	4,2	4,5	4,1	4,7	4,4
Jonger dan 46	4,0	4,3	4,9	5,2	4,7	4,3	4,4	4,5
46 t/m 60	4,7	5,2	5,3	5,1	5,2	4,8	4,6	5,0
Ouder dan 60	5,6	5,3	5,4	5,4	5,5	5,1	5,0	5,3
Inwoner	4,9	5,0	5,2	5,1	5,1	4,7	4,6	4,9
Niet inwoner	5,9	6,3	6,4	7,0	6,1	6,6	6,3	6,4
<10 jaar inwoner	4,2	4,3	4,8	4,9	4,3	4,0	3,7	4,3
>10 jaar inwoner	5,1	5,2	5,3	5,2	5,3	4,9	4,8	5,1

Gemiddelde	5,0	5,1	5,3	5,3	5,2	4,9	4,8	5,1
------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Boekelo-Rutbeek	5,2	5,3	5,3	5,2	5,0	5,1	5,0	5,2
Broekheurne	5,1	4,8	5,4	5,3	5,0	4,8	4,5	5,0
Driene	5,5	7,0	5,5	4,5	6,5	7,0	6,0	6,0
Esmarke	4,0	4,8	5,2	5,6	5,6	3,8	4,0	4,7
Lonneker	5,2	5,4	5,2	4,8	4,8	4,1	4,0	4,8
Twekkelo	4,8	5,0	5,1	5,3	5,6	4,6	4,8	5,0
Usselo	5,0	4,8	5,1	4,9	5,1	5,0	4,8	5,0

Hoogste waarde	Laagste waarde	Vertekening
----------------	----------------	-------------

Op basis van tabel 5 kunnen de volgende constateringet worden gedaan:

Constateringet:

- Niet inwoners van het buitengebied zijn verreweg het meest tevreden.
- Oudere respondenten zijn tevredener dan jongere respondenten.
- Er is geen connectie tussen tevredenheid en verbondenheid met het buitengebied. Groepen die in 4.2.2 een sterke verbinding met het buitengebied tonen, zijn niet meer of minder tevreden dan de gemiddelde respondent. Aan de andere kant lijkt het hebben van een lichte verbinding met het buitengebied ook geen eenduidige positieve of negatieve invloed te hebben op de tevredenheid van respondenten. Dit geldt ook voor de buurschappen.
- Mannen zijn gemiddeld een stuk tevredener dan vrouwen.
- Er is geen aantoonbare connectie tussen het belang dat respondenten aan een speerpunt hechten en de waardering die ze hieraan geven. De hoogst en laagst gewaardeerde speerpunten (12 en 15) hebben beide een belang score van 8,4 op een schaal van 'Niet heel belangrijk' tot 'Heel belangrijk'.
- Er zijn geen grote verschillen in gemiddelde tevredenheid tussen buurschappen.
- Het buurtschap Esmarke is opvallend ontevreden over de responsiviteit (vraag 9) van de gemeente in vergelijking met de rest van de buurtschappen.

- Met een gemiddelde tevredenheidswaardering van 5,1 neigt de gemiddelde respondent lichtelijk naar ontevredenheid. Met deze gemiddelde waarde is er echter geen sprake van algemene tevredenheid of ontevredenheid onder ingezetenen over het bestuur van de gemeente Enschede.

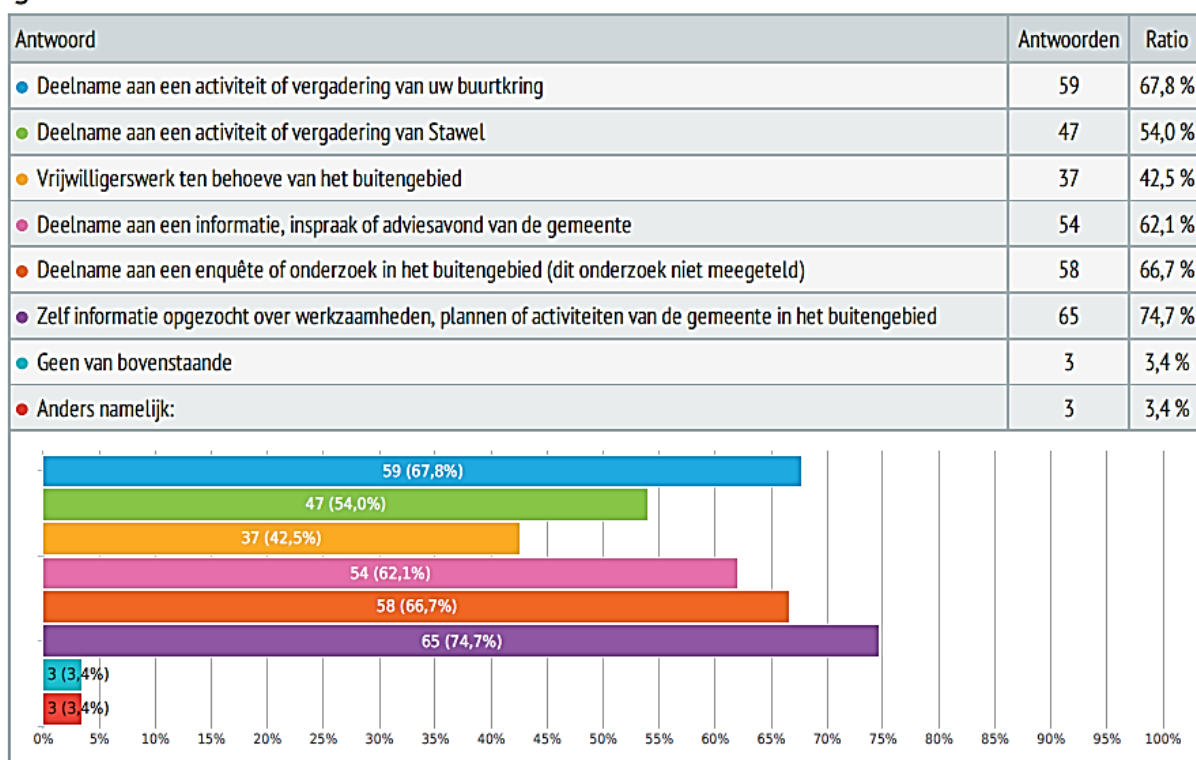
4.2.4 PARTICIPATIE & BEVINDINGEN VAN PARTICIPATIE

Hoeveel en op welk niveau participeren ingezetenen van het buitengebied? Welke beweegredenen hebben ingezetenen voor hun participatie en wat houdt hen juist tegen? Om op deze vragen antwoord te kunnen geven is er gekeken naar de beantwoording van vraag 16 t/m 26 uit de enquête. Deze vragen zijn specifiek ontworpen om de mate van maatschappelijk participatie, burgerparticipatie en de beweegredenen hiertoe te achterhalen.

Maatschappelijke participatie

In grafiek 6 staat weergegeven hoe vraag 16 van de enquête beantwoord is. De doelstelling van deze vraag is het vaststellen of en zo ja hoe een respondent aan maatschappelijke participatie doet.

16. Aan welk van de onderstaande activiteit(en) heeft u de afgelopen 2 jaar gedaan?

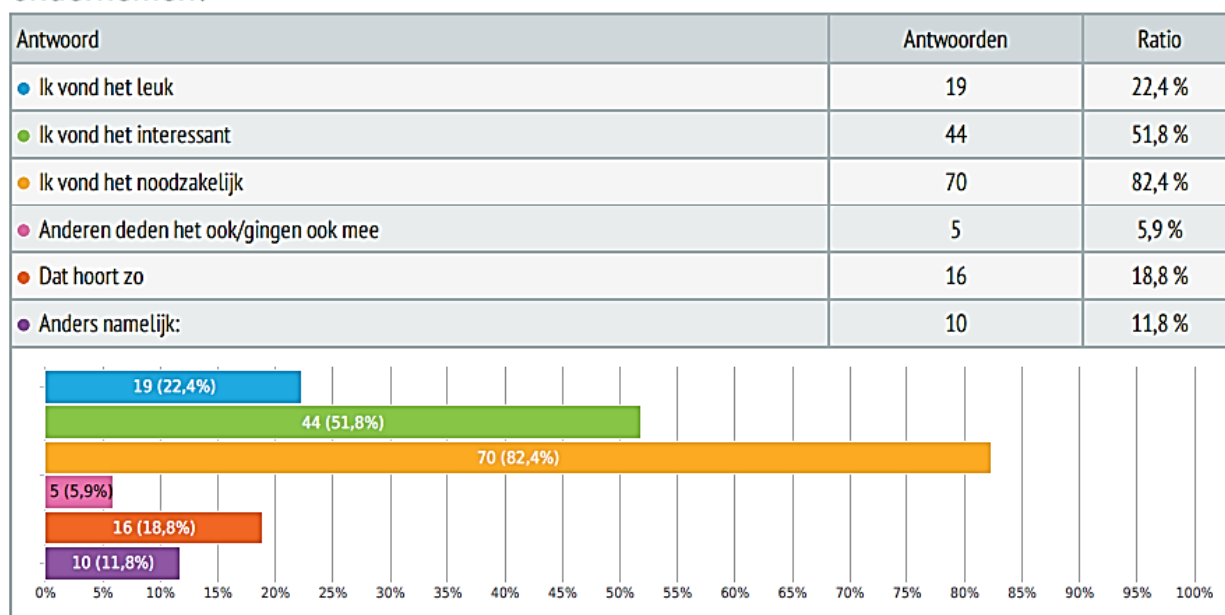
- zelf projecten ingediend
- Plan aangeboden tbv verbetering parkeerplaats Aamsveen, ihkv Jij bent de buurt
- Vereniging Behoud Twekkelo als informatie bron

Grafiek 5

Aan de beantwoording is te zien dat er sprake is van een zeer hoge mate van maatschappelijke participatie in het buitengebied. Slechts 3,4% van alle respondenten ondernam geen van de bovenstaande activiteiten in de afgelopen twee jaar. Daar komt bij dat de percentages per activiteit ook zeer hoog zijn. De voor de hand liggende constatering op basis van de bovenstaande resultaten is dat de mate van maatschappelijke participatie onder ingezetenen van het buitengebied erg hoog ligt.

Maar waarom participeren respondenten in zulke grote getalen? In grafiek 7 staat de motivatie van respondenten voor hun beantwoording weergegeven

17. Wat was uw motivatie om een of meerdere van deze activiteiten te ondernemen?

- Als bestuurslid bent moet er ook wat gebeuren
- Wil je samen iets bereiken dan moet je mee doen en van je laten horen !!
- Om op de hoogte te blijven en om je betrokkenheid te tonen.
- over het algemeen zakelijk betrokken bij het buitengebied van Enschede.
- Voel me bij de gemeenschap betrokken
- we krijgen nergens een uitnodiging voor
- Als buurt/groep moet je ook zelf zaken oppakken om je eigen omgeving te verbeteren.
- Belangenbehartiging
- gevraagd door de gemeente en politiek
- Wij als bedrijf (zoutwinning) zijn te gast in het buitengebied.

Grafiek 6

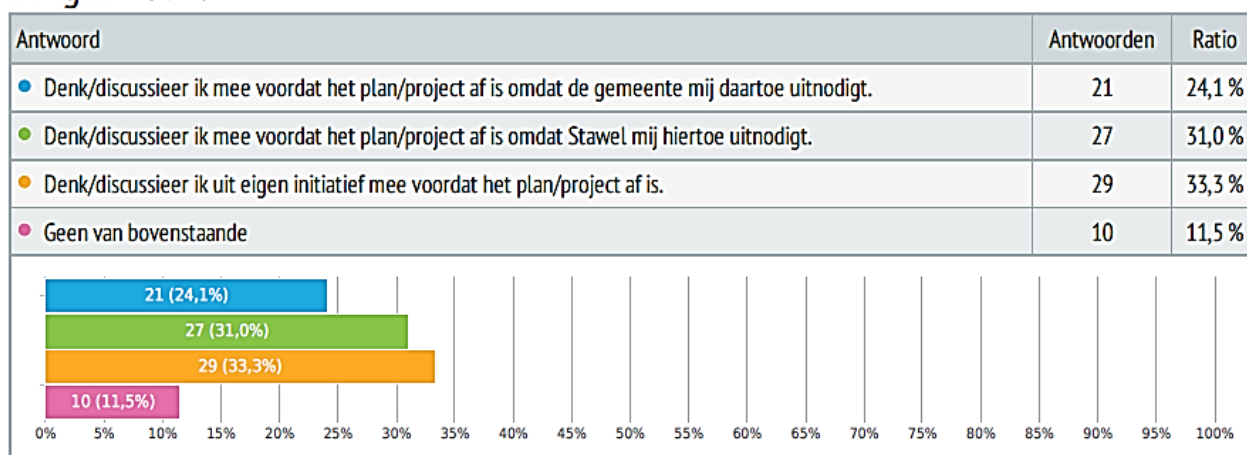
Opmerkelijk is dat de meest voorkomende motivatie om aan maatschappelijke participatie te doen 'Ik vond het noodzakelijk' is. Ook een deel van de respondenten die 'Anders namelijk:' hebben ingevuld geven antwoorden die vaak onder de categorie noodzakelijk gerekend zouden kunnen worden. Vraag 17 is een meerkeuzevraag, respondenten kunnen dus aangeven dat ze iets noodzakelijk en leuk vinden. Toch hebben maar weinig mensen dit gedaan. Deze resultaten spreken daarom van een gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel. Een breed gedragen sentiment van 'Niet kletsen maar poetsen'. Deze mentaliteit blijkt ook uit het beeld wat de buurtkringen schetsten van hun leden.

Bij vraag 17 kan er sprake zijn van een vertekend hoog percentage in maatschappelijke participatie doordat respondenten van de enquête waarschijnlijk behoren tot de meer maatschappelijk actieve ingezetenen van het buitengebied. Een dergelijke vertekening voor vraag 16 niet van toepassing aangezien dit de reden tot en niet de mate van de maatschappelijke participatie betreft.

Burgerparticipatie

Vraag 18 t/m 23 stellen verschillende niveaus van burgerparticipatie vast. Deze niveaus zijn geclassificeerd volgens de participatieladder van Pröpper (zie 2.2.3 (Igno Pröpper, 2006)). In grafiek 8 is te zien dat de respondenten per vraag, vier antwoordmogelijkheden hebben. Indien de respondent voor een van de eerste drie antwoorden kiest, bevindt hij/zij zich op die trede van de participatieladder behorende bij die vraag. In het geval van vraag 20 trede 4: Beginadviseur.

20. Als er in het buitengebied plannen of projecten van de gemeente zijn die u aangaan dan:

Grafiek 7

In de vaststelling van de positie op de participatieladder wordt onderscheid gemaakt tussen passieve burgerparticipatie, waarbij een respondent op een bepaalde tree staat omdat de gemeente of Stawel de respondent daartoe uitnodigt/aanmoedigt.

Of actieve burgerparticipatie waarbij een respondent uit eigen initiatief een specifieke rol op de participatieladder inneemt.

Respondenten die bij vraag 18 t/m 23 overal 'Geen van bovenstaande', invoeren staan helemaal onder aan de participatie ladder: non participatie. Dit aantal is, waarschijnlijk door de eerder benoemde onderzoeksvertekeningen, echter laag. Zie hoofdstuk 6 'De discussie' voor een analyse van de mogelijke onderzoeksvertekeningen.

Vraag 18 t/m 23 zullen per vraag behandeld worden in plaats van de tabellen en grafieken waar in 4.2.2 en 4.2.3 gebruik van is gemaakt. Zie 3.4 (Logboek) voor de achterliggende reden hiervoor.

Onderstaand staat er per tree van de participatieladder weergegeven hoe veel respondenten tot deze tree gerekend kunnen worden en wat de interne verdeling van de beantwoording is. Voor een visuele weergave van de onderstaande resultaten zie Bijlage 3 grafiek 9 t/m 14.

Trede 0 – Non participant

Het aantal respondenten dat bij vraag 18 t/m 23 overal 'Geen van bovenstaande' heeft ingevuld en als zodanig als Non participant gezien kan worden bedraagt: 1!

Hieruit kan geconcludeerd worden dat het aantal Non participanten 1 bedraagt, oftewel 1,1%.

Zelfs als men de potentiële vertekening van het onderzoek in acht neemt kan hieruit geconcludeerd worden dat de mate van Non participatie onder ingezetenen van het buitengebied bijzonder laag is.

Trede 1 – Toehoorder

(Bijlage 3 grafiek 9)

Slechts 4,6% van alle respondenten blijkt niet op tree 1 van de participatie ladder thuis te horen. Dit betekent dat 95,4% van alle respondenten door eigen initiatief en/of informatievoorziening door gemeente of Stawel geïnformeerd blijft over de plannen of projecten van de gemeente in het buitengebied. Tevens kan geconcludeerd worden dat Stawel een groter informatievoorzieners is dan de gemeente.

Trede 2 – Eindadviseur

(Bijlage 3 grafiek 10)

78,1% van de respondenten bevindt zich op deze tree van de participatieladder. Van deze 78,1% doet 32,2% dit als actieve participant en 45,9% dit als passieve participant. Wederom is Stawel van grotere invloed op de positie van ingezetenen op deze trede dan de gemeente.

Trede 3 – Beginadviseur

(Bijlage 3 grafiek 11)

88,4% van de respondenten staat op trede 3 van de participatieladder. Dit is opvallend hoger dan de mate van participatie op trede 2. Ook hier moedigt Stawel meer aan tot participatie op dit niveau dan de gemeente.

Trede 4 – Medebeslisser

(Bijlage 3 grafiek 12)

61,1% van de respondenten behoort tot trede 4 van de participatieladder. 26,4% geeft aan dat Stawel en/of de buurtkring dit namens hen doet. Indien een respondent dit heeft ingevuld kan hij/zij niet persoonlijk als 'medebeslisser' worden gezien.

Dit betekent dat hoewel het aantal respondenten dat zelf medebeslisser is bepaald lager is dan het aantal bij de voorgaande treden, er sprake is van een betrekkelijk lage mate van totale non-representatie. 5,7% van de respondenten geven aan dat ze direct noch indirect betrokken zijn bij de medebeslissing van gemeentelijke plannen of projecten.

Net als bij trede 2 en 3, is het meest gekozen voor de optie 'eigen initiatief' gevolgd door Stawel en ten slotte de gemeente.

Trede 5 – Samenwerkingspartner

(Bijlage 3 grafiek 13)

70,1% van de respondenten behoort tot trede 5 van de participatieladder. Dit is opvallend hoger dan het aantal respondenten op trede 4. De verdeling van redenen die respondenten aangeven te hebben voor hun plaats op trede 5 spiegelt grotendeels de verdeling bij trede 2, 3 en 4, met uitzondering van de rol van de gemeente, die hier minder genoemd wordt als aanzetter tot participatie.

Trede 6 – Initiatiefnemer

(Bijlage 3 grafiek 14)

Trede 6 is met 33,3% initiatiefnemers duidelijk de minst drukbezette trede van de participatieladder.

Verreweg de grootste vorm van initiatiefneming zijn initiatieven die trachten de leefomgeving van het buitengebied te verbeteren (27,6%). Initiatieven die meer een sociaal-politieke insteek hebben, zoals het op de gemeentelijke agenda krijgen van politieke problemen in het buitengebied of initiatieven om bewoners met elkaar te verbinden, zijn samen goed voor slechts 16,1%. Initiatieven om een publiekelijk belang in het buitengebied te verbeteren staan stevig in het midden met 14,9%. Hierbij moet in acht worden genomen dat er sprake is van een meerkeuzevraag. Dit betekent dat respondenten die in de afgelopen twee jaar aan meer dan een van de beschreven vormen van initiatiefneming hebben gedaan het laten lijken alsof er meer ingezetenen aan initiatiefneming doen dan in werkelijkheid het geval is.

Dit in het achterhoofd houdende, is het percentage initiatiefnemers een stuk lager dan het aantal participanten bij trede 1 t/m 5. Dit is echter niet verassend gezien initiatiefneming doorgaans meer actie en organisatie vereist van de ondernemers. Ook zijn er per definitie geen organisaties die ingezetenen kunnen uitnodigen om mee te doen met een initiatief, de betreffende inwoner is dan participant en geen initiatiefnemer.

Wat valt hieraan op?

In bovenstaande resultaten betreffende de indeling van de participatieladder vallen een aantal zaken op.

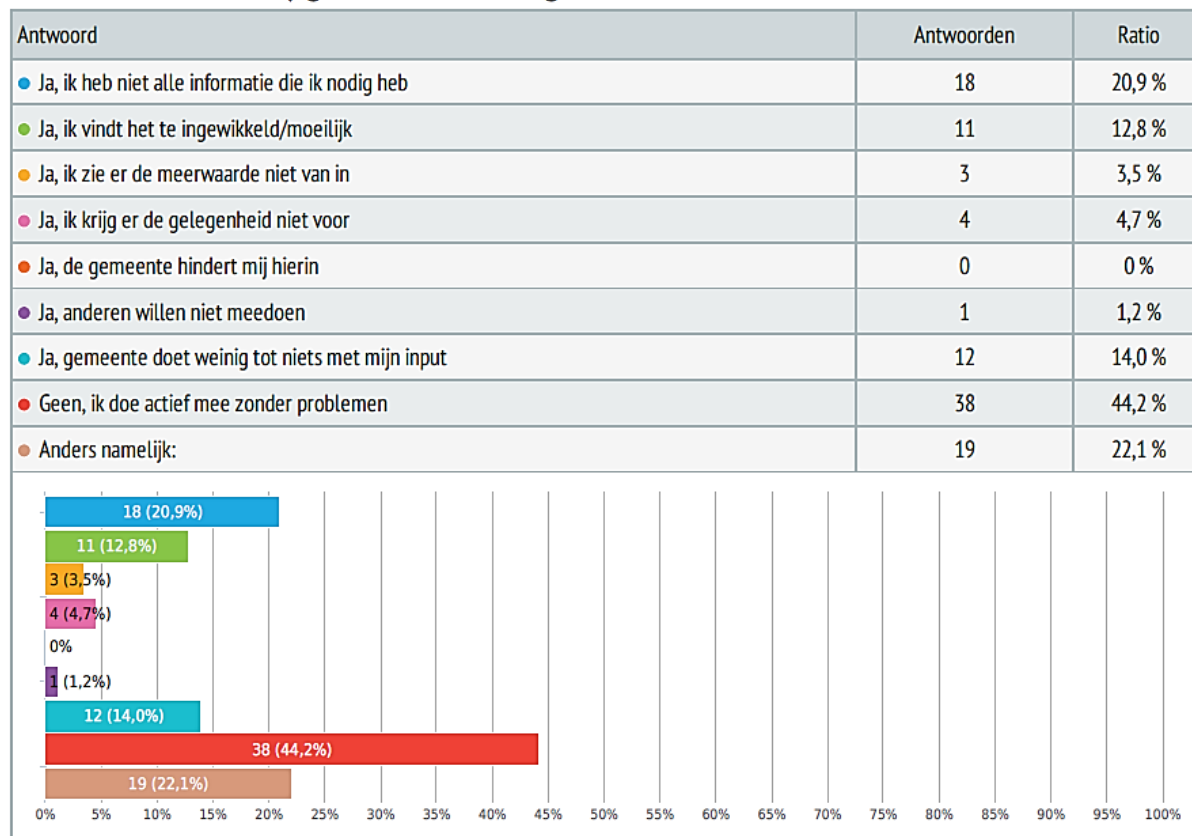
- De rol van de gemeente als aanzetter tot participatie neemt af naarmate deze aanzetting tot hogere vormen van participatie leidt. Trede 2 is de uitzondering maar de algemene tendens is duidelijk te zien.
- Er is absoluut geen sprake van een piramidevormige verdeling van de participatieladder. De verwachting voorafgaand aan de analyse van de resultaten was dat naarmate er sprake is van hogere vormen van participatie er minder ingezetenen mee zouden doen. Trede 0 is zelfs bijna uitgestorven.
- Respondenten participeren relatief veel, meer dan voorafgaand aan de analyse was verwacht. Hier speelt het soort respondent ongetwijfeld een rol. De hoge mate van participatie en lage aantallen van non participanten zijn naar alle waarschijnlijkheid te wijten aan de bovengemiddeld actieve houding van de gemiddelde respondent van dit onderzoek.

Dit is echter geen ramp aangezien hier rekening mee is gehouden. Ten eerste weten we waar deze vertekening waarschijnlijk aan te wijten valt, het komt dus niet onverwacht. Ten tweede, geven deze vragen ook een beeld van waarom ingezetenen wel of niet aan een bepaalde vorm van participatie doen. Zo blijkt eigen initiatief de grootste motivatiefactor te zijn vlak gevolgd door Stawel. Hoewel de gemeente een minder grote rol speelt in het aanzetten tot participatie dan Stawel of eigen initiatief, moet er wel geconcludeerd worden dat zowel Stawel en de gemeente Enschede een positief effect hebben op de kwantiteit aan burgerparticipanten in het buitengebied.

Wat remt of stopt ingezetenen in hun participatie/initiatiefneming?

In grafiek 8 en 9 wordt weergegeven welke belemmeringen ingezetenen ervaren in het participatie/initiatiefnemingsproces.

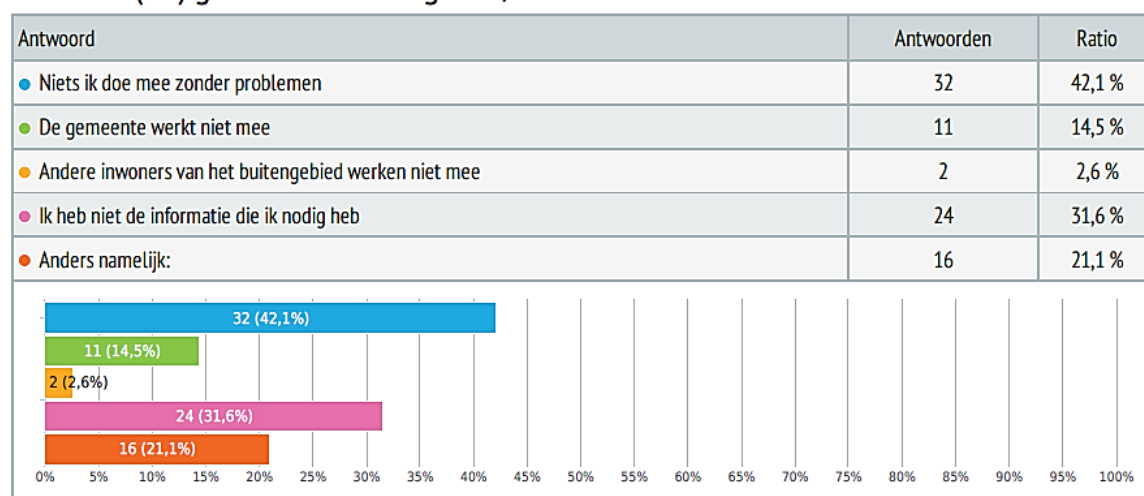
25. Zijn er factoren die u tegenhouden om actief mee te doen aan een of meerdere van de activiteit(en) genoemd in vraag 17 t/m 24?

Grafiek 8

Bij de optie 'Anders namelijk' geven ingezetenen aan dat tijdsgebrek een van de grotere belemmeringen vormt. Men ervaart participeren en het opzetten van initiatieven als tijdrovende ondernemingen.

26. Zijn er factoren waar u tegen aan loopt wanneer u aan een of meerdere van de activiteit(en) genoemd in vraag 17 t/m 24 deelneemt?

Grafiek 9

Als we kijken naar de factoren die ingezetenen als remmend ervaren valt het volgende op.

- 0,0% van de ingezetenen geeft aan dat de gemeente hen hindert in het participatieproces!
- 44,2% van de ingezetenen geeft aan te participeren zonder problemen! Als een dergelijk groot aantal ingezetenen geen problemen ondervindt in het participeren, waarom ontvangt de gemeente dan een betrekkelijk lauwe tevredenheidsscore? Zijn ingezetenen die aangeven geen hinder te ondervinden ook tevredener?

Kortgezegd: **ja en nee**

Ingezetenen die aangeven geen problemen te ondervinden met participatie scoren gemiddeld een 5,4 op de schaal van tevredenheid. Dit is 0,3 hoger dan de gemiddelde score in de enquête.

Er zijn echter bij elk speerpunt genoemd in vraag 9 t/m 15 minimaal 6 ontevreden ingezetenen die hebben ingevuld geen hinder te ondervinden in vraag 25 maar alsnog een 3 of minder scoren op tevredenheid. Hieruit kan geconcludeerd worden dat, tenminste voor deze ingezetenen, een vlekkeloos participatieproces en 0% hinder door de gemeente niet afdoende is om tot een positiever beeld van de gemeente te komen.

- De meest breed gedragen factor met een remmende of tegenhoudende werking op burgerparticipatie betreft informatie. Dit resultaat wordt ondersteund door de resultaten uit vraag 27, 28 en 31 (zie 4.3.1).

Tabel 6 geeft de verschillen in de mate van maatschappelijke en burgerparticipatie tussen verschillende groepen respondenten weer. Trede 1 t/m 6 betreffend de percentages van burgerparticipatie en in de eerste kolom staat de gemiddelde maatschappelijke participatie per groep weergegeven.

Tabel 6 – Participatie per groep

Respondenten	Gem M part *	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4	Trede 5	Trede 6
Man	62,7%	98,5%	79,4%	93,0%	78,0%	79,0%	33,8%
Vrouw	56,2%	84,2%	73,7%	84,2%	68,4%	73,7%	31,6%
Jonger dan 45	75,0%	100%	75,0%	91,7%	75,0%	66,7%	33,3%
46 t/m 60	63,7%	100%	82,1%	92,3%	59,0%	74,4%	35,9%
Ouder dan 60	54,2%	88,9%	75,0%	83,3%	75,0%	66,7%	30,0%
Inwoner	62,7%	96,2%	77,5%	90,0%	69,9%	70,0%	32,5%
Niet inwoner	45,3%	85,7%	85,7%	71,4%	71,4%	71,4%	42,9%
Gemiddelde	61,3%	78,1%	78,4%	88,4%	61,1%	70,1%	33,3%

Hoogste percentage

Laagste percentage

* Gemiddelde maatschappelijke participatie per respondentengroep, percentage verkregen door alle uit maatschappelijke participatie percentagens één gemiddelde te bereken per respondentengroep

We hebben al vastgesteld dat er geen verband lijkt te zijn tussen verbondenheid en tevredenheid onder ingezetenen. Wat kunnen we op basis van tabel 6, in vergelijking met de voorgaande informatie, zeggen over de relatie tussen de participatiegraad en tevredenheid en verbondenheid?

Na analyse van de resultaten lijkt het er sterk op dat er geen sterke eenduidige verbanden zijn tussen tevredenheid en participatie. Ditzelfde geldt ook voor verbondenheid. Respondenten met een hoge verbondenheid zoals inwoners of de groep tussen de 46 en de 60 participeren minder dan de minder verbonden groepen als respondenten onder de 45 en niet inwoners. Het tegenovergestelde geldt juist voor de vergelijking tussen man en vrouw. En hoewel respondenten uit de lagere leeftijdsgroepen eenzelfde binding hebben als respondenten uit de hogere groepen vertonen ze bepaald niet dezelfde mate van participatie.

In de vergelijking tussen participatie en tevredenheid doet zich hetzelfde fenomeen voor. Ook hier lijkt er geen sterk verband te zijn tussen hoe tevreden een ingezetenen is en hoe veel hij/zij participeert. Dit beeld blijft bestaan als er naar individuele antwoorden wordt gekeken.

Hier moeten wij constateren dat of, het effect tevredenheid en verbondenheid op de participatiegraad op de ene groep ingezetenen een ander effect heeft dan de ander. Of, tevredenheid en verbondenheid zijn geen doorslaggevende factoren in de mate van participatie.

Maar waarom participeren ingezetenen wel of niet? Hier kunnen we momenteel slechts speculeren. Het kan bijvoorbeeld zijn dat de motivatie tot participatie, situatie gebonden is. De ene groep participeert omdat ze ontevreden is over een plan of project en stopt met participeren zodra dat afgerond is. Terwijl een andere groep meer structureel participeert en juist meer tevreden is. Het kan echter ook zijn dat de maatschappelijke positie die een ingezetene heeft, tekenend is voor de mate waarin en waarop hij/zij participeert.

Het is verstandig hier nogmaals te benadrukken dat de middelen die een persoon in staat stellen tot participatie niet gelijk verdeeld zijn. Je kunt als oudere inwoner van het buitengebied nog zo verbonden zijn, als je fysieke toestand het niet toelaat, wordt het heel lastig om te kunnen participeren. Hetzelfde geldt voor jongeren die wel ontevreden zijn maar bijvoorbeeld geen tijd hebben. (Hans Boutellier, 2014)

Wat is de les die hier geleerd kan worden?

Indien de gemeente de kwantiteit en kwaliteit van participatie wil vergroten kan er geen sprake zijn van een one-size-fits-all beleid. Ingezetenen hebben totaal verschillende redenen om te participeren en hun persoonlijke situatie kan in grote mate tekenend zijn voor wat ze kunnen en willen doen. Daarnaast zien ingezetenen van het buitengebied zichzelf en het buitengebied als los van en anders dan de stad.

Hoewel door digitalisering en moderne middelen participatie laagdrempeliger gemaakt kan worden voor de jongere ingezetenen kan dit juist averechtse effecten hebben op de participatie onder ouderen. Tegenovergesteld kan een face to face aanpak met persoonlijke gesprekken juist weer leiden tot afhakers van de jongere of werkende ingezetenen die de voorkeur geven aan een minder tijdsintensieve communicatie.

Dit betekent dat het verbeteren en verruimen van de participatie in het buitengebied niet kan worden gerealiseerd met één systeem of beleidsregel. Het vraagt een flexibele, creatieve en persoonlijke aanpak met oog voor de verschillen in kennis, tijd, geld, fysieke gezondheid en vaardigheden tussen groepen potentiële participanten. Voor meer aanbevelingen zie hoofdstuk 7.

4.2.5 CONCLUSIES

Wat zijn de conclusies die getrokken kunnen worden uit de enquêtegegevens betreffende goed bestuur en participatie in het buitengebied?

Goed bestuur

- Met een gemiddelde tevredenheidswaardering van 5,1 neigt de gemiddelde respondent iets meer naar ontevredenheid. Met deze gemiddelde waarde is er echter geen sprake van algemene tevredenheid of ontevredenheid onder ingezetenen over het bestuur van de gemeente Enschede.
- Er is geen verband tussen verbondenheid met het buitengebied en de mate van tevredenheid over goed bestuur in het buitengebied.
- Vrouwen en jongere ingezetenen van het buitengebied zijn opvallend minder tevreden over de mate van goed bestuur in het buitengebied dan mannen en oudere groepen respondenten.

Participatie

- Er is sprake van een hoge mate van maatschappelijke participatie en burgerparticipatie onder de respondenten van de enquête.
- Stavel en in mindere mate de gemeente Enschede hebben een sterk positief effect op de kwantiteit van burgerparticipatie in het buitengebied.
- 0,0% van de ingezetenen geeft aan dat de gemeente hen tegenwerkt in het participatie/initiatiefnemingsproces. Ruim 40% van de ingezetenen geeft aan te participeren zonder problemen.
- De grootste belemmerende factor in het participatie/initiatiefnemingsproces is het gebrek aan informatie onder ingezetenen.
- Er is geen eenduidig verband tussen de mate van participatie en de binding met het buitengebied of de tevredenheid onder ingezetenen van het buitengebied.

4.3 WAT ZIJN DE IDEEËN EN SUGGESTIES VAN INGEZETENEN VAN HET BUITENGEBIED OVER GOED BESTUUR EN PARTICIPATIE IN HET BUITENGEBIED?

Om vast te stellen welke ideeën en suggesties ingezetenen zelf hebben ter verbetering van goed bestuur en participatie in het buitengebied zijn vraag 27, 28, 31, 32, 33 en 34 in de enquête opgenomen.

In deze deelvraag zal er per vraag behandeld worden hoe er is geantwoord. Dit is gedaan door naar de antwoorden te kijken en per vraag een aantal categorieën te identificeren waar de antwoorden invallen en deze resultaten weer te geven. De uitwerking van deze resultaten representeert de algemene insteek van de beantwoording door respondenten en niet de aanbevelingen of adviezen van de onderzoeker. Daarnaast is er per vraag gekeken naar bijzondere en/of opvallende antwoorden die buiten de categorieën vallen of extra aandacht verdienen.

Niet alle antwoorden worden meegenomen omdat er soms ook 'niet van toepassing' 'dat weet ik niet' of '?' geantwoord is. Ook antwoorden die heel specifiek op één situatie slaan zoals: 'verkeersdrukte in straat x' worden niet apart behandeld. Dit laatste komt echter weinig voor. Onderstaand zijn alleen de vragen en antwoorden betreffende de gemeente behandeld aangezien dit het primaire onderwerp is van dit onderzoek. De vragen en antwoorden die Stawel betreffen zijn opgenomen in bijlage 4.

4.3.1 WAT HEEFT MEN INGEVULD?

Vraag 27 - Wat zou de gemeente kunnen doen om deelname aan activiteiten genoemd in vraag 17 t/m 24 te vergroten/vergemakkelijken?

- 1- Informatieverstrekking & Communicatie** 33 keer
 Veruit de meest voorkomende reactie is dat de gemeente beter moet informeren. Hierbij doelt men vooral op het breed en onbevooroordeeld openbaar maken van informatie en het vergemakkelijken en verduidelijken van de informatievoorziening. Ook geeft men aan behoefte te hebben aan een snellere communicatie.
- 2- Eerlijk luisteren** 10 keer
 Een ander veel voorkomend punt is een gevoel dat de gemeente niet eerlijk informeert of luistert. Hiermee doelen ingezetenen op schijninspraak of het naar feedback vragen en niet laten horen wat er met die feedback is gebeurd. Ingezeten wil niet alleen maar voor de Bühne meepraten.
- 3- Persoonlijke aanpak & flexibiliteit** 7 keer
 Communiceer minder steriel en officieel met ingezetenen. Een deel van de respondenten geeft aan dat een persoonlijke aanpak hun voorkeur geniet. Dit geldt voor en, de communicatie, en de algemene omgang met de ingezetenen. Papierwerk of bureaucratische omgangsvormen ontmoedigen ingezetenen om (meer) te participeren.
- 4- Participatie actief aanmoedigen** 7 keer
 Wees als gemeente actief in de aanmoediging tot en betrekking bij het participatieproces. Benader actief mensen om mee te denken en/of moedig mensen aan om in hun buurtkring actief te zijn.
- 5- Specifieke focus op buitengebied** 6 keer
 Kijk niet vanuit een stadse bril naar het buitengebied. Zorg voor één aanspreekpunt met gemeentelijk gezag voor het buitengebied en voor de communicatie met ingezetenen en de buurtringen.

Opvallend:

- Stel een activiteitenkalender op met de planning en stand van zaken voor gemeentelijke plannen en projecten.

- Weergave van recente of toekomstige besluiten of beschikkingen in de krant of online.
- Creëer een app om zwerfafval te melden.

Vraag 31 – Noem maximaal 3 punten waar u het meest ontevreden mee bent betreffende de manier waarop de gemeente Enschede omgaat met het buitengebied en waarom.

- 1- Geen eerlijke houding** 19 keer
Dit is een vaak terugkomend sentiment, men heeft het gevoel dat de gemeente niet eerlijk is in haar informatievoorziening en de belangenafweging. Voorbeelden die hier vaak bij worden gegeven zijn de afhandeling van situaties als 'Enschede wekt op' Diftar en Akzonobel.
- 2- Bermen en sloten** 14 keer
Een van de meest specifieke en vaak voorkomende punten van ergernis is de situatie rond het onderhoud van de bermen en sloten. Deze worden volgens ingezetenen slecht onderhouden wat leidt tot verloedering van het buitengebied en gevaarlijke verkeerssituaties.
- 3- Afvaldumping** 14 keer
Veel ingezetenen geven aan dat er sinds het nieuwe afvalbeleid veel vaker illegaal afval wordt gedumpt in het buitengebied. Ingezetenen ergeren zich hierbij vooral aan het feit dat niet erkend wordt dat de zwerfafvalproblematiek is toegenomen. Men heeft weinig klachten over de snelheid waarmee er iets aan gedaan wordt.
- 4- Verkeer** 11 keer
Ingezetenen maken zich zorgen over sluipverkeer wat vaak te hard rijdt in het buitengebied. Er zijn frustraties over het gebrek aan handhaving van de verkeersregels.
- 5- Voor wat hoort wat** 10 keer
Men geeft aan dat de gemeente vooral veel in het buitengebied wil halen maar niet bereid is iets terug te geven. De gemeente wil wel windmolens plaatsen maar geen glasvezel bekostigen. Er wordt publiekelijk gebruik gemaakt van privaat land maar hier staat geen compensatie tegenover.

Opvallend:

- Alle constatering in vraag 31 bevestigen het beeld wat in de gesprekken met de buurtkringen naar buiten kwam. Daar werden dezelfde punten met dezelfde argumentatie voorgelegd.
- Ingezetenen die in 4.2.3 gekenmerkt worden als ontevreden (3 of lager op de schaal van tevredenheid). Geven geen sterk afwijkende antwoorden op vraag 31. Hoewel deze ingezetenen ontevredener zijn dan gemiddeld zijn er geen unieke punten waar deze ingezetenen opvallend vaak mee komen.

Vraag 32 – Noem maximaal 3 punten waar u het meest tevreden over bent over de manier waarop de gemeente Enschede omgaat met het buitengebied en waarom.

- 1- Geen** 12 keer
Het meest voorkomende antwoord is geen, kan niet bedenken of kan niets opnoemen. Omdat vraag 32 bepaald minder reacties heeft dan vraag 31 bestaat de kans dat respondenten die niks konden bedenken de vraag hebben overgeslagen. In dat geval is deze categorie nog groter.
- 2- Vergunningen** 7 keer
Vergunningen worden goed en snel afgehandeld. De 'Gids Buitenkans' wordt hier ook een aantal keer bij vermeld.
- 3- Ambtenaren** 7 keer
Ambtenaren zijn telefonisch prima te bereiken en vaak valt er goed met ze te praten. Ook het stadsdeelbeheer wordt soms genoemd als een behulpzame partij. Ook het

hebben van medewerkers die specifiek zijn aangesteld voor het buitengebied worden als een positieve factor omschreven.

4- Riolering & huisafval 6 keer

De afhandeling van het rioolbeleid en het huisafval wordt genoemd als positieve factor. Onderbouwing hiervan wordt niet gegeven

5- Natuurbeleid 3 keer

Het behoud van de natuur en de groenwaarden wordt genoemd als een positieve factor.

Opvallend:

- Enkele specifieke stukken gemeentebestuur worden meerdere keren benoemd als een positieve factor: 'Rondje Enschede' en de 'Gids Buitenkans'.

Vraag 33 – Heeft u zelf nog suggesties of ideeën voor de gemeente, om de leefomgeving en de manier waarop het buitengebied wordt bestuurd te verbeteren?

1- Communiceren 6 keer

Blijf als gemeente in communicatie met de inwoners en de buurten.

2- Actief mensen betrekken 6 keer

Probeer constant actief mensen te betrekken bij de plannen voor het buitengebied.

3- Hou het buitengebied aantrekkelijk 6 keer

Zorg dat de leefomgeving en de groenvoorziening aantrekkelijk blijven. Daar ligt de kracht van het buitengebied.

4- Neem inwoners en hun input serieus 5 keer

Ingezetenen willen niet als "lastig" gezien worden. Ingezetenen willen dat problemen in het buitengebied een even hoge prioriteit krijgt als problemen in de stad.

Opvallend:

- "Instellen van belangencommissie met bijbehorende bevoegdheden gegeven de kaders van de raad."
- "maak gebruik van Stawel en de buurten dorpsraden en laat ze in ieder geval een keer per jaar vergaderen"
- "Bewoners motiveren met zichtbare resultaten."
- "Maak wethouders, raadsleden en betrokken ambtenaren attent op wat er leeft in het buitengebied. Een jaarlijks werkbezoek aan één of meerdere bedrijven moet vast onderdeel worden van hun takenpakket. Als de bestuurders zelf niet 'uit de stad komen' hoe wil je de burgers daar dan toe motiveren?"

4.3.2 WELKE CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN KUNNEN HIERAAN ONTLEEND WORDEN?

Conclusies:

- Ingezetenen hebben structureel meer behoefte aan voor hen relevante informatie over wat de plannen en projecten van de gemeente in het buitengebied zijn en wat zij daar als ingezetenen mee kunnen.
- Ingezetenen geven de voorkeur aan persoonlijke en flexibele communicatievormen.
- Er is een gevoel onder een groot deel van de ingezetenen dat het buitengebied niet eerlijk behandeld wordt ten opzichte van de stad.

4.4 WAT ZIJN OPVALLENDE VERSCHILLEN EN/OF OVEREENKOMSTEN IN DEFINITIE, BEVINDINGEN EN IDEEËN TUSSEN RESPONDENTEN?

In deze paragraaf zal er een korte weergave worden gedaan van de belangrijkste punten die opvielen in de resultaten van dit onderzoek. Om de leesbaarheid te vergroten zijn opvallende verschillen en/of overeenkomsten in definitie, bevindingen en ideeën tussen respondenten direct benoemd in de bovenstaande deelvragen. Door dergelijke opvallende resultaten te verwerken in de context van de resultaten waar het overgaat ontstaat een beter beeld van de resultaten dan wanneer deze opvallende zaken vele pagina's later los worden behandeld.

- Er is opvallende weinig verschil in de mate van belang die verschillende groepen respondenten hechten aan de speerpunten uit 'Goed Bestuur'. Als zodanig is er zeer weinig verschil in de definitie van goed bestuur onder respondenten.
- Vrouwen en ingezetenen jonger dan 45 jaar zijn opvallend vaker ontevreden dan mannen of ingezetenen uit andere leeftijdsgroepen.
- De twee buurtkringen met de meeste respondenten (Usselo & Boekelo-Rutbeek) bevinden zich aan beiden uiterste wat betreft verbondenheid met het buitengebied. Usselo toont bijna 20% minder verbindingsfactoren. Dit verschil is niet te zien in de tevredenheid van deze twee buurtkringen.
- Niet inwoners doen niet onder voor wel inwoners wat betreft burgerparticipatie.
- Ingezetenen uit alle groepen geven aan behoefte te hebben aan meer en duidelijkere informatie van de gemeente en Stawel.

5 CONCLUSIE

Wat kunnen we aan de hand van de onderzoeksresultaten concluderen over de 'bevindingen over en beoordelingen en ideeën van ingezetenen van het buitengebied over goed bestuur, met betrekking tot participatie in het buitengebied?'

We kunnen concluderen dat ingezetenen van het buitengebied ruwweg dezelfde definitie voor goed bestuur hanteren als de gemeente Enschede. Aan de hand van deze definitie kunnen we constateren dat, ingezetenen van het buitengebied noch zeer tevreden, noch zeer ontevreden zijn in hun beoordeling van goed bestuur in het buitengebied. Er zijn wel enkele groepen respondenten die gemiddeld genomen ontevredener zijn. Voornamelijk vrouwen, ingezetenen jonger dan 45 en ingezetenen die 10 jaar of minder inwoner van het buitengebied zijn, blijken ontevredener te zijn dan de gemiddelde ingezetenen.

Er is echter geen verband tussen de mate van betrokkenheid van respondenten en hun tevredenheid. Ditzelfde geldt voor een verband tussen de mate van participatie en de binding met het buitengebied of de tevredenheid onder ingezetenen van het buitengebied.

Wat betreft participatie in het buitengebied blijkt dat er meer maatschappelijke participatie dan burgerparticipatie is in het buitengebied. Toch vallen beide vormen van participatie hoog uit met maar 1,1% non participanten. Hoewel Stawel en in mindere mate de gemeente een positief effect hebben op de kwantiteit aan burgerparticipatie in het buitengebied blijft het uit eigen initiatief participeren toch de primaire factor onder ingezetenen om aan burgerparticipatie te doen.

Remmende of belemmerende factoren die ingezetenen ondervinden in het participeren of de initiatiefneming zijn vaak informatie/communicatie gerelateerd. Ingezetenen hebben structureel behoefte aan meer informatie van zowel de gemeente als Stawel over plannen en/of projecten die lopen in het buitengebied. Vaak weten ingezetenen namelijk niet waar dergelijke informatie te vinden/verkrijgen is.

In de communicatie geven ingezetenen de voorkeur aan een persoonlijke en flexibele aanpak. Bureaucratische communicatievormen resulteren vaak in ontmoediging onder ingezetenen om met de gemeente te communiceren of te participeren. Passieve informatieverstrekking in combinatie met formele omgangsvormen maken dat ingezetenen de betrouwbaarheid, volledigheid en objectiviteit van de aangeboden gemeentelijke informatie betwijfelen. Indien er wel gebruik wordt gemaakt van een persoonlijke en flexibele communicatie met ingezetenen geeft men aan hier zeer tevreden over te zijn.

Om de kwantiteit en kwaliteit van burgerparticipatie te verbeteren, het vertrouwen onder ingezetenen in de betrouwbaarheid en objectiviteit van de gemeente te verhogen en de algehele waardering van goed bestuur te vergroten, is een verbetering van de informatie en communicatievormen die de gemeente hanteert noodzakelijk. Zie hoofdstuk 7 'Aanbevelingen' voor stappen die de gemeente zou kunnen zetten in dit verbeteringsproces.

6 DE DISCUSSIE

Zijn de onderzoeksresultaten betrouwbaar? Komen de resultaten overeen met wat voorafgaand verwacht was?

6.1 VALIDITEIT

"Bij validiteit gaat het om de vraag of de resultaten die je uit je onderzoek haalt wel kloppen met de werkelijkheid." (Swaen, 2014)

Geeft dit onderzoek een accuraat beeld van de werkelijkheid? Zoals bij veel zaken in het leven, ja en nee. Zoals eerder in dit onderzoek is behandeld is er sprake van een vertekening in de onderzoeksgegevens. Deze vertekening komt voort uit het feit dat hoofdzakelijk Stawel en de buurtkringen zijn gebruikt in de uitzetting van de enquête. Naar alle waarschijnlijkheid behoren ingezetenen die regelmatig contact hebben met Stawel en/of hun buurtkring tot de meer maatschappelijk actieve ingezetenen van het buitengebied.

Dit betekent dat door de manier die is gekozen voor de uitzetting van de enquête actievere ingezetenen een grotere kans hebben op de hoogte te zijn van de enquête, en dus de gelegenheid hebben om deze in te vullen. Dan minder actieve ingezetenen. Als we ervan uit gaan dat actievere ingezetenen sneller geneigd zijn in hun vrije tijd een enquête over participatie en goed bestuur in het buitengebied in te vullen, dan was een dergelijke vertekening altijd als te verwachten. Wat is de invloed hiervan?

Dit zou betekenen dat, de percentages van het participatieniveau van respondenten hoger uitvallen dan het gemiddelde participatieniveau van ingezetenen in werkelijkheid is.

De vraag is, is dit erg?

Nee, dat een dergelijke vertekening hoogstwaarschijnlijk zou plaatsvinden was voorafgaand aan het onderzoek al bekend. Dit is ook meegenomen in de analyse van de resultaten en vermeld in de onderzoeksmethode. Voor resultaten als, de manier waarop of redenen waarom ingezetenen participeren maakt het weinig uit of de gemiddelde respondent iets meer participeert dan de gemiddelde ingezetenen. De reden waarom iemand participeert blijft onveranderd. Daarnaast zijn er geen redenen om aan te nemen dat de spreiding van participatie op de participatieladder of de mate van tevredenheid over het gemeentelijk bestuur sterk veranderd naarmate respondenten actievere ingezetenen van het buitengebied zijn.

Is dit onderzoek valide? Ja.

Is er waarschijnlijk sprake van een vertekening? Ja.

Het punt is niet om een vlekkeloos onderzoek op te zetten met een perfecte verdeling onder de doelgroep. Het punt is weten waar de zwakke punten van je onderzoek liggen en daar eerlijk en open over zijn.

6.2 IS ER UITGEKOMEN WAT WE VERWACHTTEN?

Zijn de onderzoeksresultaten te rijmen met wat ervan tevoren verwacht was?

Ja, in de meest brede zin komen de resultaten redelijk overeen met het beeld wat in gesprekken met Stawel en de buurtkringen naar voren kwam. De ingezetenen zijn iets positiever over de gemeente dan ervan tevoren verwacht was, maar niet zeer veel.

Ook de mate van betrokkenheid, spreiding van leeftijdsgroepen, geslacht en woonduur komen overeen met de verwachtingen.

Wat wel als onverwacht ontvangen werd, is het gebrek aan verband tussen verbondenheid, tevredenheid en participatie. Er is veel minder verband tussen deze drie factoren dan voorafgaand voorspeld was. De verwachtingen waren bijvoorbeeld dat respondenten met een hogere verbondenheid met het buitengebied significant meer zouden participeren. Dit bleek niet zo te zijn.

Wat ook tot verbazing heeft geleid is dat 0% van de ingezetenen heeft aangegeven dat de gemeente hem/haar hindert in het participatieproces. Daarnaast blijkt ongeveer 40% van de ingezetenen te participeren zonder problemen. Dit schetst een positiever beeld van het participatieproces dan voorafgaand verwacht was.

7 AANBEVELINGEN

Wat kan de gemeente Enschede doen om de participatie en tevredenheid onder ingezetenen van het buitengebied te verbeteren?

7.1 INFORMEER DE INGEZETENEN

Hoe kunnen ingezetenen van het buitengebied beter geïnformeerd worden over wat er in het buitengebied speelt, hoe je als ingezetenen kan participeren, waar de verschillende aanspreekpunten binnen de gemeente zijn en waar de benodigde informatie te vinden is?

Gebruik een infographic of interactieve kaart voor informatievoorziening. Dit zijn visuele weergave van data. De huidige informatievoorziening wordt als te moeilijk gezien. Een verbetering is dus nodig. Interactieve kaarten zijn uitstekend toe te passen om informatie over de omgevingswet of het bestemmingsplan makkelijker beschikbaar te maken.

Voorbeeld: Ontwerp een interactieve kaart van de gemeente Enschede. Op deze kaart kunnen inwoners meteen zien wat de bestemmingsplannen per gebied zijn. Zo kan een inwoner op zijn/haar gedeelte of buurtschap van Enschede klikken en zien welke projecten/plannen hier momenteel lopen, wat wel en niet mag per gebied en wie de aanspreekpunten zijn als je een initiatiefvoorstel hebt of wil participeren.

Dit is tevens goed te combineren met een projectenkalender. Een kalender die de gemeente opstelt en up-to-date houdt met daarin alle toekomstige, huidige en tot op zekere mate ook voltooide plannen of projecten. Door hierop te klikken kan een inwoner zo alle benodigde informatie over het project vinden. Dit maakt het makkelijker voor de gemeente en voor inwoners, buurtkringen en dorpsraden om inwoners te betrekken bij participatieprojecten of initiatieven. Inwoners kunnen per slot van rekening niet participeren als ze niet weten wat er speelt.

Stawel en de buurtkringen kunnen hierbij ook een rol vervullen door de kaart up-to-date te houden met participatieplannen of projecten van inwoners zelf. Dit vergt echter wel consistente inspanning vanuit een ICT-perspectief. De kaart moet namelijk constant up-to-date worden gehouden en intuïtief werken voor inwoners.

Het is tevens van zeer groot belang dat dergelijke kaarten overzichtelijk zijn, modern aanvoelen en goed moeten werken. Als dit niet het geval is kan een dergelijke kaart een bron van irritatie of verwarring worden in plaats van een middel om irritatie en verwarring over de informatievoorziening te verminderen.

Dit is echter geen nieuw concept dergelijke kaarten worden nu al gebruikt in het kader van de nieuwe omgevingswet (VNG, IPO, UvW, 2017). Bij het 'Praktijkfestival pionieren met de omgevingswet' werden enkele gemeenten zoals Rijssen-Holten en Zwolle uitgelicht voor hun aanpak rond de visualisatieprojecten rond de nieuwe omgevingswet. De gemeente Enschede kan dus leren van andere gemeenten die haar zijn voorgegaan.

7.2 COMMUNICEER FLEXIBEL, PERSOONLIJK EN OP MAAT

Ingezetenen geven aan behoefte te hebben aan een persoonlijke en flexibele aanpak met niet te veel papierwerk. Het strak vasthouden aan regels ontmoedigt ingezetenen om te participeren en geeft een onnodig negatief beeld van de gemeente. Niet iedere ingezetene is, communiceert, wil of kan hetzelfde. Hier dient in de communicatie rekening mee gehouden te worden.

- Maak gebruik van één vertegenwoordiger, die er specifiek voor het buitengebied is. Ingezetenen ervaren de afwezigheid van een vertegenwoordiger van het buitengebied als een gebrek. Een dergelijke vertegenwoordiger dient wel de capaciteit, bevoegdheid en vrijheid te hebben om zijn/haar werk goed te kunnen doen. Er moet worden voorkomen dat de vertegenwoordiger op elke vraag 'ik kan niks beloven' antwoordt. Deze vertegenwoordiger is het eerste aanspreekpunt voor ingezetenen van het buitengebied. Dit is ook de aanpak die ingezetenen van Stawel gewend zijn. Het biedt meer mogelijkheden om met ingezetenen te communiceren op een manier die zij prettig vinden. Het is aan te raden om als vertegenwoordiger iemand te kiezen die niet alleen de juiste kennis in huis heeft, maar ook bekend is binnen het buitengebied of goed ligt binnen deze cultuursfeer.
- De gemeente kan, in samenwerking met Stawel wekelijks/maandelijks een inloopspreekuur houden. Zo kunnen ingezetenen binnen komen lopen met vragen over vergunningen, ideeën voor initiatieven of participatieplannen. Ook hier kan de vertegenwoordiger van de gemeente ingezet worden. Op deze manier hebben inwoners een plek waar ze op een persoonlijke manier terecht kunnen met hun vragen en blijft de gemeente op de hoogte van participatie of initiatieven uit het buitengebied.
- Er zijn grote verschillen in kennis, geld, gezondheid, tijd en sociaal netwerk tussen groepen ingezetenen in het buitengebied. Er is daarom niet één manier waarop er met het buitengebied gecommuniceerd kan worden. Jongere ingezetenen hebben waarschijnlijk minder tijd om doordeweeks face-to-face te overleggen maar kunnen goed uit de voeten met moderne en interactieve digitale communicatiemiddelen. Voor ouderen kan precies het tegenovergestelde gelden. Dit betekent dat er een mix van communicatie en interactievormen vereist is, waarbij de gemeente de interactievormen moet aanpassen op de doelgroep. Ook hier betekent dit een persoonlijke aanpak.

Het verbeteren van de communicatie vraagt een flexibel, creatieve en persoonlijke aanpak met oog voor de verschillen in kennis, tijd, geld, fysieke gezondheid en vaardigheden tussen groepen potentiële participanten. Dit vraagt ambtenaren die de vrijheid hebben om hun handelen aan te passen aan de situatie en niet geketend zijn aan procedures of standaard communicatiemiddelen.

7.3 VERTROUWEN EN GOOD WILL

Er is een breed gedragen sentiment onder ingezetenen van het buitengebied dat de gemeente Enschede het buitengebied niet eerlijk behandelt. Ingezetenen denken dat de gemeente alleen maar uit het buitengebied wil halen, maar daar niks voor terug wil doen. Hierbij refereren ingezetenen aan het willen plaatsen van windmolens, het winnen van zout of het aanleggen van industrieterreinen. Men denkt dat de gemeente de stad belangrijker vindt dan het buitengebied.

Het is niet voor niets van alle speerpunten uit het programma 'Goed Bestuur' ingezetenen het minst tevreden zijn over objectiviteit. Daar komt bij dat een deel van de ingezetenen het idee heeft dat de gemeente niet alle informatie levert of zaken achterhoudt.

Er wordt in dit onderzoek geen uitspraak gedaan over de feitelijke juistheid van de uitspraken. Juist of niet, het feit dat ingezetenen dit gevoel hebben is een probleem op zichzelf. Vertrouwen is moeilijk te herstellen. Ontevreden en cynische inwoners zullen sneller tegenstand bieden wanneer de gemeente een plan of project voor het buitengebied heeft.

Om dit vertrouwen te herstellen kan de gemeente een aantal regels hanteren:

- Gebruik een persoonlijke aanpak in de omgang met ingezetenen van het buitengebied. Organiseer jaarlijks een open bijeenkomst in samenwerking met de buurtkringen en Stawel. Zorg dat ingezetenen weten wie het gezicht is achter de beslissingen die zijn genomen.
- Vraag niet om inspraak van ingezetenen als al besloten is wat de gemeente wil gaan doen. Een aantal ingezetenen geeft aan dat ze denken dat de gemeente gebruik maakt van schijninspraak.
- Als voorstellen van buurtkringen of belangenverenigingen geweigerd worden, geef dan op een voor de ingezetenen duidelijke manier aan waarom.

Er moet nogmaals benadrukt worden dat in dit onderzoek er geen uitspraken worden gedaan of de gemeente wel of niet acteert op de manier waarop een deel van de ingezetenen dat ervaren hebben. Wel kan worden vastgesteld dat na meerdere gesprekken de onderzoeker de indruk heeft dat de meeste ingezetenen heel goed bereid zijn tot compromis of samenwerking, als, ze er vertrouwen in hebben dat de gemeente het beste met hen en het buitengebied voor heeft.

Er is geen twijfel over mogelijk dat, met een modernisering van de informatievoorziening, een persoonlijke en flexibele communicatie en het eerlijk en open omgang met ingezetenen een dergelijk vertrouwen te herstellen valt.

BRONNEN

- A. Schilder, P. B. (2017). *Leren participeren*. Rosmalen: Thinkpublic. Opgeroepen op juni 15, 2017, van <http://www.rekenkamerenschede.nl/onderzoeken/2017/Participatie/2017-02-08-Verdiepend-rapport-RKO-burgerparticipatie-Enschede.pdf/>
- Bruijn, T. d. (2017, maart 14). Buitengebied. (R. Takken, Interviewer)
- DGBK. (2015). *Wijzigingen in de gemeentewet*. Ministerie van binnenlandse zaken, Directie bestuur Democratie en Financiën . Den haag: Rijksoverheid. Opgeroepen op 03 20, 2017
- Gilovich, K. (2006). *Social psychology* (Vol. pp. 467 - 468). W.W. Norton. Opgeroepen op juni 15, 2017
- Hans Boutellier, M. v. (2014). *Praktijken van sociale verantwoordelijkheid*. Utrecht: Verwey-Jonker instituut. Opgeroepen op juni 16, 2017, van <http://dare.ubvu.vu.nl/bitstream/handle/1871/52457/6704?sequence=1>
- Hirsch Ballin, E. (2014). *Participatiesamenleving en overheidsbeleid*. Hilversum: Stichting Instituut GAK. Opgeroepen op juni 16, 2017, van https://pure.uvt.nl/portal/files/3983943/Participatiesamenleving_en_overheidsbeleid_Jaarverslag2013_Instituut_GAK.pdf
- Hofman, J. (2000, januari). *autocipatieladder*. Opgeroepen op 2017, van [rodewouw.nl: http://www.rodewouw.nl/pdf/Autocipatieladder.pdf](http://www.rodewouw.nl/pdf/Autocipatieladder.pdf)
- Hogeschool Utrecht. (2014, 04 29). *De kernelementen van PBS*. Opgeroepen op 02 25, 2017, van www.onderwijsweb.hu.nl: <https://www.onderwijsweb.hu.nl/Dossiers/SWPBS/De%20kernelementen%20van%20PBS>
- Igno Pröpper, B. L. (2006). *Wanneer werkt participatie*. Partners+Pröpper, Vught.
- J. de jong, M. H. (2014). *Benchmarkburgerparticipatie*. Partners en Pröpper, Totta research, Enschede.
- Jennings, T. (2017, juni 15). *Negative feedback bias*. Opgeroepen op juni 15, 2017, van [coursera.org: https://www.coursera.org/learn/feedback/lecture/BOZ0p/negative-feedback-bias](https://www.coursera.org/learn/feedback/lecture/BOZ0p/negative-feedback-bias)
- Jurgen de Jong, M. H. (2014). *Benchmarkburgerparticipatie*. Partners en Pröpper, Totta research, Enschede.
- Jurriaan Omlo, M. B. (2014, maart 14). *werkt de participatiesamenleving?* Opgeroepen op juni 12, 2017, van [socialevraagstukken.nl](http://www.socialevraagstukken.nl): <http://www.socialevraagstukken.nl/werkt-de-participatiesamenleving-zoek-het-uit/>
- Kerpel, A. (2014, 06 01). *Slim maar...* Opgeroepen op 04 10, 2017, van [www.wij-leren.nl](http://wij-leren.nl/executieve-functies-slim-maar.php): <http://wij-leren.nl/executieve-functies-slim-maar.php>
- Losse, d. M. (2014). *Syllabus Probleemanalyse*. Opgeroepen op maart 08, 2017, van leren.saxion.nl: https://leren.saxion.nl/bbcswebdav/pid-455905-dt-content-rid-2694621_4/institution/ABR/Propedeuse/BSK/BSV11/syllabus%20PA%202013-2014_01.pdf
- Ministerie van I&M. (2014). *factsheet omgevingswet*. Rijksoverheid, Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Den Haag: Rijksoverheid.
- overheid.nl. (2017, 01 01). *Gemeentewet*. Opgeroepen op 05 20, 2017, van [www.overheid.nl: http://wetten.overheid.nl/BWBR0005416/2017-01-01#TiteldeelIII_HoofdstukXI_Artikel170](http://wetten.overheid.nl/BWBR0005416/2017-01-01#TiteldeelIII_HoofdstukXI_Artikel170)
- RIVM. (2005). *Gezond actief: de relatie tussen ziekten, beperkingen en maatschappelijke participatie onder Nederlandse ouderen*. RIVM. Bilthoven: RIVM.
- Romana Abels, J. B. (2015, september 15). *De participatiesamenleving: wat is daar al zichtbaar van?* Trouw.
- Sabee, J. (2017, 05 17). *Voortgangsgesprek*. Deventer, Overijssel, Nederland.

- Specht, M. (2012). *De pragmatiek van burgerparticipatie*. Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam. Opgeroepen op juni 15, 2017, van http://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/32058953/Specht_PROEFSCHRIFT.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1497880796&Signature=Z63E8osV53YixSEjyh8hQzb840w%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DDe_pragmatiek_van_burgerpar
- Stawel. (2017, 02). *stawel.nl*. (Stawel, Producent) Opgeroepen op 04 2017, van buurtkringen: <http://stawel.nl/buurtkringen/>
- Swaen, B. (2014, september 19). *Validiteit in je scriptie*. Opgeroepen op juni 15, 2017, van Scribbr.nl: <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/validiteit-van-scriptieonderzoek/>
- Tonkens, E. (2014, juli 28). vijf misverstanden over de participatiesamenleving. *Trouw*. Opgeroepen op juni 12, 2017, van <https://www.trouw.nl/home/vijf-misverstanden-over-de-participatiesamenleving~a7b47916/>
- van Snellenberg, T. (2017, maart 13). *Nieuwe omgevingswet*. (R. Takken, Interviewer)
- Visscher, Y. (2012). *Praktisch bestuursrecht* (3e druk ed.). Groningen: Noordhoff Uitgevers. Opgeroepen op juni 07, 2017
- VNG. (2013). *Magazine gemeente en gemeenschap*. *Magazine gemeente en gemeenschap*, 28 - 29.
- VNG. (2016, februari). *factsheet aan de slag met de omgevingswet*. Opgeroepen op maart 10, 2017, van www.vng.nl: https://vng.nl/files/vng/publicaties/2016/20160223_aan-de-slag-met-de-omgevingswet.pdf
- VNG, IPO, UvW. (2017). *Aandeslagkaart*. Opgeroepen op juni 12, 2017, van aandeslagmetdeomgevingswet.nl: https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/invoeringsondersteun/aandeslagkaart/#&Zoe=&Zoe_projectomg_omgevingswet_fase=17091

BIJLAGEN

BIJLAGE 1, UITGEWERKTE ENQUÊTE

(De afbeelding bij vraag 5 is verwijderd in verband met de grootte van het bestand)

Enquête, goed bestuur buitengebied

Buitengebied laat je horen!

Om in beeld te brengen wat mensen vinden van de manier waarop het buitengebied van de gemeente Enschede wordt bestuurd. Hebben de Gemeente Enschede en Stawel deze enquête gemaakt. Hierbij wordt er gekeken naar hoe er wordt omgegaan met inspraak en initiatieven.

Dit is de kans om te laten horen wat u vindt van de manier waarop het buitengebied wordt bestuurd! De resultaten worden aan het college en de gemeenteraad voorgelegd. Dus laat van u horen en moedig anderen aan om ook naar www.stawel.nl te gaan en hetzelfde te doen!

- Deze enquête is **volledig anoniem** en duurt slechts 10 tot 15 minuten.
- Iedereen ouder dan 16 kan de enquête invullen.
- Er wordt vooral gekeken naar het bestuur van de leefomgeving van het buitengebied, dus: grondbeleid, wegenonderhoud, milieuzaken enz.
- Indien u de enquête liever op papier ontvangt stuur dan een mail met uw naam en adresgegevens naar: r.takken@enschede.nl Dan ontvangt u een uitgeprinte versie met antwoordenvolp.

1. Geslacht

- ☐ Man
- ☐ Vrouw

2. Leeftijd

- ☐ Jonger dan 30
- ☐ 30 t/m 45
- ☐ 46 t/m 60
- ☐ 61 t/m 75
- ☐ Ouder dan 75

3. Woont u in het buitengebied van de gemeente Enschede?

Vraag instructies: Met buitengebied wordt al het terrein buiten de bebouwde kom in de gemeente Enschede bedoelt

- ☐ Ja
- ☐ Nee

4. Hoe lang woont u al in het buitengebied van Enschede?

Vraag instructies: Alleen voor mensen die bij vraag 3 "Ja" hebben geantwoord

- ☐ minder dan 5 jaar
- ☐ 5 - 10 jaar
- ☐ 10 - 15 jaar
- ☐ 15 - 20 jaar
- ☐ meer dan 20 jaar

5. In welk gebied/buurtschap van het buitengebied woont u?

Vraag instructies: Als u bij vraag 3 "Nee" heeft geantwoord kunt u deze vraag overslaan. Dit geldt ook voor mensen uit delen van Driene of Tweekelo die buiten de gemeente Enschede vallen

- ☐ Boekelo - Rutbeek
- ☐ Broekheurne
- ☐ Driene
- ☐ Esmarke
- ☐ Lonneker
- ☐ Tweekelo
- ☐ Usselo

6. Welk van de onderstaande situatie(s) zijn op u van toepassing?

Vraag instructies: Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Ik ben geboren in het buitengebied
- ☐ Ik werk in het buitengebied
- ☐ Ik bezit grond of ander vastgoed in het buitengebied
- ☐ Ik heb een agrarisch bedrijf in het buitengebied
- ☐ Ik heb een niet agrarisch bedrijf in het buitengebied
- ☐ Ik heb veel vrienden en/of familie in het buitengebied
- ☐ Geen van allen

7. Hoe verbonden voelt u zich met het buitengebied?

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Niet verbonden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Zeer verbonden

8. Hoe verbonden voelt u zich met uw buurtschap?

Vraag instructies: Indien u niet in het buitengebied woont kunt u deze vraag overslaan

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Niet verbonden

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Zeer verbonden

Vraag 9 t/m 15 gaan telkens over de manier waarop de gemeente nu met iets omgaat. Geeft hierbij telkens aan hoe tevreden u hierover bent. En hoe belangrijk u het vindt dat dit goed gebeurt.

A - Vul hier telkens in hoe tevreden u bent over hoe de gemeente hier nu mee omgaat.

B - Vul hier telkens in hoe belangrijk u het vindt dat dit goed gebeurt.

9. Hoe tevreden bent u met de mate waarin de gemeente uw voorstellen/ideeën meeneemt in de beleidsvoering?

Vraag instructies: Vul bij A in hoe tevreden u bent over hoe de gemeente hier nu mee omgaat. Vul bij B in hoe belangrijk u het vindt dat dit goed gebeurt.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

A - Zeer ontevreden

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ A - Zeer tevreden

B - Niet heel belangrijk

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ B - Heel belangrijk

10. Hoe tevreden bent u met de mate waarin de gemeente beloftes/afspraken nakomt?

Vraag instructies: Vul bij A in hoe tevreden u bent over hoe de gemeente hier nu mee omgaat. Vul bij B in hoe belangrijk u het vindt dat dit goed gebeurt.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

A - Zeer ontevreden

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ A - Zeer tevreden

B - Niet heel belangrijk

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ B - Heel belangrijk

11. Hoe tevreden bent u over de mate waarin de gemeente snel, professioneel en duidelijk communiceert?

Vraag instructies: Vul bij A in hoe tevreden u bent over hoe de gemeente hier nu mee omgaat. Vul bij B in hoe belangrijk u het vindt dat dit goed gebeurt.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

A - Zeer ontevreden

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ A - Zeer tevreden

B - Niet heel belangrijk

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ B - Heel belangrijk

12. Hoe tevreden bent u over de mate waarin de gemeente tijdig en op de juiste manier plannen/projecten uitvoert?

Vraag instructies: Vul bij A in hoe tevreden u bent over hoe de gemeente hier nu mee omgaat. Vul bij B in hoe belangrijk u het vindt dat dit goed gebeurt.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

A - Zeer ontevreden ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ A - Zeer tevreden

B - Niet heel belangrijk ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ B - Heel belangrijk

13. Hoe tevreden bent u over de mate waarin informatie over gemeentelijke plannen/projecten vindbaar, begrijpelijk en bruikbaar is?

Vraag instructies: Vul bij A in hoe tevreden u bent over hoe de gemeente hier nu mee omgaat. Vul bij B in hoe belangrijk u het vindt dat dit goed gebeurt.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

A - Zeer ontevreden ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ A - Zeer tevreden

B - Niet heel belangrijk ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ B - Heel belangrijk

14. Ik kan er op vertrouwen dat de gemeente rechtvaardig besluiten neemt, ook als ik het er niet mee eens ben.

Vraag instructies: Vul bij A in hoe tevreden u bent over hoe de gemeente hier nu mee omgaat. Vul bij B in hoe belangrijk u het vindt dat dit goed gebeurt.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

A - Zeer oneens ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ A - Zeer eens

B - Niet heel belangrijk ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ B - Heel belangrijk

15. Hoe tevreden bent u over de mate waarin alle voorstellen objectief/zonder vooroordelen behandeld worden?

Vraag instructies: Vul bij A in hoe tevreden u bent over hoe de gemeente hier nu mee omgaat. Vul bij B in hoe belangrijk u het vindt dat dit goed gebeurt.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

A - Zeer ontevreden ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ A - Zeer tevreden

B - Niet heel belangrijk ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ B - Heel belangrijk

Geef bij vraag 16 t/m 23 aan welk(e) antwoord(en) de afgelopen 2 jaar op u van toepassing zijn geweest.

16. Aan welk van de onderstaande activiteit(en) heeft u de afgelopen 2 jaar gedaan?

Vraag instructies: Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Deelname aan een activiteit of vergadering van uw buurtkring
- ☐ Deelname aan een activiteit of vergadering van Stawel
- ☐ Vrijwilligerswerk ten behoeve van het buitengebied
- ☐ Deelname aan een informatie, inspraak of adviesavond van de gemeente
- ☐ Deelname aan een enquête of onderzoek in het buitengebied (dit onderzoek niet meegeteld)
- ☐ Zelf informatie opgezocht over werkzaamheden, plannen of activiteiten van de gemeente in het buitengebied
- ☐ Geen van bovenstaande
- ☐ Anders namelijk:

17. Wat was uw motivatie om een of meerdere van deze activiteiten te ondernemen?

Vraag instructies: Meerdere antwoorden mogelijk, indien u bij vraag 16 geen van bovenstaande heeft ingevuld kunt u deze vraag overslaan

- ☐ Ik vond het leuk
- ☐ Ik vond het interessant
- ☐ Ik vond het noodzakelijk
- ☐ Anderen deden het ook/gingen ook mee
- ☐ Dat hoort zo
- ☐ Anders namelijk:

18. Als er in het buitengebied plannen of projecten van de gemeente zijn die u aangaan dan:

- ☐ Informeert de gemeente u daarover
- ☐ Informeert Stawel en/of uw buurtkring u daarover
- ☐ Zoekt u op eigen initiatief naar informatie daarover
- ☐ Geen van bovenstaande

19. Als er in het buitengebied plannen of projecten van de gemeente zijn die u aangaan dan:

- ☐ Geef ik mijn zienswijze zodra het plan/project definitief is, nadat de gemeente daarom vraagt.

- ☐ Geef ik mijn zienswijze zodra het plan/project definitief is, nadat Stawel daarom vraagt.
- ☐ Geef ik mijn zienswijze uit eigen initiatief, zodra het plan/project definitief is.
- ☐ Geen van bovenstaande

20. Als er in het buitengebied plannen of projecten van de gemeente zijn die u aangaan dan:

- ☐ Denk/discussieer ik mee voordat het plan/project af is omdat de gemeente mij daartoe uitnodigt.
- ☐ Denk/discussieer ik mee voordat het plan/project af is omdat Stawel mij hiertoe uitnodigt.
- ☐ Denk/discussieer ik uit eigen initiatief mee voordat het plan/project af is.
- ☐ Geen van bovenstaande

21. Als er in het buitengebied plannen of projecten van de gemeente zijn die u aangaan dan:

- ☐ Beslis ik zelf mee over de details van het plan/project omdat de gemeente mij daartoe uitnodigt.
- ☐ Beslis ik zelf mee over de details van het plan/project omdat Stawel mij daartoe uitnodigt.
- ☐ Beslis ik op eigen initiatief mee over de details van het plan/project.
- ☐ Beslist de buurtkring en/of Stawel namens mij mee over de details van het plan/project.
- ☐ Geen van bovenstaande

22. Als er in het buitengebied plannen of projecten van de gemeente zijn die u aangaan dan:

- ☐ Beslis ik op gelijk niveau mee over de invulling van het hele plan/project omdat de gemeente mij hiertoe uitnodigt.
- ☐ Beslis ik op gelijk niveau mee over de invulling van het hele plan/project omdat Stawel mij hiertoe uitnodigt.
- ☐ Beslis ik op eigen initiatief op gelijk niveau mee over de invulling van het gehele plan/project.
- ☐ Geen van bovenstaande

23. Heeft u de afgelopen 2 jaar aan een of meerdere van de onderstaande activiteiten ondernomen?

Vraag instructies: U kunt ook ja invullen als het project samen met anderen bent gestart. Zolang het initiatief maar bij u en/of uw groep lag.

- ☐ Ja, ik ben uit eigen initiatief een project begonnen om een politiek probleem in het buitengebied aan te pakken en/of op de gemeentelijke agenda te krijgen

- ☐ Ja, ik ben uit eigen initiatief een project begonnen om de leefomgeving van het buitengebied te verbeteren
- ☐ Ja, ik ben uit eigen initiatief een project begonnen om een publiekelijk belang in het buitengebied te dienen
- ☐ Ja, ik ben uit eigen initiatief een project begonnen om inwoners van het buitengebied meer met elkaar te verbinden
- ☐ Geen van bovenstaande

24. Indien u een of meerdere van de activiteiten genoemd in vraag 23 heeft ondernomen kunt u hier dan een voorbeeld van noemen?

25. Zijn er factoren die u tegenhouden om actief mee te doen aan een of meerdere van de activiteit(en) genoemd in vraag 17 t/m 24?

Vraag instructies: Wat houdt u definitief tegen om mee te doen aan de genoemde activiteiten?
Maximaal 3 antwoorden

- ☐ Ja, ik heb niet alle informatie die ik nodig heb
- ☐ Ja, ik vind het te ingewikkeld/moeilijk
- ☐ Ja, ik zie er de meerwaarde niet van in
- ☐ Ja, ik krijg er de gelegenheid niet voor
- ☐ Ja, de gemeente hindert mij hierin
- ☐ Ja, anderen willen niet meedoen
- ☐ Ja, gemeente doet weinig tot niets met mijn input
- ☐ Geen, ik doe actief mee zonder problemen
- ☐ Anders namelijk:

26. Zijn er factoren waar u tegen aan loopt wanneer u aan een of meerdere van de activiteit(en) genoemd in vraag 17 t/m 24 deelneemt?

Vraag instructies: Indien u niet aan een of meerdere van de genoemde activiteiten deelneemt kunt u deze vraag overslaan

- ☐ Niets ik doe mee zonder problemen
- ☐ De gemeente werkt niet mee
- ☐ Andere inwoners van het buitengebied werken niet mee

- ☐ Ik heb niet de informatie die ik nodig heb
- ☐ Anders namelijk:

27. Wat zou de gemeente kunnen doen om deelname aan de activiteiten genoemd in vraag 17 t/m 24 te vergroten/vergemakkelijken?

28. Wat zou Stawel kunnen doen om deelname aan activiteiten genoemd in vraag 17 t/m 24 te vergroten/vergemakkelijken?

29. Het buitengebied van Enschede moet één zelfstandig stadsdeel worden, met een eigen stadsdeelvertegenwoordiger.

Vraag instructies: Vul bij het onderstaande tekstvlak ook in waarom wel of waarom niet

- ☐ Eens
- ☐ Oneens
- ☐ Neutraal

30. Beargumentatie bij vraag 29: waarom wel of waarom niet?

31. Noem maximaal 3 punten waar u het meest ontevreden mee bent betreffende de manier waarop de gemeente Enschede omgaat met het buitengebied en waarom

32. Noem maximaal 3 punten waar u het meest tevreden mee bent over de manier waarop de gemeente Enschede omgaat met het buitengebied en waarom.

33. Heeft u zelf nog suggesties of ideeën voor de gemeente, om de leefomgeving en de manier waarop het buitengebied wordt bestuurd te verbeteren?

Vraag instructies: Ook hier gaat het om het bestuur van de leefomgeving, dus wegen, milieu, woningbouw, evenementen, omgang met burgers enz.

34. Heeft u zelf nog suggesties of ideeën voor Stawel, om de leefomgeving en de manier waarop het buitengebied wordt bestuurd te verbeteren?

Vraag instructies: Ook hier gaat het om het bestuur van de leefomgeving, dus wegen, milieu, woningbouw, evenementen, omgang met burgers enz.

Uitwerking per antwoord:

Onderstaand staat per vraag van de enquête uitgewerkt hoe de vraag is opgebouwd, wat het doel van de vraag is en uitleg over waarom de vraag zo geformuleerd is.

Vraag 1: *Geslacht*

- **Vraagtype:** Enkele keuze (verplicht)
- **Antwoordmogelijkheden:** Man - Vrouw
- **Doel:** Vaststelling van geslacht respondenten ter gebruik als variabele in de analyse.
- **Uitleg:** n.v.t.

Vraag 2: *Leeftijd*

- **Vraagtype:** Enkele keuze (verplicht)
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Jonger dan 30
 - 30 t/m 45
 - 46 t/m 60
 - 61 t/m 75
 - Ouder dan 75
- **Doel:** Vaststelling van leeftijd respondenten ter gebruik als variabele in de analyse.
- **Uitleg:** Er is gekozen voor het gebruik van leeftijdsgroepen om de resultaten makkelijker te kunnen verwerken bij de analyse. De groepen representeren alle aparte leeftijdsgroepen van belang voor de analyse. Tevens geeft dit respondenten een grotere mate van anonimiteit in hun beantwoording.

Vraag 3: *Woont u in het buitengebied van de gemeente Enschede?*

- **Vraagtype:** Enkele keuze (verplicht)
- **Antwoordmogelijkheden:** Ja - Nee
- **Doel:** Ter vaststelling hoe veel respondenten inwoner van het buitengebied zijn. Het verschil tussen inwoner, ingezetenen is gebruikt in de analyse.
- **Uitleg:** Definitie van wat er onder buitengebied wordt verstaan is bijgevoegd.

Vraag 4: *Hoe lang woont u al in het buitengebied van Enschede?*

- **Vraagtype:** Enkele keuze (optioneel)
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Minder dan 5 jaar
 - 5 – 10 jaar
 - 10 – 15 jaar
 - 15 – 20 jaar
 - Meer dan 20 jaar
- **Doel:** Het achterhalen van de woonduur van inwoners van het buitengebied. In de analyse is onder andere gekeken naar het effect wat woonduur heeft op de binding en het participatie niveau onder respondenten.
- **Uitleg:** Keuze voor meerkeuze in plaats van numerieke invulling is gedaan omdat een exacte woonduur niet relevant is voor het onderzoek. Ook hier biedt het gebruik van meerkeuze de respondenten een grotere mate van anonimiteit. De vraag is optioneel omdat deze vraag niet van toepassing is op niet inwoners. Achteraf gezien was het gebruik van eenzelfde schaal als in vraag 3 beter geweest. 6 t/m 10 en dan 11 t/m 20 bijvoorbeeld. De huidige schaal heeft echter geen serieuze gevolgen aangezien we er geen vragen of opmerkingen over hebben ontvangen over de vraagstelling en het verschil niet significant is voor de bruikbaarheid van de resultaten.

Vraag 5: *In welk gebied/buurtschap van het buitengebied woont u?*

- **Vraagtype:** Enkele keuze (optioneel)
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Boekelo-Rutbeek
 - Broekheurne
 - Driene
 - Esmarke
 - Lonneker
 - Twekkelo
 - Usselo
- **Doel:** Grove vaststelling van de woonlocatie van de respondenten.
- **Uitleg:** Exacte locatie doormiddel van postcodes blijkt uit eerdere soortgelijke onderzoeken niet accuraat. Gebruik van buurtschappen als locatiemiddel biedt adequate precisie in locatie vaststelling. Daarnaast vormen buurtschappen logische groepen te gebruiken in de vergelijking van de resultaten. Zie 4.2.2 bijvoorbeeld. De vraag is optioneel omdat deze vraag niet van toepassing is op niet inwoners.

Vraag 6: *Welk van de onderstaande situatie(s) zijn op u van toepassing?*

- **Vraagtype:** Meerkeuze (verplicht)
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Ik ben geboren in het buitengebied
 - Ik werk in het buitengebied
 - Ik bezit grond of ander vastgoed in het buitengebied

- Ik heb een agrarisch bedrijf in het buitengebied
- Ik heb een niet agrarisch bedrijf in het buitengebied
- Ik heb veel vrienden en/of familie in het buitengebied
- Geen van allen
- **Doel:** De antwoorden representeren de bindingsfactoren met het buitengebied die voor respondenten kunnen gelden. Het wel of niet van toepassing zijn van een of meerdere van deze factoren geeft een beeld van de mate van binding die een respondent heeft met het buitengebied.
- **Uitleg:** De antwoordmogelijkheden representeren de belangrijkste bindingsfactoren voor dit onderzoek. Elke factor betreft een bepaalde mate van maatschappelijke, economische of sociale verbondenheid met het buitengebied. Er is onderscheid gemaakt tussen agrarische en niet agrarische bedrijven. Dit onderscheid is gemaakt op advies van buurtkringleden die anoniem wensen te blijven. Er is bewust gekozen om de interpretatie van 'veel' in het een na laatste antwoord open te laten voor de respondenten. In deze context betreft dit een subjectief begrip net als het begrip vrienden. Als een respondent vindt dat hij/zij veel vrienden en/of familie in het buitengebied heeft stelt dit de bindingsfactor al vast ongeacht of de respondent 3 of 20 als 'veel' definieert.

Vraag 7: *Hoe verbonden voelt u zich met het buitengebied?*

- **Vraagtype:** Beoordelingsschaal
- **Antwoordmogelijkheden:** Niet Verbonden 1t/m10 Zeer Verbonden
- **Doel:** Stelt vast hoe sterk respondenten zich met het buitengebied verbonden voelen, onafhankelijk van de mate van verbondenheid die de respondent toont in vraag 6.
- **Uitleg:** Omdat naast feitelijke bindingsfactoren ook gevoel van belang is in het beoordelen van de mate van binding die een respondent heeft zijn vraag 7 en 8 en de enquête opgenomen.

Vraag 8: *Hoe verbonden voelt u zich met uw buurtschap?*

- **Vraagtype:** Beoordelingsschaal
- **Antwoordmogelijkheden:** Niet Verbonden 1t/m10 Zeer Verbonden
- **Doel:** Stelt vast hoe sterk respondenten zich met hun buurtschap verbonden voelen.
- **Uitleg:** Zie vraag 7.

Vraag 9: *Hoe tevreden bent u met de mate waarin de gemeente uw voorstellen/ideeën meeneemt in de beleidsvoering?*

- **Vraagtype:** Beoordelingsschaal
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Zeer ontevreden 1t/m10 Zeer tevreden
 - Niet heel belangrijk 1t/m10 Heel belangrijk
- **Doel:** Deel van een serie aan vragen ter vaststelling van de mate van tevredenheid en belang die respondenten hechten aan bepaalde factoren. Dit ter beantwoording van het deel 'bevindingen' in de onderzoeksvraag.
- **Uitleg:** De vraag is verdeeld in twee onderdelen, de beoordeling en het belang. Door deze twee factoren samen te voegen wordt voorkomen dat er een onnodig aantal extra vragen aan de enquête wordt toegevoegd. Er is gebruik gemaakt van een 1 t/m10 schaal om te voorkomen dat er een midden is. Dit is om te voorkomen dat twijfelaars consistent de middelste optie aanklikken.

Vraag 10: *Hoe tevreden bent u met de mate waarin de gemeente beloftes/afspraken nakomt?*

- **Vraagtype:** Beoordelingsschaal
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Zeer ontevreden 1t/m10 Zeer tevreden
 - Niet heel belangrijk 1t/m10 Heel belangrijk
- **Doel:** Vaststelling van de mate van tevredenheid en belang die respondenten toewijzen aan: Betrouwbaarheid
- **Uitleg:** Zie vraag 9

Vraag 11: *Hoe tevreden bent u over de mate waarin de gemeente snel, professioneel en duidelijk communiceert?*

- **Vraagtype:** Beoordelingsschaal
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Zeer ontevreden 1t/m10 Zeer tevreden
 - Niet heel belangrijk 1t/m10 Heel belangrijk
- **Doel:** Vaststelling van de mate van tevredenheid en belang die respondenten toewijzen aan: Communicatie
- **Uitleg:** Zie vraag 9

Vraag 12: *Hoe tevreden bent u over de mate waarin de gemeente tijdig en op de juiste manier plannen/projecten uitvoert?*

- **Vraagtype:** Beoordelingsschaal
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Zeer ontevreden 1t/m10 Zeer tevreden
 - Niet heel belangrijk 1t/m10 Heel belangrijk
- **Doel:** Vaststelling van de mate van tevredenheid en belang die respondenten toewijzen aan: Effectiviteit
- **Uitleg:** Zie vraag 9

Vraag 13: *Hoe tevreden bent u over de mate waarin informatie over gemeentelijke plannen/projecten vindbaar, begrijpelijk en bruikbaar is?*

- **Vraagtype:** Beoordelingsschaal
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Zeer ontevreden 1t/m10 Zeer tevreden
 - Niet heel belangrijk 1t/m10 Heel belangrijk
- **Doel:** Vaststelling van de mate van tevredenheid en belang die respondenten toewijzen aan: Informatievoorziening
- **Uitleg:** Zie vraag 9

Vraag 14: *Ik kan er op vertrouwen dat de gemeente rechtvaardig besluiten neemt, ook als ik het er niet mee eens ben.*

- **Vraagtype:** Stelling
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Zeer oneens 1t/m10 Zeer eens
 - Niet heel belangrijk 1t/m10 Heel belangrijk
- **Doel:** Een van de speerpunten van het Programma voor Goed Bestuur is rechtvaardigheid. In deze vraag wordt vastgesteld of respondenten in alle gevallen er op vertrouwen dat de gemeente rechtvaardig besluiten neemt. En hoe belangrijk men dit vindt voor een deugdelijk gemeentebestuur.

- **Uitleg:** In tegenstelling tot de voorgaande vragen betreft vraag 14 een stelling. Omdat deze stelling letterlijk op deze manier in het programma voor 'Goed Bestuur' wordt genoemd leek het niet meer dan logisch om dezelfde opbouw van de vraag aan te houden. Er van uitgaande dat alle respondenten er een voorstander van zijn dat de gemeente rechtvaardig is wordt het niet eens zijn met de stelling tevens als een uiting van ontevredenheid beschouwd.

Vraag 15: *Hoe tevreden bent u over de mate waarin alle voorstellen objectief/zonder vooroordelen behandeld worden?*

- **Vraagtype:** Beoordelingsschaal
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Zeer ontevreden 1t/m10 Zeer tevreden
 - Niet heel belangrijk 1t/m10 Heel belangrijk
- **Doel:** Vaststelling van de mate van tevredenheid en belang die respondenten toewijzen aan: Objectiviteit
- **Uitleg:** Zie vraag 9

Vraag 16: *Aan welk van de onderstaande activiteit(en) heeft u de afgelopen 2 jaar gedaan?*

- **Vraagtype:** Meerkeuze
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Deelname aan een activiteit of vergadering van uw buurtkring
 - Deelname aan een activiteit of vergadering van Stawel
 - Vrijwilligerswerk ten behoeve van het buitengebied
 - Deelname aan een informatie, inspraak of adviesavond van de gemeente
 - Deelname aan een enquête of onderzoek in het buitengebied (dit onderzoek niet meegeteld)
 - Zelf informatie opgezocht over werkzaamheden, plannen of activiteiten van de gemeente in het buitengebied
 - Geen van de bovenstaande
 - Anders namelijk:
- **Doel:** Stelt maatschappelijke participatie onder respondenten vast
- **Uitleg:** de vraag bestaat uit factoren die opgesteld zijn om maatschappelijke participatie aan te tonen. Door gebruik van meerkeuze kan ook de mate van maatschappelijke participatie worden vastgesteld op basis van deze antwoorden. Door alleen activiteiten uit de afgelopen 2 jaar te laten meetellen wordt de relevantie van de data uit de vraag vergroot. Een respondent die 7 jaar geleden een keer heeft meegedaan aan een buurtkringactiviteit kan volgens dit onderzoek niet als een actieve maatschappelijke participator beschouwd worden.

Vraag 17: *Wat was uw motivatie om een of meerdere van deze activiteiten te ondernemen?*

- **Vraagtype:** Meerkeuze
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Ik vond het leuk
 - Ik vond het interessant
 - Ik vond het noodzakelijk
 - Anderen deden het ook/gingen ook mee
 - Dat hoort zo
 - Anders namelijk:
- **Doel:** Weergeven welke beweegredenen hebben respondenten om aan maatschappelijke participatie te doen.

- **Uitleg:** De antwoordmogelijkheden vormen een aantal mogelijke motivaties een optie voor

Vraag 18: *Als er in het buitengebied plannen of projecten van de gemeente zijn die u aangaan dan:*

- **Vraagtype:** Meerkeuze
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Informeert de gemeente u daarover
 - Informeert Stawel en/of uw buurtkring daarover
 - Zoekt u op eigen initiatief informatie daarover
 - Geen van Bovenstaande
- **Doel:** Vaststellen of de respondent op de tweede trede van de participatieladder staat: Toehoorder
- **Uitleg:** Er is onderscheid gemaakt tussen op eigen initiatief informatie opzoeken en geïnformeerd worden. Dit maakt dat er onderscheid gemaakt kan worden in passieve trede1 respondenten en actieve trede1 respondenten. Ook kan zo vastgesteld worden of en hoe sterk Stawel en de gemeente de deelname aan trede1 participatie beïnvloeden. Dezelfde aanpak is gehanteerd voor vraag 19 t/m 23 die elk bedoelt zijn vast te stellen of de respondent op de door de vraag beschreven trede op de participatieladder staat. Vraag 18 is meerkeuze aangezien de eerste drie antwoorden elkaar niet uitsluiten.

Vraag 19: *Als er in het buitengebied plannen of projecten van de gemeente zijn die u aangaan dan:*

- **Vraagtype:** Enkele keuze
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Geef ik mijn zienswijze zodra het plan/project definitief is, nadat de gemeente daarom vraagt.
 - Geef ik mijn zienswijze zodra het plan/project definitief is, nadat Stawel daarom vraagt
 - Geef ik mijn zienswijze uit eigen initiatief, zodra het plan/project definitief is
 - Geen van bovenstaande
- **Doel:** Vaststellen of de respondent op de derde trede van de participatieladder staat: Eindadviseur
- **Uitleg:** zie vraag 18

Vraag 20: *Als er in het buitengebied plannen of projecten van de gemeente zijn die u aangaan dan:*

- **Vraagtype:** Enkele keuze
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Denk/discussieer ik mee voordat het plan/project af is omdat de gemeente mij daartoe uitnodigt.
 - Denk/discussieer ik mee voordat het plan/project af is omdat Stawel mij hiertoe uitnodigt.
 - Denk/discussieer ik uit eigen initiatief mee voordat het plan/project af is
 - Geen van bovenstaande
- **Doel:** Vaststellen of de respondent op de vierde trede van de participatieladder staat: Beginadviseur
- **Uitleg:** Zie vraag 18

Vraag 21: *Als er in het buitengebied plannen of projecten van de gemeente zijn die u aangaan dan:*

- **Vraagtype:** Enkele keuze
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Beslis ik zelf mee over de details van het plan/project omdat de gemeente mij daartoe uitnodigt.
 - Beslis ik zelf mee over de details van het plan/project omdat Stawel mij daartoe uitnodigt
 - Beslis ik op eigen initiatief mee over de details van het plan/project
 - Beslist de buurtkring en/of Stawel namens mij mee over de details van het plan/project
 - Geen van bovenstaande
- **Doel:** Vaststellen of de respondent op de vijfde trede van de participatieladder staat: Meebeslissers
- **Uitleg:** Indien respondenten invullend dat hun buurtkring of Stawel voor hun meebeslist dan bevindt die respondent zich niet op die trede van de participatieladder. Dit vereist namelijk dat een respondent zelf participeert en niet dat een andere organisatie dat namens hem doet. Deze antwoordoptie is opgenomen om weer te geven hoe veel respondenten denken dat Stawel of hun buurtkring meebeslist namens hen.

Vraag 22: *Als er in het buitengebied plannen of projecten van de gemeente zijn die u aangaan dan:*

- **Vraagtype:** Enkele keuze
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Beslis ik op gelijk niveau mee over de invulling van het plan/project omdat de gemeente mij hiertoe uitnodigt
 - Beslis ik op gelijk niveau mee over de invulling van het hele plan/project omdat Stawel mij hiertoe uitnodigt
 - Beslis ik op eigen initiatief mee op gelijk niveau over de invulling van het gehele plan/project
- **Doel:** Vaststellen of de respondent op de zesde trede van de participatieladder staat: Samenwerkingspartner
- **Uitleg:** Zie vraag 18

Vraag 23: *Heeft u de afgelopen 2 jaar aan een of meerdere van de onderstaande activiteiten ondernomen?*

- **Vraagtype:** Meerkeuze
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Ja, ben uit eigen initiatief een project begonnen om een politiek probleem in het buitengebied aan te pakken en/of op de gemeentelijke agenda te krijgen
 - Ja, ben uit eigen initiatief een project begonnen om de leefomgeving van het buitengebied te verbeteren
 - Ja, ik ben uit eigen initiatief een project begonnen om een publiekelijk belang in het buitengebied te dienen
 - Ja, ik ben uit eigen initiatief een project begonnen om inwoners van het buitengebied met elkaar te verbinden
 - Geen van bovenstaande
- **Doel:** Vaststellen of de respondent op de hoogste trede van de participatieladder staat: Initiatiefnemer

- **Uitleg:** De vraag stelt vast of de respondent initiatiefnemer is en zo ja om wat voor een initiatief het dan gaat. In tegenstelling tot de vorige participatieladdervragen gaat het hier om een meerkeuzevraag. Dat komt omdat het hier verschillende activiteiten betreft en niet slechts één activiteit met verschillende beweegredenen.

Vraag 24: *Indien u een of meerdere van de activiteiten genoemd in vraag 23 heeft ondernomen kunt u hier dan een voorbeeld van noemen?*

- **Vraagtype:** Open vraag
- **Antwoordmogelijkheden:** Open tekst
- **Doel:** Beeld geven van de beweegredenen hebben die respondenten hebben om initiatiefnemer te zijn.
- **Uitleg:** Hier stond een fout in de enquête, er heeft een tijd vraag 5 in plaats van 23 in de enquête gestaan. Het overgrote deel van de respondenten begreep echter dat dit een fout is en heeft de vraag beantwoord alsof er 23 stond.

Vraag 25: *Zijn er factoren die u tegenhouden om actief mee te doen aan een of meerdere van de activiteit(en) genoemd in vraag 17 t/m 24?*

- **Vraagtype:** Meerkeuze
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Ja, ik heb niet alle informatie die ik nodig heb
 - Ja, ik vind het te ingewikkeld/moeilijk
 - Ja, ik zie er de meerwaarde niet van in
 - Ja, ik krijg er de gelegenheid niet voor
 - Ja, de gemeente hindert mij hierin
 - Ja, anderen willen niet meedoen
 - Ja, gemeente doet weinig tot niets met mijn input
 - Geen, ik doe actief mee zonder problemen
 - Anders namelijk:
- **Doel:** Vaststellen wat respondenten tegenhoudt om te participeren.
- **Uitleg:** Er is gekozen voor het woord tegenhouden in plaats van remmen omdat dit voor minder interpretaties vatbaar is. Achteraf gezien was een kleine introductie bij deze vraag waarschijnlijk praktisch geweest. Ook had 'tijdgebrek' een antwoordoptie moeten zijn. Door de respondenten de gelegenheid te geven om ook een open antwoord in te vullen heeft dit echter geen grote consequenties gehad.

Vraag 26: *Zijn er factoren waar u tegen aan loopt wanneer u aan een of meerdere van de activiteit(en) genoemd in vraag 17 t/m 24 deelneemt?*

- **Vraagtype:** Meerkeuze
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Niets ik doe mee zonder problemen
 - De gemeente werkt niet mee
 - Andere inwoners van het buitengebied werken niet mee
 - Ik heb niet alle informatie die ik nodig heb
 - Anders namelijk:
- **Doel:** Vaststellen welke problemen respondenten die wel participeren ondervinden in het participatieproces.
- **Uitleg:** Ook hier was een korte introductie waarschijnlijk handig geweest.

Vraag 27: *Wat zou de gemeente kunnen doen om deelname aan de activiteiten genoemd in vraag 17 t/m 24 te vergroten/vergemakkelijken?*

- **Vraagtype:** Open vraag
- **Antwoordmogelijkheden:** Open tekst
- **Doel:** Beantwoording van het deel 'ideeën' in de onderzoeksvraag
- **Uitleg:**

Vraag 28: *Wat zou Stawel kunnen doen om deelname aan activiteiten genoemd in vraag 17 t/m 24 te vergroten/vergemakkelijken?*

- **Vraagtype:** Open vraag
- **Antwoordmogelijkheden:** Open tekst
- **Doel:** Beantwoording van het deel 'ideeën' in de onderzoeksvraag
- **Uitleg:**

Vraag 29: *Het buitengebied van Enschede moet één zelfstandig stadsdeel worden, met een eigen stadsdeelvertegenwoordiger.*

- **Vraagtype:** Stelling
- **Antwoordmogelijkheden:**
 - Eens
 - Oneens
 - Neutraal
- **Doel:** Opiniepeiling over een terugkerend thema binnen de gesprekken met e buurtkringen.
- **Uitleg:** Deze vraag betreft een thema niet direct aan de onderzoeksvragen gerelateerd. Toch kwam dit thema vaak ter sprake in gesprekken met de buurtkringen en is daarom meegenomen in de enquête.

Vraag 30: *Beargumentatie bij vraag 29: waarom wel of waarom niet?*

- **Vraagtype:** Open vraag
- **Antwoordmogelijkheden:** Open tekst
- **Doel:** Beantwoording van het deel 'ideeën' in de onderzoeksvraag
- **Uitleg:** n.v.t.

Vraag 31: *Noem maximaal 3 punten waar u het meest ontevreden mee bent betreffende de manier waarop de gemeente Enschede omgaat met het buitengebied en waarom.*

- **Vraagtype:** Open vraag
- **Antwoordmogelijkheden:** Open tekst
- **Doel:** Beantwoording van het deel 'ideeën' in de onderzoeksvraag
- **Uitleg:** Vragen 31 t/m 34 zijn niet als verplicht ingesteld. Omdat deze vragen niet direct naar participatie of goed bestuur refereren maar eerder specifieke zaken waar men tevreden of ontevreden over is aan het licht brengen. Deze vragen representeren meer een kans voor de respondenten om zaken aan te geven waar ze eerder nog niet de kans voor hebben gehad dan een reactie van hun kant over participatie of goed bestuur. Uit ervaring blijkt dat respondenten vaak behoefte hebben om emoties op opinies opgebouwd in de voorgaande vragen kwijt te kunnen.

Vraag 32: *Noem maximaal 3 punten waar u het meest tevreden mee bent over de manier waarop de gemeente Enschede omgaat met het buitengebied en waarom.*

- **Vraagtype:** Open vraag
- **Antwoordmogelijkheden:** Open tekst
- **Doel:** Beantwoording van het deel 'ideeën' in de onderzoeksvraag
- **Uitleg:** Zie vraag 31

Vraag 33: *Heeft u zelf nog suggesties of ideeën voor de gemeente, om de leefomgeving en de manier waarop het buitengebied wordt bestuurd te verbeteren?*

- **Vraagtype:** Open vraag
- **Antwoordmogelijkheden:** Open tekst
- **Doel:** Beantwoording van het deel 'ideeën' in de onderzoeksvraag
- **Uitleg:** Zie vraag 31

Vraag 34: *Heeft u zelf nog suggesties of ideeën voor Stawel, om de leefomgeving en de manier waarop het buitengebied wordt bestuurd te verbeteren?*

- **Vraagtype:** Open vraag
- **Antwoordmogelijkheden:** Open tekst
- **Doel:** Beantwoording van het deel 'ideeën' in de onderzoeksvraag
- **Uitleg:** Zie vraag 31

BIJLAGE 2, VRAGENLIJST BUURTKRINGEN

Standaardopzet Kwalitatieve interviews

Interview informatie		
Datum		
Locatie		
Buurtkring		
Geïnterviewde		
Audio opgenomen?	Ja	Nee

1. Hoe veel mensen wonen er in deze buurtkring?
2. Hoe veel mensen doen actief mee aan de buurtkring?
3. Wat voor mensen wonen er vooral in dit gebied?
4. Wat is in uw/jullie mening de functie van de buurtkring?
5. Hoe verbonden voelen mensen zich met het buitengebied?
 - Waaruit blijkt hoe verbonden ze zich voelen?
6. Hoe veel participeren mensen in het buitengebied?
 - Waaruit blijkt die participatie?
 - Wat houdt mensen tegen om te participeren?
 - Wordt participatie ook bevorderd door de gemeente?
 - Recent voorbeeld van participatie?

7. Scoren op factoren

Wat zijn de belangrijkste factoren

- Is de gemeente objectief?
- Is de gemeente betrouwbaar?
- Hoe goed communiceert de gemeente?
- Informatief – Is informatie die je nodig hebt beschikbaar of wordt die beschikbaar gemaakt?
- Is de gemeente rechtvaardig in haar besluitvorming?
- Hoe effectief is de gemeente in haar handelen, krijgen ze gedaan wat ze moeten doen in een acceptabele tijd?
- Responsief, doet de gemeente ook wat uit op initiatieven van inwoners?

Onderstaand wordt ingevuld hoe belangrijk respondenten de genoemde factoren vinden van 1 op 10. Vervolgens welk cijfer ze de gemeente hierop geven (van ontevreden 1 tot 10 tevreden). En de onderbouwing, waarom vinden ze dit?

Factor	Belangrijk	Cijfer	Onderbouwing
Objectiviteit			
Betrouwbaarheid			
Communicatie			
Informatie			
Rechtvaardigheid			
Effectiviteit			
Responsiviteit			

De gemeente Enschede is momenteel bezig met een programma genaamd Goed Bestuur. Het doel van dit programma is de verbetering van het werk dat de gemeente aflevert, dus de bestuurskwaliteit.

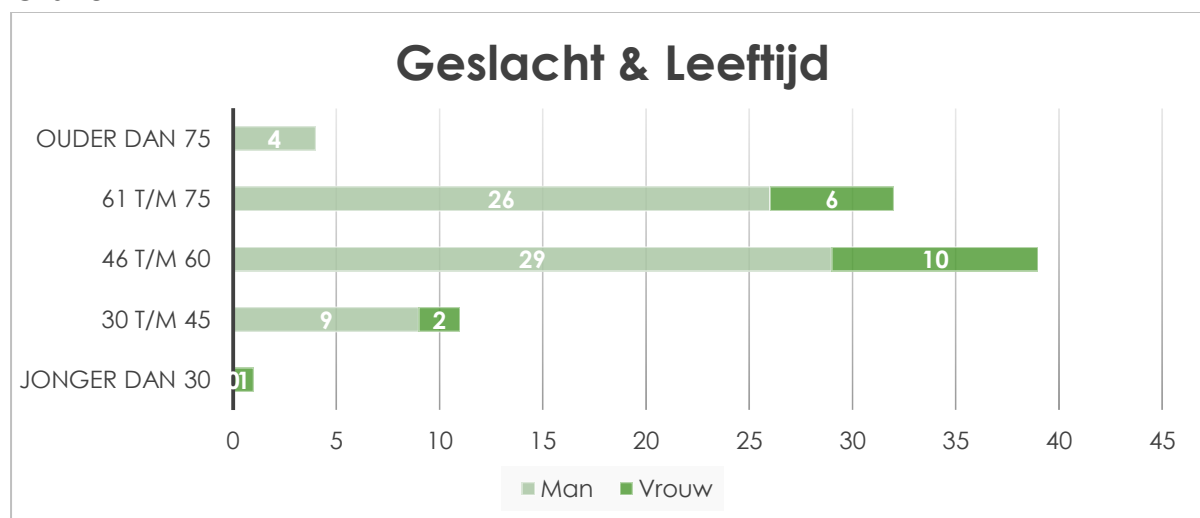
8. Wat definieert u/jullie als goed bestuur?

9. Wat gaat er momenteel goed en fout in de besturing van het buitengebied?

- Wat gaat er goed?
- Wat gaat er fout

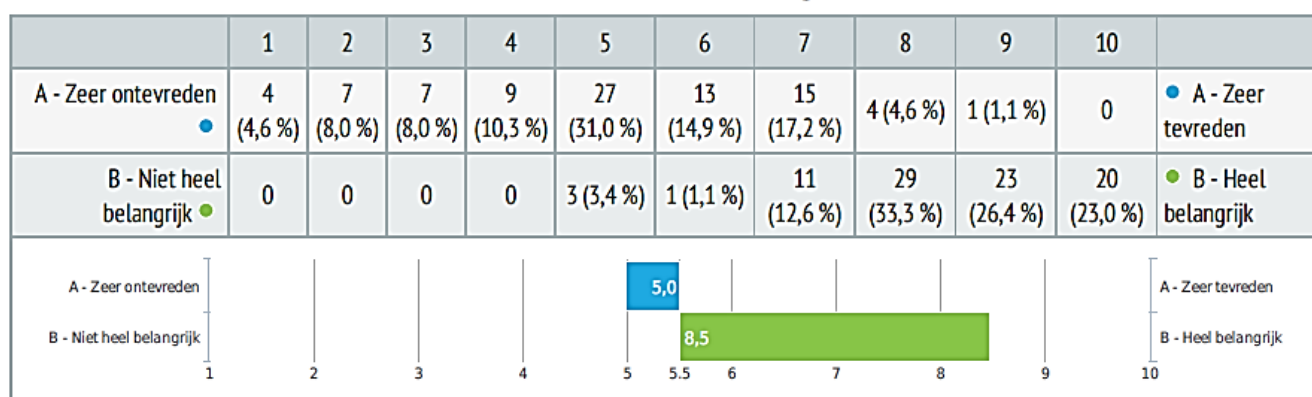
BIJLAGE 3, GRAFIEKEN

Grafiek 1

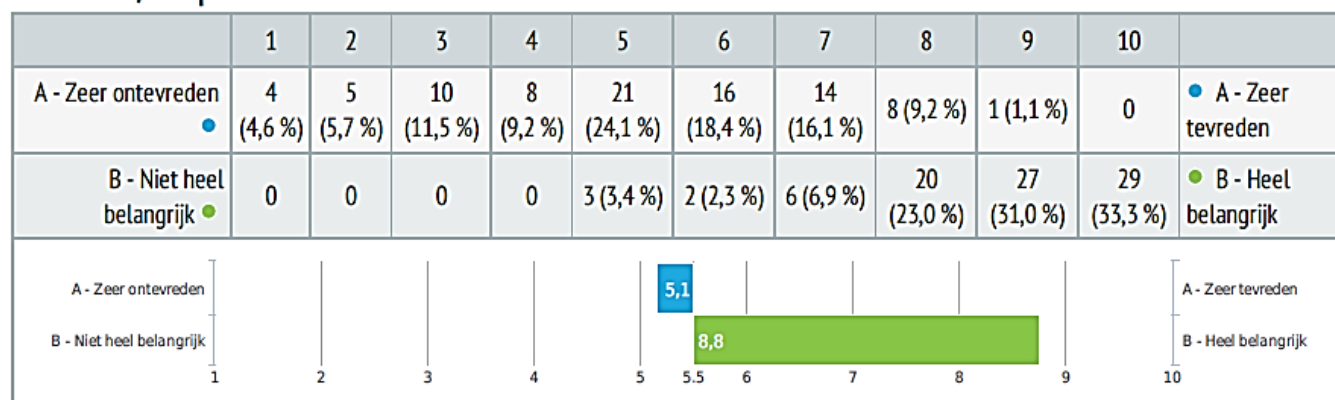
Grafiek 2 – Vraag 9

9. Hoe tevreden bent u met de mate waarin de gemeente uw voorstellen/ideeën meeneemt in de beleidsvoering?

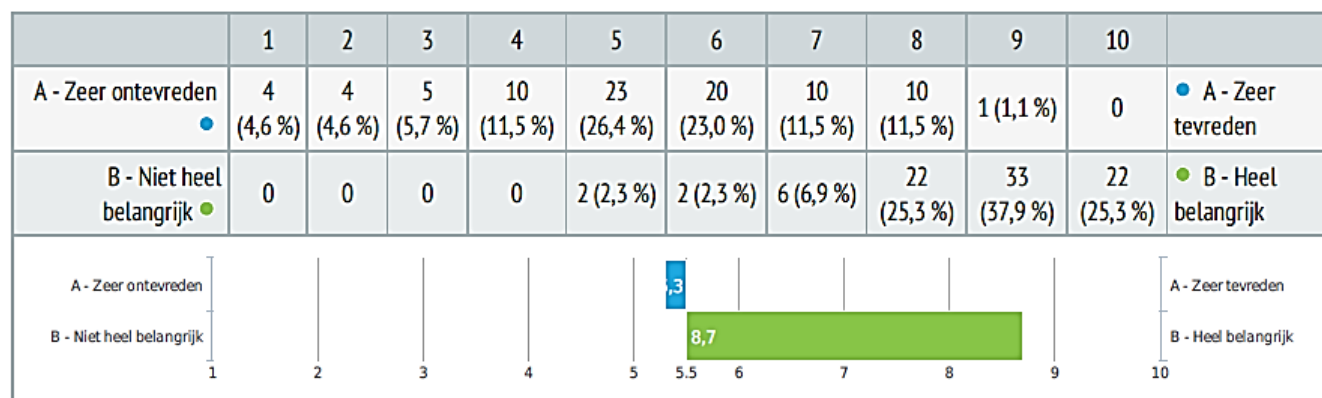
Grafiek 3 – Vraag 10

10. Hoe tevreden bent u met de mate waarin de gemeente beloftes/afspraken nakomt?

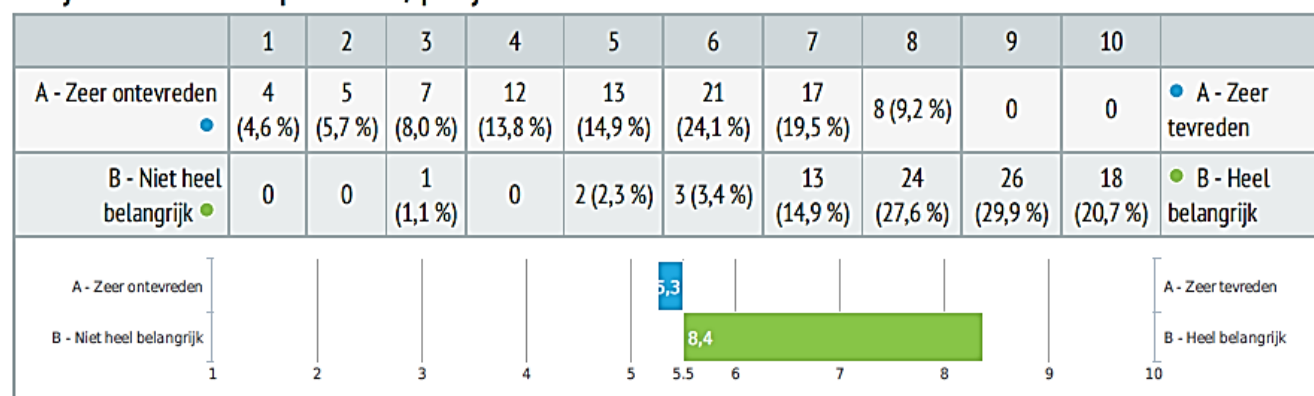
Grafiek 4 – Vraag 11

11. Hoe tevreden bent u over de mate waarin de gemeente snel, professioneel en duidelijk communiceert?

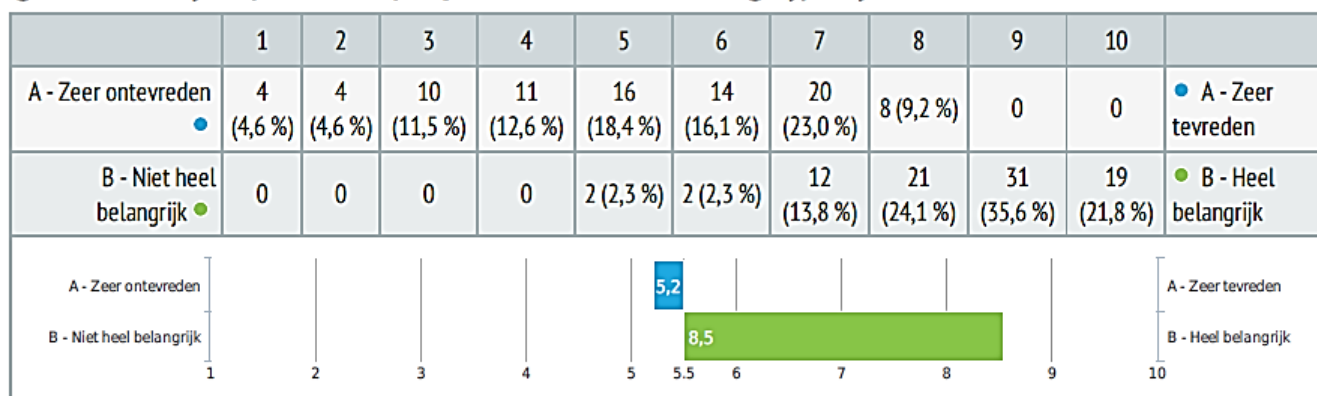
Grafiek 5 – Vraag 12

12. Hoe tevreden bent u over de mate waarin de gemeente tijdig en op de juiste manier plannen/projecten uitvoert?

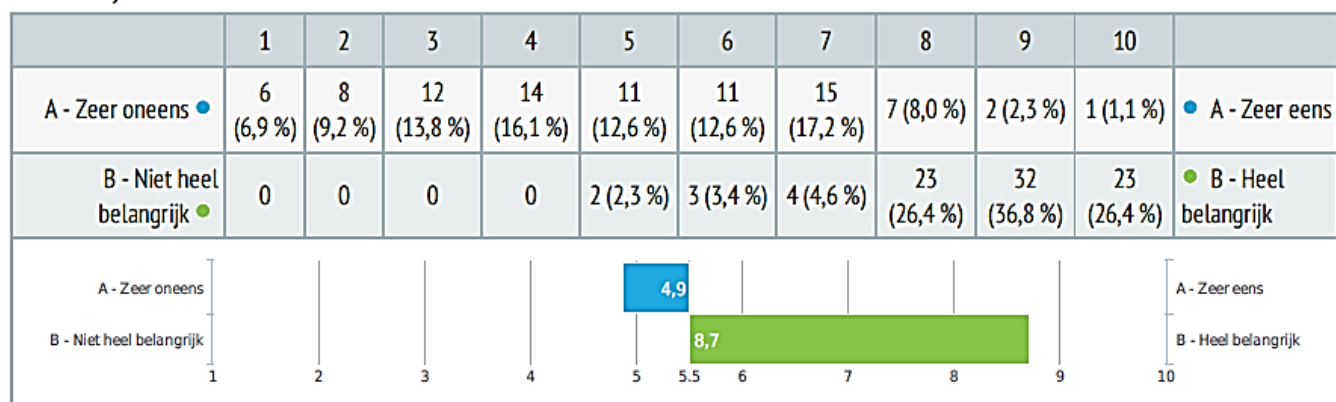
Grafiek 6 – Vraag 13

13. Hoe tevreden bent u over de mate waarin informatie over gemeentelijke plannen/projecten vindbaar, begrijpelijk en bruikbaar is?

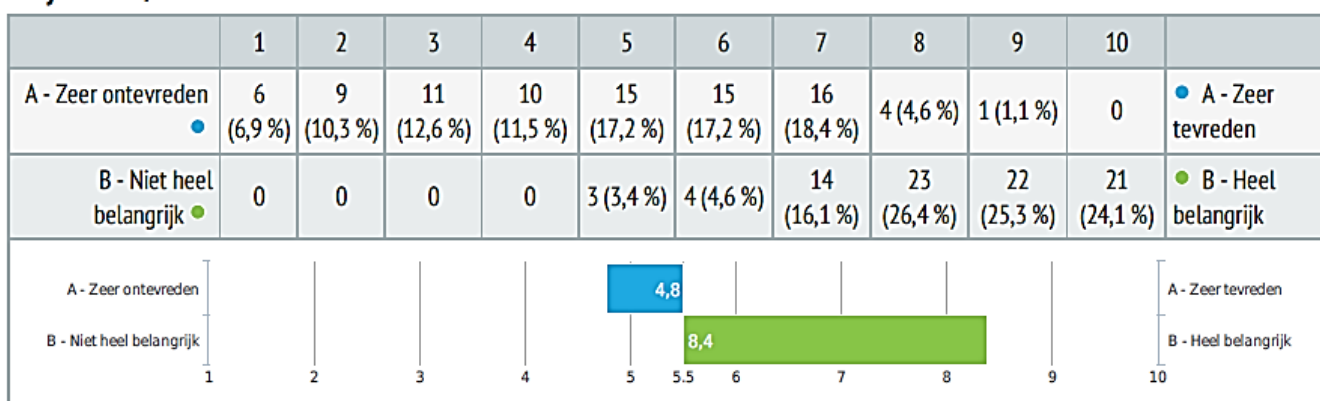
Grafiek 7 – Vraag 14

14. Ik kan er op vertrouwen dat de gemeente rechtvaardig besluiten neemt, ook als ik het er niet mee eens ben.

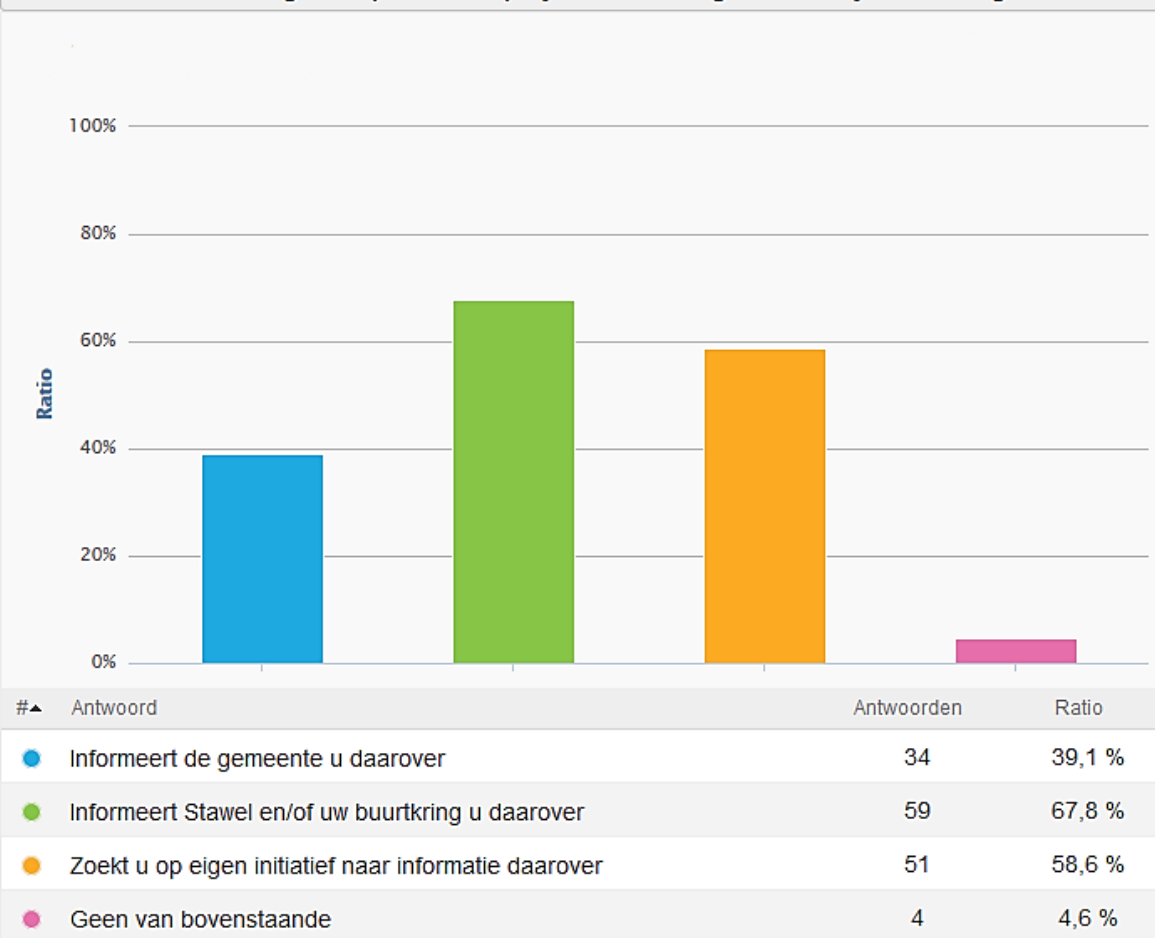
Grafiek 8 – Vraag 15

15. Hoe tevreden bent u over de mate waarin alle voorstellen objectief/zonder vooroordelen behandeld worden?

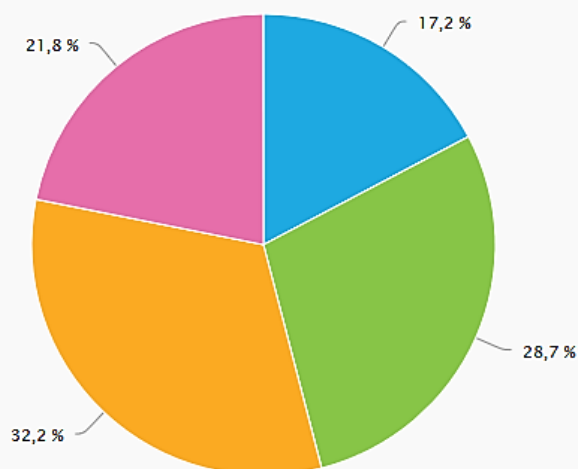
Grafiek 9 – Vraag 18

18 Als er in het buitengebied plannen of projecten van de gemeente zijn die u aangaan dan:

Grafiek 10 – Vraag 19

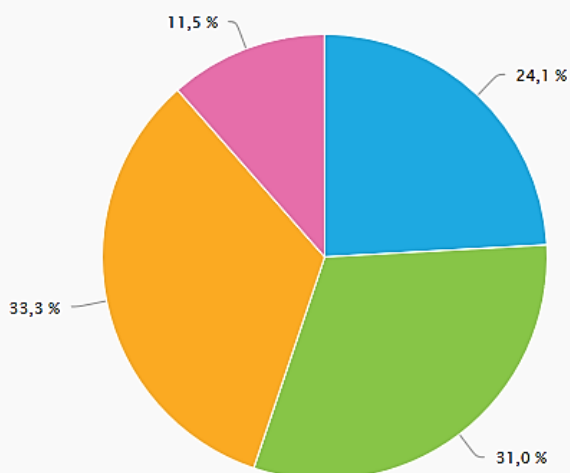
19 Als er in het buitengebied plannen of projecten van de gemeente zijn die u aangaan dan:

# ▲	Antwoord	Antwoorden	Ratio
●	Geef ik mijn zienswijze zodra het plan/project definitief is, nadat de gemeente daarom vraagt.	15	17,2 %
●	Geef ik mijn zienswijze zodra het plan/project definitief is, nadat Stawel daarom vraagt.	25	28,7 %
●	Geef ik mijn zienswijze uit eigen initiatief, zodra het plan/project definitief is.	28	32,2 %
●	Geen van bovenstaande	19	21,8 %

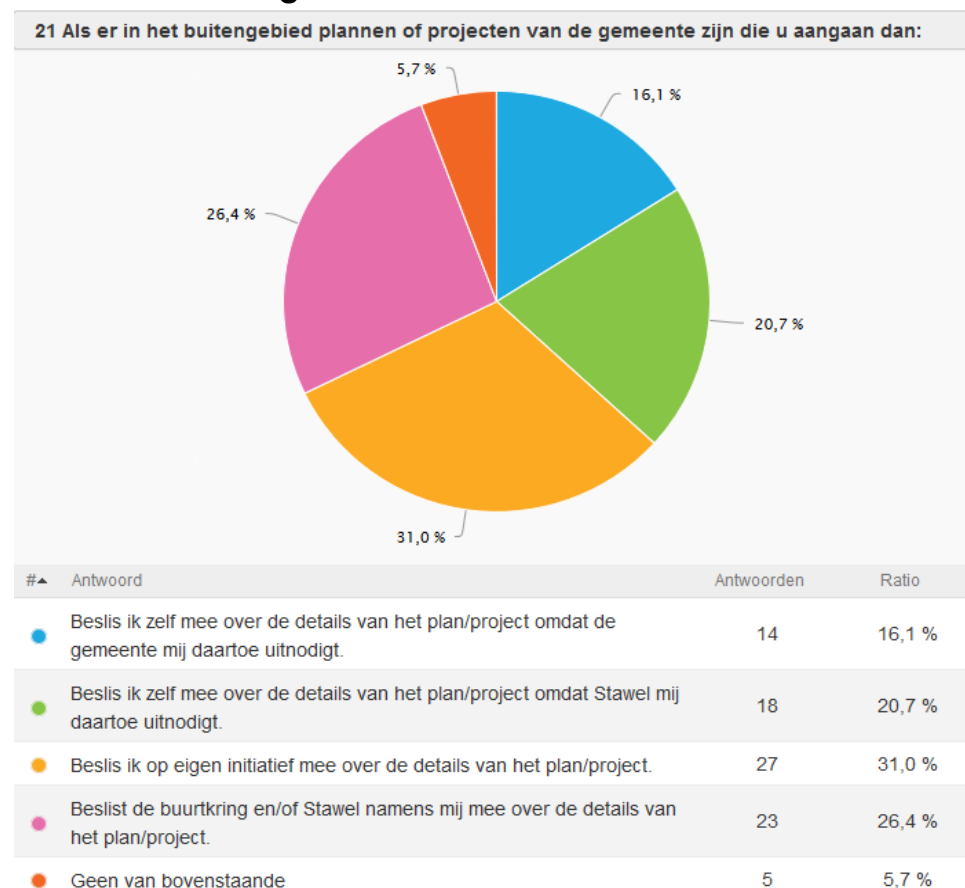
Grafiek 11 – Vraag 20

20 Als er in het buitengebied plannen of projecten van de gemeente zijn die u aangaan dan:

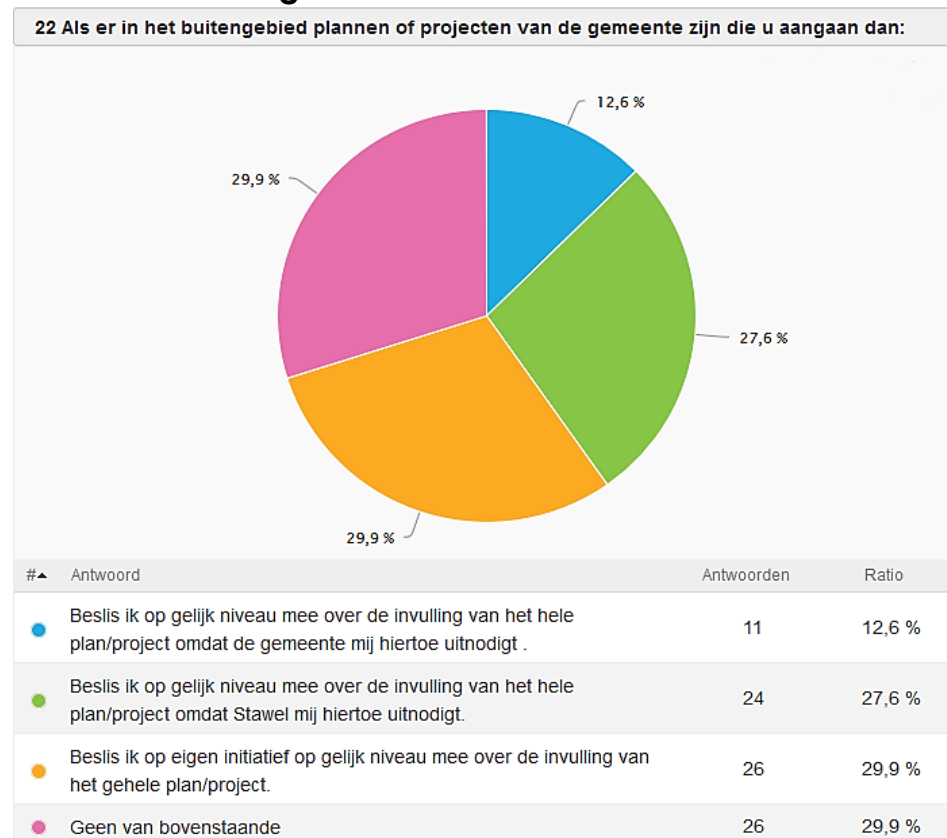

#▲	Antwoord	Antwoorden	Ratio
●	Denk/discussieer ik mee voordat het plan/project af is omdat de gemeente mij daartoe uitnodigt.	21	24,1 %
●	Denk/discussieer ik mee voordat het plan/project af is omdat Stawel mij hiertoe uitnodigt.	27	31,0 %
●	Denk/discussieer ik uit eigen initiatief mee voordat het plan/project af is.	29	33,3 %
●	Geen van bovenstaande	10	11,5 %

Grafiek 12 – Vraag 21

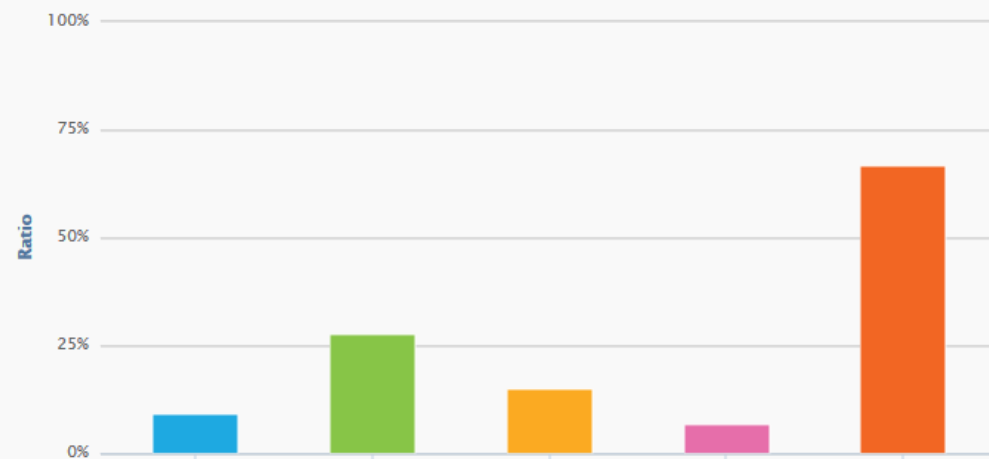

Grafiek 13 – Vraag 22

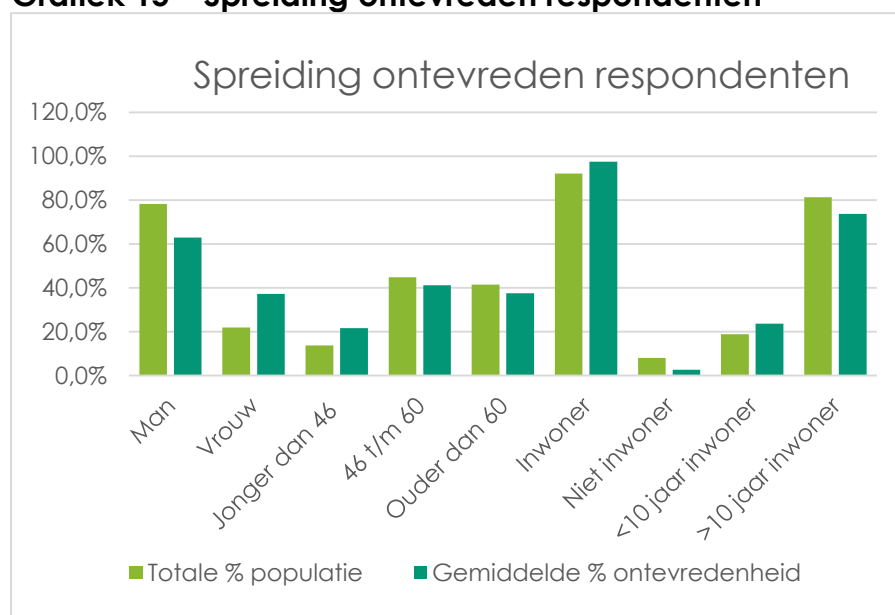
Grafiek 14 – Vraag 23

23 Heeft u de afgelopen 2 jaar aan een of meerdere van de onderstaande activiteiten ondernomen?

#▲	Antwoord	Antwoorden	Ratio
●	Ja, ben uit eigen initiatief een project begonnen om een politiek probleem in het buitengebied aan te pakken en/of op de gemeentelijke agenda te krijgen	8	9,2 %
●	Ja, ben uit eigen initiatief een project begonnen om de leefomgeving van het buitengebied te verbeteren	24	27,6 %
●	Ja, ik ben uit eigen initiatief een project begonnen om een publiekelijk belang in het buitengebied te dienen	13	14,9 %
●	Ja, ik ben uit eigen initiatief een project begonnen om inwoners van het buitengebied meer met elkaar te verbinden	6	6,9 %
●	Geen bovenstaande	58	66,7 %

Grafiek 15 – Spreiding ontevreden respondenten

Tabel 1 – Spreiding per vraag ontevreden respondenten

Responsiviteit	Betrouwbaarheid	Communicatie	Effectiviteit	Informatie	Rechtvaardigheid	Objectief
9	9	9	5	5	9	5
12	14	14	14	12	12	9
28	19	22	22	22	14	12
29	21	28	28	25	19	21
30	22	29	29	29	21	22
41	28	30	30	30	22	28
42	29	41	41	34	29	29
43	30	43	42	41	30	34
44	34	47	47	42	34	41
45	41	50	53	44	41	43
47	43	53	55	47	42	44
51	44	55	56	53	44	46
53	45	65	57	55	46	47
57	46		59	57	47	50
63	63		63	63	51	51
65	65		65	85	53	53
75	68			86	56	57
77	75			88	57	58
	77				58	59
					59	63
					63	64
					64	65
					65	73
					73	75
					75	77
					77	86
Totaal aantal ontevreden respondenten						
18	19	13	16	18	26	26
Totaal aantal structureel ontevreden respondenten						
11	9	9	10	9	11	11
61,1%	47,3%	69,2%	62,5%	50,0%	42,3%	42,3%
Gemiddeld percentage structureel ontevreden respondenten: <u>53,5%</u>						

Hoe vaak is een respondent ontevreden	
7/7	2
6/7	6
5/7	4

De bovenstaande tabel is een totale weergave van het aantal respondenten dat ontevreden is (respondent scoort 3 of lager) betreffende vraag 9t/m15 van de enquête. We

weergegeven nummers zijn de respondentnummers. Bovenstaand is te zien hoe vaak een respondent ontevreden is. Indien een respondent bij vijf of meer van de zeven vragen aangeeft ontevreden te zijn is hij/zij gekleurd weergegeven. Deze respondenten worden als structureel ontevreden beschouwd.

Zo is te zien of het aantal ontevreden respondenten vaak dezelfde respondenten betreffen of dat de ontevredenheid breder verspreid is over de gehele enquête populatie.

BIJLAGE 4, STAWEL

In deze bijlage wordt informatie over Stawel die is opgehaald tijdens het onderzoek weergegeven. Deze informatie is grotendeels in de bijlage opgenomen en niet het onderzoek aangezien het onderzoek hoofdzakelijk de gemeente betreft.

Vraag 28 – *Wat zou Stawel kunnen doe nom de deelname aan activiteiten genoemd in vraag 17 t/m 24 te vergroten/vergemakkelijken?*

- 1- Informeren** 19 keer
Meer aanbieden van relevante informatie over het buitengebied. Wat zijn projecten die lopen, wie doet wat? Stawel kan compenseren voor het gebrek aan informatie van de gemeente dat men ervaart. Gebruik van informatieavonden of sociaal media wordt hierbij geopperd. Ook toegankelijker taalgebruik wordt genoemd.
- 2- Algemeen belang** 8 keer
Profileer meer als een organisatie voor het algemeen belang en niet hoofdzakelijk voor agrariërs.
- 3- Prima** 13 keer
In vergelijking met de vorige vraag is er een opvallend groot aantal ingezetenen dat aangeeft dat Stawel het prima doet of doet wat het kan zonder verdere verbeterpunten.
- 4- Vinger aan de pols houden** 5 keer
Stawel moet de vinger aan de pols houden bij de gemeente over wat met doet of van plan is. Ook het aanmoedigen van de gemeente om meer het buitengebied in te gaan.
- 5- Actieve benadering** 5 keer
Benader inwoners van het buitengebied actief in de aanmoediging tot betrokkenheid. Enquête over 'Enschede wekt op' wordt genoemd als positief voorbeeld.

Opvallend:

- Inloopspreekuur organiseren, eventueel met de vertegenwoordiger van de gemeente genoemd bij vraag 27.
- "Via de buurtkring uitnodigingen te laten bezorgen bij alle bewoners voor deelname. De bestaande groep van de buurtkring wil daar zeker aan meewerken."

Vraag 34 – *Heeft u zelf nog suggesties of ideeën voor Stawel, om de leefomgeving en de manier waarop het buitengebied wordt bestuurd te verbeteren?*

- 1- Neem positie tussen burger en gemeente in** 5 keer
Ingezetenen zien Stawel graag een positie innemen tussen de gemeente en het buitengebied. Dit kan zijn als controleur van de gemeente of bemiddelaar namens het buitengebied.
- 2- Repreenteer alle inwoners van het buitengebied** 4 keer
Probeer een breder publiek te representeren. Een terugkomend aspect is dat ingezetenen vinden dat Stawel te veel op de belangen van agrariërs focust.
- 3- Informeren** 4 keer

Maak informatie die van belang is voor ingezetenen beter beschikbaar als de gemeente dit niet doet.

4- Gebruik de buurtkringen

3 keer

Buurtkringen tonen bereidheid om te helpen/mee te praten over de functie die Stawel momenteel vervult. Hier wordt tevens gesuggereerd om een paar keer per jaar een bijeenkomst te komen, eventueel met vertegenwoordiging van de gemeente erbij.

Opvallend:

"Stawel kent de mensen in het buitengebied en zal in veel gevallen weten wat er speelt: daarmee is Stawel belangrijke gesprekspartner voor de gemeente, die ook een bredere kijk kan hebben dan de individuele bewoner, gebruiker van het buitengebied. Stawel is volgens mij zeker bekend bij de 'oorspronkelijk agrarische bewoners' van het buitengebied, geen idee in hoeverre 'de import' Stawel ook kent: dus misschien daar nog iets aan doen. Als Stawel op de manier de belangen van de mensen, bedrijven in het buitengebied kan behartigen, of spreekbuis kan zijn, is dat belangrijk. En Stawel is gemakkelijk benaderbaar."